

Stichting Pensioenfonds Cargill B.V.

Stichting Pensioenfonds Cargill B.V.
Evert van de Beekstraat 378
1182 CZ Schiphol

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 41203234

Jaarverslag 2023

Inhoud

	Pagina
Meerjarenoverzicht	5
Bestuursverslag	
1. Woord van de voorzitter	7
2. Algemene informatie	9
2.1 Algemeen	9
2.2 Bestuursaangelegenheden	12
3. Beleid, risicobeheer, financiële opzet/positie en haalbaarheidstoets in 2023	20
3.1 Beleid en beleidskeuzes	20
3.2 Risicoverslaglegging	25
3.3 Financiële opzet en positie	34
3.4 Haalbaarheidstoets	35
3.5 Uitvoeringskosten	36
4. Beleggingen	41
4.1 Algemeen	41
4.2 Beleggingsresultaten	43
4.3 Maatschappelijk verantwoord beleggen	45
5. Pensioen en uitvoering	49
5.1 Pensioencommunicatie	49
5.2 Pensioenregeling	50
6. Actuariële analyse	51
Samenvatting actuariële rapport	53
7. Verwachte gang van zaken	57
Verslag Raad van Toezicht	59
Reactie van het bestuur	67
Verslag van het Verantwoordingsorgaan	69
Reactie van het bestuur	73

Jaarrekening

Balans per 31 december	76
Staat van baten en lasten	78
Kasstroomoverzicht	80
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	81
Toelichting op de balans per 31 december	89
Gebeurtenissen na balansdatum	96
Toelichting op de staat van baten en lasten	97
Bestemming van het saldo	101
Risicoparaagraaf	104

Overige gegevens

Voorstel tot resultaatbestemming	114
Bijzondere statutaire zeggenschapsrechten	114
Actuariële verklaring	115
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	117

Bijlagen

Bijlage 1 Begrippenlijst	127
Bijlage 2 Verloopoverzicht deelnemers	135
Bijlage 3 SFDR	136

Meerjarenoverzicht

	2023	2022	2021	2020	2019
Aantallen					
Deelnemers	982	1.047	1.118	1.214	1.292
Gewezen deelnemers	1.731	1.806	1.820	1.884	1.878
Uitkeringsgerechtigden	1.195	1.148	1.096	1.047	994
Totaal	3.908	4.001	4.034	4.145	4.164
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Bijdragen van werkgevers en werknemers	20.345	31.440	39.649	42.823	40.296 ¹⁾
Pensioenuitkeringen	27.674	25.115	22.610	20.678	19.051
Beleggingen					
Belegd vermogen voor risico pensioenfonds	1.094.000	1.009.905	1.431.079	1.472.535	1.255.975
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	102.224	-340.191	-1.457	147.988	190.067
Beleggingen voor risico deelnemers	0	0	0	0	26.952
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	0	0	0	-1.505	4.467
Technische voorzieningen					
Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds	1.005.765	923.465	1.324.526	1.426.915	1.266.428
Technische voorzieningen voor risico deelnemers	0	0	0	0	26.952
Reserves					
Algemene reserve	176.935	165.843	103.329	-12.985	-18.030
Pensioenvermogen	1.182.700	1.089.308	1.427.855	1.413.930	1.275.169
Dekkingsgraad	117,6%	118,0%	107,8%	99,1%	98,6%
Beleidsdekkingsgraad	120,1%	113,7%	103,8%	94,2%	96,3%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,0%	104,0%	104,0%	104,0%	104,0%
Vereiste dekkingsgraad	113,0%	114,5%	113,8%	112,4%	113,3%

1) Inclusief bijdragen voor risico deelnemers.

	2023	2022	2021	2020	2019
Reële dekkingsgraad	88,8%	78,8%	82,6%	77,1%	77,5%
Totale pensioenuitvoerings- en administratiekosten	1.648	1.895	1.515	2.313	1.521
Pensioenuitvoeringskosten in euro per deelnemer (op basis van actieve deelnemers en pensioengerechtigden)	757	863	684	676 ¹⁾	664
Pensioenuitvoeringskosten in euro per deelnemer (op basis van totaal aantal deelnemers)	422	474	376	369	370
Kosten vermogensbeheer	3.093	3.047	3.571	3.320	3.100
Transactiekosten	594	824	826	1.102	565
Totale kosten vermogensbeheer	3.687	3.871	4.397	4.422	3.665
Kosten vermogensbeheer in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,27%	0,25%	0,25%	0,25%	0,26%
Transactiekosten in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,05%	0,07%	0,06%	0,08%	0,05%
Totale kosten vermogensbeheer in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,32%	0,32%	0,31%	0,33%	0,31%

1) Exclusief eenmalige transitiekosten. Indien de eenmalige transitiekosten ad € 785.000 worden meegenomen in de berekening dan bedragen de kosten per deelnemer over 2020 € 1.011.

Bestuursverslag

1. Woord van de voorzitter

Hierbij presenteren wij het jaarverslag 2023 van Stichting Pensioenfonds Cargill B.V. Met dit verslag geven wij een beeld van de financiële positie in 2023 en de ontwikkelingen die zich in 2023 bij het fonds hebben voorgedaan.

De financiële positie van het fonds, uitgedrukt in de beleidsdekkingsgraad, is in 2023 verder verbeterd. De dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen het vermogen en de verplichtingen van het fonds. De beleidsdekkingsgraad (het gemiddelde van de laatste twaalf maandelijkse actuele dekkingsgraden) steeg van 113,7% naar 120,1%. Deze verbetering kwam tot stand door goede beleggingsresultaten die de drukkende effecten van de toekenning van indexatie en verhoging van de reservering voor toekomstige uitvoeringskosten meer dan compenseerden. De actuele dekkingsgraad daalde in 2023 van 118,0% naar 117,6%. De stijging van de beleidsdekkingsgraad verkleint de kans op korten van de pensioenen en vergroot de kans op het verder verhogen van de pensioenen. Een hogere beleidsdekkingsgraad is ook gunstig voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Het beleggingsrendement in 2023 was 9,52%. De matchingportefeuille (staatsobligaties en andere beleggingen die zo goed mogelijk de verplichtingen volgen) rendeerde 7,47%. De returnportefeuille (aandelen en andere beleggingen die voor extra rendement moeten zorgen) rendeerde 13,55%. Dit was het gevolg van de stijging van de aandelenbeurzen onder andere door de goede waardering van informatietechnologie gerelateerde aandelen.

De verbeterde financiële positie stelde ons in staat om in 2023 tweemaal een toeslag toe te kennen aan de pensioengerechtigden en gewezen deelnemers van ons fonds. De eerste toeslag van 2,57% werd toegekend per 1 januari 2023 en de tweede toeslag van 1,46% werd toegekend per 1 januari 2024. Aan actieve deelnemers werd zowel per 1 januari 2023 en 1 januari 2024 een toeslag van 2% toekend, gefinancierd uit de door de werkgever betaalde premie. In dit jaarverslag wordt op de toeslagen een uitgebreide toelichting gegeven.

In 2023 is door het bestuur veel aandacht gegeven aan de voorbereidingen op het nieuwe pensioenstelsel. Ook hieraan wordt in dit jaarverslag ruim aandacht gegeven.

Dit verslag bevat verder de belangrijkste bestuursaangelegenheden van 2023 en andere rapportages die de lezer een goed en volledig beeld zullen geven van de ontwikkelingen bij ons fonds. Graag nodig ik u namens het bestuur uit tot het lezen van dit jaarverslag.

Tenslotte, besturen doet een bestuur niet alleen. Ik wil dan ook iedereen bedanken die in 2023 voor het fonds werkzaam is geweest.

Schiphol, 16 mei 2024

E.J. van der Plas, voorzitter

2. Algemene informatie

2.1 Algemeen

Stichting Pensioenfonds Cargill B.V. ('het fonds') is een ondernemingspensioenfonds, statutair gevestigd te Schiphol en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41203234. Het pensioenfonds heeft geen personeel in dienst. Het fonds voert de pensioenregeling uit voor (ex-)medewerkers van Cargill B.V.

Missie, visie en strategie

Het fonds wil alle deelnemers voorzien van de pensioenuitkeringen zoals in de reglementen vastgesteld en die, waar mogelijk, indexeren.

Het is de ambitie van het fonds om met een effectieve en efficiënte uitvoering, met een voor deelnemers zo laag mogelijk risico, tegen zo laag mogelijke kosten een voor (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden zo goed mogelijk pensioenresultaat te realiseren.

Het bestuur geeft op de volgende wijze invulling aan de realisering van haar missie:

- Een evenwichtig en zorgvuldig vormgegeven beleid, waaronder beleid ten aanzien van de toekomst van het fonds;
- Risico's worden onderkend, afgewogen en gemonitord;
- Processen zijn ingericht en vastgelegd;
- Voorlichting en informatie zijn transparant en begrijpelijk;
- Communicatie is relevant en duidelijk.

Het fonds zal in principe eens in de drie jaar een ALM-studie uitvoeren, om te toetsen of het beleid nog toereikend is om de doelstellingen te behalen.

Voor de uitvoering van het beleid heeft het fonds een aantal commissies en werkgroepen ingesteld, die bestaan uit bestuursleden die een specifieke deskundigheid op de desbetreffende gebieden hebben. Daar waar nodig worden deze commissies en werkgroepen aangevuld met externe deskundigen.

Samenstelling bestuur per 31 december 2023:

Benoemd namens de werkgever (Cargill B.V.)

E.J. (Bert) van der Plas, voorzitter	Bestuurslid vanaf 2009	Geboortejaar: 1959
R.J.P. (Raimond) Siebesma	Bestuurslid vanaf 2020	Geboortejaar: 1962
C.H.J.M. (Chris) Peeperkorn, secretaris en plv. voorz.	Bestuurslid vanaf 2017	Geboortejaar: 1961

Benoemd namens de deelnemers

J.A.J.M. (Joost) Borm, lid	Bestuurslid vanaf 2016	Geboortejaar: 1956
R. J. J. (René) van Wees, plv. secretaris	Bestuurslid vanaf 2002	Geboortejaar: 1961

Benoemd namens de pensioengerechtigden

C.R.J. (Ruud) Goossens, lid	Bestuurslid vanaf 2014	Geboortejaar: 1955
-----------------------------	------------------------	--------------------

Samenstelling fondsorganen en gerelateerde partijen per 31 december 2023

Raad van Toezicht

R.P. van Leeuwen (voorzitter)	Geboortejaar: 1955
M. Smelter	Geboortejaar: 1965
E.E. Hagen	Geboortejaar: 1970

Verantwoordingsorgaan

B.P. Zoethout (secretaris)	Geboortejaar: 1953
D.M.A. De Nys	Geboortejaar: 1956
C. Boer	Geboortejaar: 1957
W. Rous (voorzitter)	Geboortejaar: 1951
H. de Jong	Geboortejaar: 1965

Sleutelfunctiehouders

J.A.J.M. Borm	Risicobeheerfunctie
J.C.M. Hofmans	Actuariële functie
H. Sieraad	Interne auditfunctie

Beleggingscommissie

E. Krijgsman (voorzitter)
H. van Gorkum
E.J. van der Plas
R.J.J. van Wees (secretaris)
C.H.J.M. Peeperkorn (toehoorder)
J.Q. de Ruijter

Geschiktheidscommissie

C.R.J. Goossens (secretaris)
E.J. van der Plas

Commissie Uitbesteding

C.R.J. Goossens
J.A.J.M. Borm
R.J.P. Siebesma (secretaris)

Communicatiecommissie

C.R.J. Goossens (secretaris)
E.J. van der Plas
C.H.J.M. Peeperkorn

Financiële commissie

C.H.J.M. Peepkorn
R.J.J. van Wees (secretaris)

Werkgroep Toekomst Fonds

E.J. van der Plas (secretaris)
J.A.J.M. Borm
C.R.J. Goossens

Risicomanagementcommissie

J.A.J.M. Borm (voorzitter)
R.J.P. Siebesma
C.H.J.M. Peepkorn (secretaris)
R.J.J. van Wees (toehoorder)

Compliance Officer

P. Westdijk (werkzaam bij NCI)

Privacy Officer

P. Westdijk (werkzaam bij NCI)

Vertrouwenspersoon

W. Rous (tevens voorzitter Verantwoordingsorgaan)

Adviseur Beleggingscommissie

Mercer Investments

Herverzekering

AEGON, Delta Lloyd, elipsLife, Swiss Re

Bestuursadvisering

Mercer (Nederland) B.V.
Aon Nederland

Certificerend actuaaris

Mercer (Nederland) B.V., externe actuaaris

Accountant

KPMG Accountants N.V., externe accountant

Vermogensbeheer

MN Services N.V.

Pensioenadministratie

AZL N.V.

De leden van het bestuur vervullen naast hun bestuursstaak per 31 december 2023 de volgende relevante nevenfuncties:

Bestuurslid	Functie	Bedrijf
E.J. van der Plas	Voorzitter	Pensioenfonds AT&T Nederland
C.H.J.M. Peeperkorn	Project Consultant Bestuurslid	Cargill BV Pensioenfonds Croda
J.A.J.M. Borm	Bestuurslid	BPF Vlakglas
R. J. J. van Wees	Geen	Geen
C.R.J. Goossens	Geen	Geen
R. Siebesma	Bestuurslid (voorzitter) Bestuurslid Voorzitter belanghebbendenorgaan kring Evenwicht	Pensioenfonds Pepsico Pensioenfonds Trespa Centraal Beheer APF

2.2 Bestuursaangelegenheden

Inleiding

Het bestuur brengt hierbij verslag uit over het gevoerde beleid en over diverse bestuursaangelegenheden in het verslagjaar 2023. Het verslag geeft informatie over de stand van zaken, resultaten en ontwikkelingen van het fonds.

Bestuurszaken, samenstelling fondsorganen, deskundigheidsbevordering en bestuurlijke effectiviteit

Het fonds hanteert het paritair bestuursmodel. In dit model zijn de belanghebbenden op een evenwichtige wijze vertegenwoordigd. Het bestuur heeft in 2023 geen wijziging ondergaan en bestaat uit zes bestuursleden. Van de zes bestuursleden vertegenwoordigen er drie de werkgever, twee de deelnemers en één de pensioengerechtigden. In 2023 hebben binnen het bestuur geen herbenoemingen plaatsgevonden.

In 2023 is het aantal leden van het verantwoordingsorgaan verhoogd van vier naar vijf. H. de Jong is per 16 november 2023 benoemd als nieuw lid namens de actieve deelnemers. C. Boer en D. de Nys zijn per 17 mei 2023 herbenoemd.

Uit de Raad van Toezicht is per 1 juli 2023 afgetreden L.E.M. Duynstee, en is per 19 oktober 2023 toegetreden M. Smelter. E.E. Hagen is per 1 januari 2024 herbenoemd.

De procedures rondom benoeming, ontslag en schorsing van bestuursleden en leden van fondsorganen zijn vastgelegd in de statuten van het fonds en de reglementen van de betreffende organen.

In het verslagjaar is het bestuur twaalf keer (maandelijks) in vergadering bijeengekomen. Deze vergaderingen vonden deels digitaal plaats met de webapplicatie Microsoft Teams en deels in persoon.

Daarnaast heeft het bestuur een aantal themabijeenkomsten bijgewoond, voornamelijk gericht op de ontwikkelingen rond het nieuwe pensioenstelsel, maar ook op bijvoorbeeld maatschappelijk verantwoord beleggen.

Bij de reguliere vergaderingen was het noodzakelijke aantal bestuursleden aanwezig om tot besluitvorming te komen. Naast vele andere zaken waren de belangrijkste onderwerpen van gesprek in 2023 als volgt:

- Het nieuwe pensioenstelsel, de Wet toekomst pensioenen;
- De ontwikkeling van de financiële positie en dekkingsgraad en ook het beschermen van de invaardekkingsgraad;
- Impact hebbende actualiteiten waaronder de inflatie, de ontwikkeling van de rente;
- Het risicopreferentieonderzoek;
- De verdere inrichting van de risicomanagementprocessen waaronder een verscherping van de controle op de IT-gerelateerde processen, dit mede in verband met de WtP;
- De voorbereidingen op het transitie- en implementatieplan WtP;
- De communicatie met deelnemers over de toekomst en de financiële positie van het fonds;
- De mogelijkheden, bepaling en communicatie van de voorwaardelijke toeslagverlening.

Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het bestuur en de fondsorganen. Het bestuur toetst de geschiktheid van de bestuursleden en leden van de fondsorganen bij het aantreden en gedurende de zittingstermijn. Hiertoe zijn voor de verschillende functies profielschetsen opgesteld. Het programma voor permanente educatie waarborgt dat de geschiktheid van de leden van het bestuur en de fondsorganen op peil blijft en waar nodig wordt verbreed of ontwikkeld.

Ook in 2023 is veel aandacht besteed aan de deskundigheidsbevordering. Zo hebben de bestuursleden en leden van de fondsorganen door vermogensbeheerder MN georganiseerde kennissessies bijgewoond over de Wet toekomst Pensioenen, SFDR en vermogensbeheer. De bestuursadviseur van het fonds Mercer heeft meerdere kennissessies georganiseerd over de Wet toekomst pensioenen en het transitiekader. Pensioenadministrateur AZL heeft verschillende kennissessies georganiseerd op het gebied van bijvoorbeeld de Wet toekomst pensioenen en keuzebegeleiding. Daarnaast hebben bestuursleden op individueel niveau cursussen gevolgd op het gebied van onder meer maatschappelijk verantwoord beleggen, IT-risico's, communicatie, governance en vermogensbeheer.

In januari 2023 door SPO met behulp van de zogenaamde kennisreflector een individuele en collectieve kennistest uitgevoerd. Geconcludeerd werd dat het bestuur als geheel beschikt over de benodigde kennis op het gewenste niveau B. In de nabije toekomst zal met name aandacht worden geschonken aan opleiding met betrekking tot communicatie, het Wtp-traject en maatschappelijk verantwoord beleggen.

Deze ontwikkelingen zullen worden opgenomen in de deskundigheidsmatrix en vormen daarmee de basis voor het opleidingsplan voor de komende jaren.

Voor permanente educatie is de website van SPO Perform voor alle bestuursleden beschikbaar.

Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN)

De ABTN is een door de wetgever voorgeschreven beschrijving van de hoofdlijnen van de organisatie, beheer en interne controle van het fonds, de pensioenregelingen, de financieringsopzet, het premiebeleid en het beleggings- en toeslagbeleid. De ABTN wordt jaarlijks door het bestuur aangepast aan de hand van relevante ontwikkelingen. In maart 2023 is de laatste versie van de ABTN vastgesteld.

Beleggingsbeginselen en beleggingsbeleid

Het bestuur heeft beginselen en strategisch beleid ontwikkeld op het gebied van beleggingen. Bij het maken van beleidskeuzes worden de belangen van alle belanghebbenden evenwichtig afgewogen.

In hoofdstuk 3.1.1 Beleggingsbeleid en beleggingsplan 2023 en in hoofdstuk 4 Beleggingen van dit jaarverslag wordt nader ingegaan op beleggingen.

Maatschappelijk verantwoord beleggen en SFDR

Het fonds is zich ervan bewust dat het als institutionele belegger een verantwoordelijke rol heeft in de maatschappij. In het beleggingsbeleid heeft het fonds onder meer verwoord hoe het bij het beleggen van de pensioengelden rekening houdt met milieu, klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen en hoe het gebruikmaakt van zijn stemrecht op aandelen in beursfondsen. Een en ander wordt verder toegelicht in hoofdstuk 4.3 Maatschappelijk verantwoord beleggen.

Risicomanagement

Het bestuur heeft ook in 2023 de risicomanagementfunctie weer verder uitgewerkt. Bij besluitvorming wordt gebruik gemaakt van zogenoemde voorleggers, waarin risico's die met besluiten gepaard gaan worden benoemd. Ook is er een beleidsdocument risicomanagement beschikbaar, waarin het proces van risicomanagement op heldere en gestructureerde wijze staat beschreven. Er zijn risicokaarten uitgewerkt waarin de diverse risico's gedetailleerd worden beschreven en gekwantificeerd en waar mitigerende maatregelen worden beschreven. Deze kaarten worden structureel en periodiek, afhankelijk van het onderwerp, bijgewerkt door de betreffende commissies en het bestuur. De risicomanagementcommissie heeft in 2023 maandelijks vergaderingen gehouden. Er is met name veel aandacht geschonken aan het risicobeheer van IT-processen en informatiebeveiliging en het mitigeren van inherente risico's. Op risicomanagement wordt verder ingegaan in hoofdstuk 3 Verslaglegging risicobeheer.

IORP II

Sinds 13 januari 2019 zijn de wijzigingen in de Pensioenwet uit hoofde van de Europese Richtlijn IORP II effectief. De Richtlijn bevat regels rondom grensoverschrijdende collectieve waardeoverdrachten, governance, risicobeheer, beloningsbeleid en informatieverstrekking aan (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Ook bevat de Richtlijn regels ten aanzien van het toezicht op pensioenuitvoerders. Een van de verplichtingen is dat er elke drie jaar een Eigen Risicobeoordeling (ERB) dient te worden uitgevoerd en ingediend bij DNB. Dit is voor het fonds het laatst gedaan in januari 2022.

Het fonds heeft naar aanleiding van IORP II de zogenaamde sleutelfuncties geïmplementeerd in de governance-structuur. Dit betreft de risicobeheerfunctie, de actuariële functie en de interne auditfunctie. IORP II maakt een onderscheid tussen de houder van een sleutelfunctie en de personele invulling van de daadwerkelijke uitvoering van de sleutelfunctie, waarbij de houder de eindverantwoordelijkheid blijft houden. Het fonds heeft de sleutelfuncties op basis van het 'three lines of defence'-model ingericht. De houders van de sleutelfuncties zijn getoetst en goedgekeurd door DNB.

De houders van de risicobeheerfunctie, interne auditfunctie en actuariële functie zijn in 2021 gestart met hun inhoudelijke werkzaamheden. Zij rapporteren bevindingen en aanbevelingen op het gebied dat onder hun verantwoordelijkheid valt aan het bestuur en aan de Raad van Toezicht. Hieronder volgt een samenvatting van de belangrijkste observaties die de sleutelfunctiehouders gedurende 2023 aan het bestuur en aan de raad van toezicht hebben gerapporteerd:

- De sleutelfunctiehouder interne audit heeft in de eerste helft van 2023 een audit uitgevoerd op de robuustheid van de beheersmaatregelen en het in control zijn op IT-gebied, waaronder informatiebeveiliging en cybersecurity. Belangrijk hierbij was de beheersing van de 15 COBIT-controls op het door DNB geëiste volwassenheidsniveau. De interne auditrapportage is in juni 2023 aan het bestuur en vervolgens aan DNB opgeleverd, waarbij werd vastgesteld dat het fonds het door DNB geëiste volwassenheidsniveau met een voldoende onderbouwing had aangetoond.
- De sleutelfunctiehouder Risicobeheer heeft op kwartaalbasis beoordeeld hoe de eerste lijn het risicomanagementbeleid vorm heeft gegeven. Dit betreft de identificatie van de risico's, de risico-rapportages, de beheersmaatregelen en -processen; de evaluatie ervan en vervolgens de door te voeren verbeteringen. Het betreft een cyclisch proces dat in verslagjaar 2023 bij het fonds regulier en nauwgezet door het bestuur en haar commissies is uitgevoerd en door de sleutelfunctiehouder Risicobeheer is beoordeeld. De sleutelfunctiehouder Risicobeheer is beoordeeld en voldoende zijn bevonden. In 2023 stonden daarbij centraal de risico's betreffende het proces van de invoering van de Wet toekomst pensioenen, de gevolgen van de sterk oplopende inflatie, de IT-risico's en de volatiele rente.
- De sleutelfunctiehouder Actuariel heeft op kwartaalbasis aan het bestuur gerapporteerd. Dit betreft met name de controle van (het verloop van) de technische voorzieningen. Ook heeft zij de actuariële bestuursbesluiten in 2023 beoordeeld, waaronder de beoordeling van de ervaringssterfte, de vaststelling van de kostenvoorziening, de extra toeslagverlening per 1 januari 2023, de vaststelling van de premie voor 2023 en de vaststelling van de afkoop- en flexibiliseringsfactoren voor 2023. Daarnaast is aandacht geweest voor de kwaliteit en volledigheid van de gegevens die gebruikt worden bij de berekening van de technische voorzieningen. Hieruit zijn geen significante bevindingen gekomen.

Uitbesteding

Het fonds heeft een aantal werkzaamheden uitbesteed aan professionele en gespecialiseerde partijen. Zo is de pensioenadministratie en de financiële administratie uitbesteed aan AZL N.V. en het vermogensbeheer aan MN Services N.V. Met deze partijen zijn uitvoeringscontracten en servicelevel agreements afgesloten. Het bestuur voert periodiek overleg met de partijen over de kwaliteit van de uitvoering van de werkzaamheden. Door middel van bedrijfsbezoeken, evaluatie van diverse rapporten (waaronder jaarlijkse ISAE standaard 3000/3402 rapportages) en specifieke onderzoeken worden de partijen jaarlijks geëvalueerd. Waar nodig maken de partijen aanpassingen aan hun processen. In 2023 zijn de evaluaties van de partijen naar tevredenheid van het bestuur afgerond. Met de partijen zijn afspraken rondom vergoedingen gemaakt, waarbij zij niet worden aangemoedigd om meer risico te nemen dan het bestuur aanvaardbaar acht. In het bestuursverslag doet het bestuur verslag van de kosten van uitbesteding.

Voor het toezicht op de vermogensbeheerder spelen de servicelevel agreement, periodieke rapportages en de beleggingscommissie een belangrijke rol. Hierbij is met name het monitoren van het beleggen binnen het door het bestuur afgegeven mandaat, het beleggingsplan, van belang. Bovendien wordt hierbij aandacht gegeven aan de aard, juiste interpretatie en uitvoering van beleggingen in lijn met de uitkomsten van de meest recente ALM-studie.

Code Pensioenfondsen

Aan pensioenfondsen wordt verzocht om aan bepaalde normen van de Code speciale aandacht te besteden in het jaarverslag. Deze normen krijgen in dit jaarverslag dan ook specifieke aandacht.

De Code Pensioenfondsen (Code) heeft tot doel het functioneren van de besturen van pensioenfondsen te verbeteren en inzichtelijker te maken. Hiertoe zijn door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid normen voor 'goed pensioenfondsbestuur' geformuleerd. In oktober 2018 is de herziene Code gepubliceerd, waarbij de normen zijn gegroepeerd aan de hand van acht thema's:

1. Vertrouwen waarmaken,
2. Verantwoordelijkheid nemen,
3. Integer handelen,

4. Kwaliteit nastreven,
5. Zorgvuldig benoemen,
6. Gepast belonen,
7. Toezicht houden en inspraak waarborgen,
8. Transparantie bevorderen.

Op 1 januari 2024 is een herzien Code Pensioenfondsen van kracht geworden. Pensioenfondsen worden geacht deze nieuwe code na te leven als zij de normen uit deze code uiterlijk op 31 december 2024 hebben geïmplementeerd. In het bestuursverslag 2024 kunnen de pensioenfondsen rapporteren over wat zij aan acties hebben verricht om compliant te worden (bijvoorbeeld wijzigen statuten, vaststellen beleid).

Het gaat bij de Code Pensioenfondsen om de 'state of mind'. Pensioenfondsen mogen de Code daarom naleven volgens het 'pas-toe-of-leg-uit' beginsel. Afwijken van de norm is mogelijk, mits het fonds daar een goede reden voor heeft en deze ook uitlegt. Dit betekent dat een pensioenfonds de normen van de Code toepast of in het jaarverslag motiveert waarom het een norm niet (volledig) toepast. Het bestuur checkt jaarlijks of het fonds aan al de normen van de Code voldoet.

Het bestuur heeft voor 2023 vastgesteld dat het fonds voldoet aan de normen zoals die in de Code zijn opgenomen behalve aan diversiteitsnorm (norm 33). De diversiteit in de samenstelling van het bestuur en het verantwoordingsorgaan wijkt af van de norm van de Code. Zowel in het bestuur als in het verantwoordingsorgaan is geen vrouw vertegenwoordigd en in het bestuur zijn alle leden ouder dan 40 jaar. Het blijkt erg lastig om vanuit de werkgever geschikte kandidaten te werven voor een rol bij het fonds of het verantwoordingsorgaan. Zowel het fonds als het verantwoordingsorgaan zullen zich inspannen om vrouwen en jongeren aan zich te binden ingeval van toekomstige vacatures.

Gedragscode

Het fonds beschikt over een gedragscode. Het doel van de gedragscode is het bijdragen aan het transparant en integer handelen van bestuurders ten behoeve van al diegenen die bij het fonds belang hebben en het waarborgen van de goede naam en reputatie van het fonds. De gedragscode bevat onder meer regels over hoe een bestuurslid moet omgaan met vertrouwelijke informatie, voorwetenschap, relatiegeschenken en het vervullen van nevenfuncties bij andere ondernemingen en instellingen. De gedragscode voor het fonds is in 2023 door alle bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht getekend. De gedragscode is beschikbaar op de website van het fonds.

De controle op de naleving van de gedragscode wordt gecoördineerd door de compliance officer van het fonds. Er is een portal ingesteld waarop alle aan het fonds verbonden personen de door de compliance officer gevraagde informatie aanleveren. In 2023 hebben zich geen incidenten voorgedaan en zijn er geen situaties geweest van niet-compliant handelen.

Beloningsbeleid

Het fonds voert overeenkomstig de Pensioenwet, het Besluit uitvoering Pensioenwet, de Code Pensioenfondsen en de Verordening betreffende informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële dienstensector een beheerst en duurzaam beloningsbeleid dat niet aanmoedigt tot het nemen van meer risico's (waaronder duurzaamheidsrisico's) dan voor het fonds aanvaardbaar is.

De beloning staat in redelijke verhoudingen tot de gedragen verantwoordelijkheid, de aan de functie gestelde eisen en het tijdsbeslag. Bij de vaststelling van de beloning wordt gekeken naar wat gangbaar is bij andere pensioenfondsen. Het fonds kent geen aan financiële resultaten gerelateerde beloningen, bonussen en/of ontslagvergoedingen en voorkomt dat door de hoogte van de beloning een financieel belang een kritische opstelling in de weg staat.

Bestuursleden worden door de werkgever aan het fonds ter beschikking gesteld en door de werkgever beloofd volgens de normen van de werkgever, evenals de leden van het verantwoordingsorgaan die in dienst van Cargill zijn en de leden van de beleggingscommissie die in dienst van Cargill zijn. Ook hier geldt dat hun beloning niet is gerelateerd aan de financiële resultaten van het fonds. De overige leden van het verantwoordingsorgaan en de beleggingscommissie ontvangen hun beloning (op basis van tijdsbesteding met een jaarlijks maximum) en reis- en overige kosten van het fonds. De leden van de raad van toezicht ontvangen een vaste jaarlijkse vergoeding van het fonds.

Het fonds draagt er zorg voor dat de algemene beginselen van het beloningsbeleid van het fonds worden toegepast bij partijen waaraan werkzaamheden van het fonds zijn uitbesteed. Het bestuur zorgt ervoor dat het beloningsbeleid van partijen aan wie taken worden uitbesteed niet aanmoedigt om meer risico's te nemen dan voor het fonds aanvaardbaar is. Om dit te bereiken maakt het bestuur dit onderdeel van de contractafspraken bij het sluiten of verlengen van de uitbestedingsovereenkomst.

Intern toezicht

Het verantwoordingsorgaan (VO) beoordeelt het door het bestuur gevoerde beleid, de gemaakte beleidskeuzes en de naleving van de Code Pensioenfondsen, met als uitgangspunt de vraag of het bestuur op een evenwichtige wijze met de belangen van alle belanghebbenden rekening heeft gehouden bij het bepalen van beleid en het nemen van besluiten. Tijdens het verslagjaar is er een maandelijks informatie-uitwisseling geweest tussen het bestuur en het VO. Het verslag van het VO en de reactie van het bestuur hierop zijn opgenomen in dit jaarverslag.

De raad van toezicht (RvT) vormt het interne toezicht op het functioneren van het bestuur. De RvT bestaat uit externe onafhankelijke deskundigen en is belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De RvT onderhoudt een actieve dialoog met het bestuur. De RvT legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het verantwoordingsorgaan en de werkgever. De RvT betreft in zijn toezicht de naleving van normen in de Code Pensioenfondsen door het fonds. In 2023 hebben de leden van de RvT enkele bestuurs- en commissievergaderingen als toehoorder bijgewoond en heeft regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de voorzitter van het bestuur en de voorzitter van de RvT. In het door de RvT opgestelde verslag zijn de belangrijkste constatering opgenomen. De kernpunten uit dit verslag zijn in dit jaarverslag opgenomen, gevolgd door de reactie van het bestuur hierop.

Extern toezicht en naleving wet- en regelgeving

De Nederlandsche Bank (DNB) houdt toezicht op de naleving van de wet- en regelgeving inzake pensioenen. Het afgelopen jaar zijn door de toezichthouders geen dwangsommen of boetes opgelegd aan het fonds. Er zijn door de toezichthouders geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouders. Gedurende 2023 zijn het fondsbestuur en DNB tweemaal samengekomen; hierbij is met name aandacht besteed aan ontwikkelingen rondom de Wet toekomst pensioenen, het datakwaliteitsbeleid, het IT-beleidsplan en de beheersing van klimaatrisico's.

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is de toezichthouder die zich concentreert op het gedragtoezicht op en communicatie van pensioenfondsen. De AFM heeft gedurende 2023 diverse uitvragen bij het fonds gedaan, welke niet hebben geleid tot aanwijzingen.

Sanctiewetgeving

Het fonds heeft maatregelen genomen om de naleving van de sanctiewetgeving te waarborgen, voor zover deze van toepassing is op het pensioenfonds. Dit betreft zowel pensioenbeheer als vermogensbeheer. Deze processen zijn grotendeels uitbesteed aan externe partijen. Hier is rekening mee gehouden in het uitbestedingsbeleid en in de uitbestedingsovereenkomsten met externe partijen. In oktober 2023 werd een overtreding gesignaleerd van de sanctiewetgeving. Het bleek dat na 2020 geen toetsing meer had plaatsgevonden tegen de Nationale Sanctielijst Terrorisme, maar enkel aan de (minder strenge) Europese Sanctielijst. De toetsing heeft alsnog plaatsgevonden en heeft geen hits opgeleverd. Er is tevens melding gedaan bij DNB.

Wet- en regelgeving privacy

Het beschermen van de vertrouwelijkheid van persoonsgegevens van deelnemers en het naleven van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) heeft voor fonds een hoge prioriteit. Onder de AVG wordt het pensioenfonds aangemerkt als 'verwerkingsverantwoordelijke' van persoonsgegevens. Het fonds dient in deze hoedanigheid expliciet te kunnen aantonen dat het voldoet aan de eisen uit de AVG.

Op 1 januari 2020 is de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen in werking getreden. Het bestuur onderschrijft de beginselen van de gedragslijn en verklaart zich in 2023 te hebben gehouden aan de gedragslijn.

Met onze uitbestedingsorganisaties zijn verwerkingsovereenkomsten gesloten, waarin de navolging van de gedragslijn wordt gewaarborgd. Ook zijn afspraken gemaakt met uitbestedingsorganisaties over gegevensverwerking in de met hen afgesloten servicelevel agreements. Tot slot zijn in het privacy-beleid van het fonds de beleidsrichtlijnen voor de bewaring, verwerking en beveiliging van persoonsgegevens vastgelegd in het uitbestedingsbeleid.

In het geval van een datalek (ongeoorloofde of onbedoelde toegang tot persoonsgegevens) is het van belang dat het fonds adequaat optreedt. Afhankelijk van de aard en omvang van het datalek, dient binnen 72 uur na het ontdekken door het fonds een melding te worden gemaakt bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Aanvullend wordt er bepaald of er melding dient te worden gemaakt bij de personen van wie de gegevens zijn gelekt. Na ieder datalek wordt er door het bestuur geëvalueerd op welke wijze maatregelen nodig zijn om herhaling in de toekomst te voorkomen. Er zijn in 2023 bij het fonds geen datalekken geweest.

Klachten en geschillen

Deelnemers kunnen klachten en geschillen indienen bij de administrateur van het fonds. De administrateur neemt een gemotiveerde beslissing ten aanzien van de klacht of het geschil. Als de belanghebbende zich niet met deze beslissing kan verenigen, kan deze de klacht of het geschil voorleggen aan het bestuur, en eventueel aan de Ombudsman Pensioenen of de burgerlijke rechter. Een en ander is vastgelegd in de klachten- en geschillenregeling van het fonds.

In 2023 hebben zich 21 klachten voorgedaan die door de administrateur naar behoren en binnen de daarvoor geldende termijn zijn afgehandeld. Eén klacht is in 2023 voorgelegd aan het bestuur. Deze klacht betrof de definitieve vaststelling van een pensioenuitkering en met name de daarbij gebruikte flexibiliseringsfactoren. Voor de betreffende deelnemer was door het fonds een definitieve uitkering vastgesteld die sterk afweek van de uitkering die aan hem was gecommuniceerd middels de voorlopige uitkeringsberekening. Het verschil werd verklaard door de toepassing van nieuwe flexibiliseringsfactoren die door de grote rentestijging sterk afweken van de oude factoren die voor de voorlopige berekening waren gebruikt. Het bestuur heeft naar aanleiding van de klacht de berekening van de definitieve uitkering alsnog op basis van de oude factoren vastgesteld. Deze herberekening betrof in totaal 37 deelnemers, wiens pensioenuitkering in de periode 1 januari 2023 tot en met 1 juni 2023 was ingegaan. De impact op de technische voorziening van deze correctie bedroeg ongeveer € 1,5 miljoen. Het bestuur heeft het proces rond de vaststelling van de flexibiliseringsfactoren inmiddels aangepast om deze problemen in de toekomst te vermijden.

Incidentenregeling, klokkenluidersregeling en vertrouwenspersoon

Het fonds kent een incidentenregeling die aangeeft aan welke stappen betrokkenen bij het fonds kunnen nemen als het vermoeden bestaat dat er sprake is van een incident binnen het fonds. Er zijn in 2023 geen incidenten gemeld. Het fonds kent een klokkenluidersregeling die een procedure bevat voor het melden door aan het fonds verbonden personen van (potentiële) misstanden binnen het fonds. Er zijn in 2023 geen (potentiële) misstanden gemeld. De vertrouwenspersoon heeft in zijn rapport over 2023 aangegeven geen meldingen te hebben ontvangen.

In de Wet toekomst Pensioenen is geregeld dat pensioenfondsen zich verplicht moeten aansluiten bij een externe geschillencommissie. Deze externe geschillencommissie voor pensioenfondsen is nu verankerd in de stichting Geschilleninstantie

Pensioenfondsen en treedt in werking per 1 januari 2024. Bij deze instantie kunnen deelnemers terecht die een geschil hebben met hun pensioenfonds dat niet middels de interne klachtenprocedure kan worden opgelost. Het fonds heeft zich inmiddels bij de Geschilleninstantie Pensioenfondsen aangesloten.

Jaarverslag 2022

Tijdens de bestuursvergadering van 17 mei 2023 is het jaarverslag over 2022 vastgesteld. Dit gebeurde met instemming van de raad van toezicht.

Statuten

De statuten zijn in 2023 aangepast. De aanpassingen betroffen voornamelijk een verfijning van de regels over de samenstelling en benoemingsprocedures van leden van het bestuur en het verantwoordingsorgaan.

Pensioenreglement

Het pensioenreglement (2022) van het fonds is gedurende 2023 inhoudelijk niet gewijzigd. Wel zijn de bijlagen op een aantal punten aangepast. Dit betreft met name de flexibiliseringsfactoren en parameters voor 2023.

Uitvoeringsovereenkomst

De uitvoeringsovereenkomst met de werkgever is gedurende 2023 niet gewijzigd. De uitvoeringsovereenkomst wordt aangegaan voor onbepaalde tijd en kan zowel door werkgever als het fonds per 1 januari van enig jaar worden beëindigd met inachtnaam van een opzegtermijn van ten minste zes maanden.

Pensioenopbouwpercentage

De opbouw van pensioenaanspraken is met ingang van 2017 voorwaardelijk en afhankelijk van de rentestand. Er wordt een bandbreedte voor de rente gehanteerd bij de vaststelling van de premie. Bij een lage rente kan de opbouw worden verlaagd; bij een hoge rente kan in een premiedepot worden gestort. In 2019 is de rente onder de bandbreedte uitgekomen en daar tot nu toe gebleven; daarom is de opbouw voor 2023 reglementair vastgesteld op 1,365%, dus onder het reglementair maximum van 1,875%.

3. Beleid, risicobeheer, financiële opzet/positie en haalbaarheidstoets in 2023

3.1 Beleid en beleidskeuzes

Het bestuur heeft beleid ontwikkeld op het gebied van beleggingen, toeslagen en financiering om de risico's en de financiële positie van het fonds te beheersen. Bij het maken van beleidskeuzes worden de belangen van alle belanghebbenden evenwichtig afgewogen. Het beleid moet worden uitgevoerd binnen de kaders van de pensioenregeling zoals die is overeengekomen door de sociale partners.

3.1.1 Beleggingsbeleid en beleggingsplan 2023

De beschikbare gelden van het fonds dienen op een solide wijze te worden belegd. Het beleggingsbeleid wordt daartoe in samenhang met het premie- en toeslagbeleid door het bestuur vastgesteld, rekening houdend met het afgesproken risicobeleid.

Het bestuur heeft een beleggingscommissie ingesteld die zich namens het bestuur met de uitvoering van het beleggingsbeleid en de aansturing van de vermogensbeheerder bezighoudt. De beleggingscommissie laat zich bij zijn werkzaamheden ondersteunen door een externe beleggingsdeskundige en vergadert maandelijks. De uitvoering is gemandateerd aan een (fiduciair) vermogensbeheerder, die het beheer van de portefeuille kan onderbrengen bij externe beheerders.

Het beleggingsbeleid wordt door het bestuur vastgesteld op basis van een periodiek te houden ALM-studie, waarbij de beleggingen in het licht van het geldende premie- en toeslagbeleid worden beoordeeld. Rekening houdend met de door het bestuur vastgestelde strategische assetmix voor de beleggingen, wordt elk jaar in een beleggingsplan het beleggingsbeleid geconcretiseerd. Op basis van de door het bestuur vastgestelde uitgangspunten doet de vermogensbeheerder hiervoor een voorstel, rekening houdend met de ontwikkeling van de portefeuille en de vooruitzichten op de beleggingsmarkten. Het voorstel van de vermogensbeheerder wordt in de beleggingscommissie besproken waarna het beleggingsplan ter goedkeuring aan het bestuur wordt voorgelegd. Het bestuur en de beleggingscommissie bewaken dat dit beleggingsbeleid past binnen het afgegeven risicobeleid, daarbij eventueel ondersteund door de externe beleggingsdeskundige. Eventuele afwijkingen worden expliciet gemotiveerd. Ook voor 2023 heeft dit proces plaatsgevonden, resulterend in het beleggingsplan 2023.

De basisindeling van de beleggingsportefeuille is een matching- en een returnportefeuille. De matchingportefeuille wordt ingezet om het renterisico (gedeeltelijk) af te dekken. De returnportefeuille heeft als doel om een overrendement te genereren, zodat onder andere ook aan de toeslagambitie van het fonds kan worden voldaan. Het beleid rondom beleggingen is verder uitgediept en vastgelegd in cluster- en strategiedocumenten (investment cases). In de clusterdocumenten zijn opgenomen de beschrijvingen van de clusters matchingportefeuille en returnportefeuille en in de strategiedocumenten zijn opgenomen de beschrijvingen van de verschillende beleggingscategorieën binnen de clusters zoals aandelen, bedrijfsobligaties en hypotheeklen. Daarnaast is maatschappelijk verantwoord beleggen geïntegreerd in het beleggingsbeleid o.a. door de Bewuste Selectie methodiek en is SFDR geïmplementeerd.

De normwegingen zijn, volgens het strategisch beleggingsbeleid, voor de matching- en returnportefeuille respectievelijk 66% en 34%

Asset Liability Management-studie

Het bestuur laat in principe eens in de drie jaar een Asset Liability Management (ALM)-studie uitvoeren. Mede op basis van de uitkomsten van de ALM-studie bepaalt het bestuur het beleggingsbeleid en het financiële beleid van het pensioenfonds voor de daaropvolgende jaren.

In november 2020 heeft het bestuur een studie laten verrichten om te bepalen in welke mate de toen geldende inrichting van de beleggingsportefeuille aansloot op de mogelijkheden die volgen uit het nieuwe pensioenakkoord. Deze studie was gebaseerd op de beschikbare premiereregeling zoals die wordt aangeboden door Aegon Capital. Uit de studie blijkt dat voor een vergelijkbare deelnemersgroep als van het fonds, Aegon Capital een hogere allocatie aan de returnportefeuille zou toepassen en een lagere

renteafdekking. Het fonds heeft deze uitkomst in 2020 voor kennisgeving aangenomen, mede omdat onder het geldende financieel toezichtkader het risicoprofiel van het fonds niet kon worden verhoogd.

In de ALM-studie 2022 is voornamelijk gekeken naar het optimale risicoprofiel van de beleggingsportefeuille en de mate van renteafdekking. De uitkomst hiervan heeft ook als basis gelegen voor het beleggingsbeleid van 2023. Uit de studie volgt dat een hogere allocatie naar risicovolle beleggingen zorgt dat de meeste risicomatstaven bij de gewijzigde mix slechter uitvallen dan bij de huidige portefeuille. Een portefeuille met een 15% hogere allocatie naar zakelijke waarden zorgt weliswaar naar verwachting voor een verbetering van de solvabiliteit maar tegelijkertijd zorgt deze naar verwachting voor een toename van de frequentie en omvang van kortingen zowel op korte als op lange termijn. Na bestudering van de ALM-kengetallen werd geconcludeerd dat een verhoging van het risicoprofiel weliswaar wenselijk was met het oog op toekomstige indexatie voor inactieven, maar dat gegeven de toen geldende situatie van vermogenstekort, de komende transitiefase en de toename van de risicoparameters voor actieve deelnemers het wenselijk was om het bestaande risicoprofiel te handhaven.

Renterisico

Het fonds dekt een belangrijk deel van het renterisico af. De ontwikkeling van de rente is in 2023 aanleiding geweest om het renterisicobeleid kritisch te beschouwen. Het huidige FTK is een nominaal kader waarbij de belangrijkste maatstaven en kortings- en indexatiebesluiten zijn gerelateerd aan de ontwikkeling van de nominale dekkingsgraad. Het renterisico vormt hierdoor nog altijd één van de grootste risico's voor pensioenfondsen. Een daling van de rente leidt immers tot een daling van de nominale dekkingsgraad en verhoogt de kans op korten. Aan de andere kant, zonder renterisico profiteert het fonds niet van een rentestijging en wordt de kans op herstel en de kans op toeslagverlening kleiner. In zijn beleggingsbeginselen heeft het fonds vastgelegd in principe geen rentevisie te hebben en geen renterisico te willen lopen. Het fonds heeft gezien de situatie van vermogenstekort besloten om toch een beperkt renterisico te nemen.

Het strategisch beleggingsbeleid voorzag voor 2023 in een norm voor de renteafdekking van 55% op marktrentebasis (met een bandbreedte van 50%-80%). Het strategisch beleid voorziet in een verhoging van de renteafdekking wanneer de financiële evenwichtssituatie wordt bereikt. Dat is het geval als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de grens voor toekomst bestendig indexeren. In de loop van 2023 steeg de beleidsdekkingsgraad naar het evenwichtsniveau. Ook bestond bij het bestuur de wens om in het kader van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel de invaardekkingsgraad te beschermen. Om deze redenen werd in augustus 2023 besloten de renteafdekking te verhogen van 55% naar 70%. In december 2023 werd vervolgens besloten om de renteafdekking verder te verhogen naar 80%, in het begin van 2024. Ook werd besloten het renteschokbeleid van het fonds aan te passen: de renteafdekking moet zodanig zijn dat bij een rentedaling van 75 basispunten de dekkingsgraad niet tot onder de invaardekkingsgraad daalt. De invaardekkingsgraad is voorlopig vastgesteld op 112%.

De actuele renteafdekking lag gedurende 2023 steeds dicht bij de norm.

Spreiding beleggingen

Positieve en negatieve waardeveranderingen zijn onlosmakelijk verbonden met de beleggingsactiviteiten van een pensioenfonds. Bij het beheer van het vermogen is het volledig voorkomen of afwenden van risico's niet mogelijk. Het nemen van beleggingsrisico's is juist noodzakelijk om rendement te behalen. Wel streeft het fonds naar continu inzicht in de beleggingsrisico's en worden maatregelen genomen om deze risico's te beheersen. Het belangrijkste instrument voor het bestuur is de weloverwogen spreiding van de beschikbare middelen over uiteenlopende beleggingscategorieën, die onderling weinig samenhang hebben voor wat betreft de rendementen. Op deze wijze kunnen mindere resultaten van de ene beleggingscategorie worden gecompenseerd door betere resultaten van andere categorieën. Zodoende wordt het risico van de totale beleggingsportefeuille gereduceerd en wordt de kans op een consistent en goed rendement sterk verhoogd.

Derivaten: defensief

Een belangrijk instrument bij de uitvoering van het vermogensbeheer is het gebruik van afgeleide producten, ofwel derivaten.

Derivaten zijn risicovol als deze zonder grondige kennis worden gebruikt en/of voor speculatieve doeleinden. Het fonds zet derivaten vooral defensief in, waarbij de beleggingsrisico's op totaalniveau ten opzichte van de pensioenverplichtingen afnemen. Met derivaten kunnen ongewenste en/of tijdelijke risico's worden afgedekt, zoals vreemde-valutarisico's en renterisico's. Voorts kunnen sommige beleggingsvormen door de inzet van derivaten met lagere kosten worden gerealiseerd. Ook kunnen derivaten worden ingezet om snel en flexibel aanpassingen in de portefeuille aan te brengen om het risico/rendement profiel van de beleggingsportefeuille op het gewenste niveau te brengen.

3.1.2 Toeslagbeleid

Onvoorwaardelijke toeslagverlening

Voor actieve deelnemers geldt een onvoorwaardelijke toeslag die wordt gefinancierd uit de door de werkgever betaalde premie. Per 1 januari 2023 is aan actieve deelnemers een toeslag van 2% toegekend. Ook per 1 januari 2024 werd aan de actieve deelnemers een toeslag van 2% toegekend.

Voorwaardelijke toeslagverlening

De hoogte van de beoogde voorwaardelijke toeslagverlening voor pensioengerechtigden en gewezen deelnemers is gelijk aan 50% van de Consumenten Prijsindex voor alle huishoudens niet-afgeleid (CPI) zoals vastgesteld door het CBS. Of deze toeslagverlening (gedeeltelijk) zal worden toegekend, is afhankelijk van de financiële positie van het fonds en is gehouden aan wettelijke regels. Het betreft een voorwaardelijke toeslagverlening. Dit betekent dat er geen recht op toeslagverlening is en het ook op lange termijn niet zeker is of en in welke mate toeslagverlening zal plaatsvinden. Er is geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagverlening. Het bestuur van het fonds draagt zorg voor een evenwichtige belangenbehartiging bij het toekennen van de voorwaardelijke toeslagverlening. De financiering van de voorwaardelijke toeslagverlening vindt plaats vanuit de financiële positie van het fonds. Er kan gedeeltelijke toeslagverlening worden toegekend. Bij geen of bij een gedeeltelijke toeslagverlening wordt de gemiste indexatie toegevoegd aan de gemiste toeslagverlening, die op deelnemersniveau wordt bijgehouden. De gemiste toeslagen kunnen onder voorwaarden in de toekomst alsnog worden toegekend, maar niet met terugwerkende kracht. De afspraken passen binnen de met de sociale partners gemaakte afspraken, waarbij evenwichtigheid het uitgangspunt is.

In februari 2023 heeft het fonds besloten de pensioenen van pensioengerechtigden en gewezen deelnemers met terugwerkende kracht per 1 januari 2023 te verhogen met 2,57%. De ambitie van het fonds was een verhoging van 7,16% (50% van de stijging van het consumentenprijsindexcijfer in de periode oktober 2021 – oktober 2022), maar op basis van de huidige wettelijke regels kon slechts een deel van deze ambitie worden toegekend. De beleidsdekkingsgraad van het fonds was niet hoog genoeg om de ambitie volledig toe te kennen. Het restant is toegevoegd aan de gemiste toeslagverlening. Het fonds heeft voor deze verhoging geen gebruik hoeven maken van de versoepeling van de regels voor toeslagverlening die in 2023 van kracht waren.

In november 2023 heeft het fonds besloten de pensioenen van pensioengerechtigden en gewezen deelnemers per 1 januari 2024 verhoogd met 1,46%. De CPI in 2023 (oktober 2022 – oktober 2023) daalde met 0,4%. Er was in 2023 dus sprake van negatieve inflatie, waardoor een verhoging van de pensioenen in 2024 eigenlijk niet aan de orde is. Met de CPI was dit jaar iets bijzonders aan de hand. De prijzen van gas en licht waren namelijk op een andere manier in de prijsinflatie verwerkt dan het voorafgaande jaar. De door het CBS gepubliceerde prijsinflatie was daardoor met -0,4% onverwacht laag. Binnen de grenzen van het pensioenreglement en toeslagbeleid van het fonds is het bestuur daarom uitgegaan van een prijsinflatie waarin de prijzen van energie in 2022 en 2023 op dezelfde manier zijn verwerkt. Op basis van de nieuwe methodiek zou de CPI in 2022 8,1% zijn geweest, en in 2023 5,3%. Het bestuur heeft vervolgens berekend hoeveel de pensioenen in 2023 en 2024 hadden kunnen worden verhoogd als was uitgegaan van deze nieuwe CPI-cijfers en van de financiële positie van het fonds. Deze berekening leidt tot een verhoging in 2024 van 1,46%. Deze toeslag is mogelijk omdat de overheid de regels voor het verhogen van pensioenen in 2023 heeft versoepeld. Zonder deze versoepeling was een verhoging van

de pensioenen in 2024 voor het fonds niet aan de orde geweest. Het besluit tot versoepeling (de indexatie-AMvB 2023) is op 21 april 2023 gepubliceerd in het Staatsblad ("Besluit van 12 april 2023 tot wijziging van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen in verband met toeslag vanwege voorgenomen transitie in 2023"). Met dit besluit wordt aangesloten bij de aangepaste toeslagregels die gelden voor de overgangsfase naar het nieuwe pensioenstelsel. De toekenning van de voorwaardelijke indexatie van 1,46% per 1 januari 2024 is verwerkt in de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2023, hetgeen consistent is met het gevoerde beleid van voorgaande jaren.

In 2023 was de verhoging 2,57% waardoor de gecombineerde verhoging in 2023 en 2024 ruim 4% bedraagt. Ons streven in diezelfde periode was een verhoging van 6,9% (50% van de CPI in de periode 2021-2023: 13,8%). Maar daarvoor was onze financiële positie nog niet voldoende.

Onder de huidige wetgeving kan het fonds pas een volledige voorwaardelijke toeslag of inhaaltoeslagen op basis van 50% van de CPI toekennen bij een beleidsdekkingsgraad die gelijk is aan de grens voor toekomst bestendig indexeren (de TBI-grens). De TBI-grens per 31 oktober 2023, die aan de basis ligt voor de toeslagberekening voor 2024, bedroeg 121.5%.

Achterstand voorwaardelijke toeslagverlening

In de volgende tabellen zijn de voorwaardelijke toeslagen van de laatste jaren opgenomen: de reglementair beoogde toeslag, de werkelijk verleende toeslag en de daaruit voortvloeiende toeslagachterstand. Binnen het fonds bestonden er tot 31 december 2013 verschillende toeslagambities. Voor de Cargill B.V. en de Cargill B.V. Cocoa & Chocolate populatie gold de toeslagambitie 50% van de CPI afgeleid. Voor de populatie Cargill B.V. Sas van Gent gold de toeslagambitie 100% van de CPI niet-afgeleid. Met ingang van 2014 is dit geharmoniseerd tot een toeslagambitie voor alle regelingen van 50% CPI afgeleid. Vanaf 1 januari 2015 geldt volgens de toen ingevoerde nieuwe pensioenregeling voor alle gewezen deelnemers en gepensioneerden een toeslagambitie van 50% van de CPI voor alle huishoudens niet-afgeleid.

Cargill B.V. & Cocoa en Chocolate	CPI niet-afgeleid	Toeslag-ambitie	Toegekend	Vershil	Cumulatief verschil
Toeslag 1-1-2024	-0,40%	-0,20%	1,46%	1,66%	-12,14%
Toeslag 1-1-2023	14,33%	7,16%	2,57%	-4,59%	-13,80%
Toeslag 1-1-2022	3,42%	1,71%	1,71%	0,00%	-9,21%
Toeslag 1-1-2021	1,22%	0,61%	0,00%	-0,61%	-9,21%
Toeslag 1-1-2020	2,72%	1,36%	0,00%	-1,36%	-8,60%
Toeslag 1-1-2019	2,16%	1,08%	0,00%	-1,08%	-7,24%
Toeslag 1-1-2018	1,33%	0,67%	0,00%	-0,67%	-6,16%
Toeslag 1-1-2017	0,42%	0,21%	0,00%	-0,21%	-5,49%
Toeslag 1-1-2016	0,64%	0,32%	0,00%	-0,32%	-5,28%
Toeslag 1-1-2015	1,05%	0,53%	0,00%	-0,53%	-4,96%
Toeslag 1-1-2014	0,90%	0,45%	0,00%	-0,45%	-4,43%
Toeslag 1-1-2013	1,98%	0,99%	0,00%	-0,99%	-3,98%
Toeslag 1-1-2012	2,30%	1,19%	0,00%	-1,19%	-2,99%
Toeslag 1-1-2011	1,38%	0,69%	0,00%	-0,69%	-1,80%
Toeslag 1-1-2010	0,40%	0,20%	0,36%	0,16%	-1,11%
Toeslag 1-1-2009	2,53%	1,27%	0,00%	-1,27%	-1,27%

Cargill B.V. Sas van Gent	CPI niet-afgeleid	Toeslag-ambitie	Toegekend	Vershil	Cumulatief verschil
Toeslag 1-1-2024	-0,40%	-0,20%	1,46%	1,66%	-18,53%
Toeslag 1-1-2023	14,30%	7,15%	2,57%	-4,58%	-20,19%
Toeslag 1-1-2022	3,42%	1,71%	1,71%	0,00%	-15,61%
Toeslag 1-1-2021	1,22%	0,61%	0,00%	-0,61%	-15,61%
Toeslag 1-1-2020	2,72%	1,36%	0,00%	-1,36%	-15,00%
Toeslag 1-1-2019	2,16%	1,08%	0,00%	-1,08%	-13,64%
Toeslag 1-1-2018	1,33%	0,67%	0,00%	-0,67%	-12,56%
Toeslag 1-1-2017	0,42%	0,21%	0,00%	-0,21%	-11,89%
Toeslag 1-1-2016	0,64%	0,32%	0,00%	-0,32%	-11,68%
Toeslag 1-1-2015	1,05%	0,53%	0,00%	-0,53%	-11,36%
Toeslag 1-1-2014	0,90%	0,45%	0,00%	-0,45%	-10,83%
Toeslag 1-1-2013	2,91%	2,91%	0,00%	-2,91%	-10,38%
Toeslag 1-1-2012	2,61%	2,61%	0,00%	-2,61%	-7,47%
Toeslag 1-1-2011	1,57%	1,57%	0,00%	-1,57%	-4,86%
Toeslag 1-1-2010	0,71%	0,71%	0,20%	-0,51%	-3,29%
Toeslag 1-1-2009	2,78%	2,78%	0,00%	-2,78%	-2,78%

3.1.3 Financieringsbeleid

Financieringssysteem

Tussen de werkgever en het fonds is een fondsspecifieke premieberekeningsmethodiek overeengekomen die is gebaseerd op de kostendekkende premie volgens het financieel toetsingskader (FTK).

De kostendekkende premie volgens het FTK bestaat uit de volgende onderdelen:

- actuariële premie pensioenopbouw inclusief risicopremies;
- solvabiliteitsopslag;
- opslag voor uitvoeringskosten.

Bij de fondsspecifieke premieberekeningsmethodiek wordt de solvabiliteitsopslag vervangen door een opslag als percentage van de onderliggende salarissom. Op deze wijze betaalt de werkgever bij lage dekkingsgraden extra premie hetgeen bijdraagt aan de herstelkracht van het fonds. Bij lage dekkingsgraden geldt bovendien dat de fondsspecifieke premie niet lager mag zijn dan de kostendekkende premie. Onderdeel van de financieringsovereenkomst is dat de feitelijke premie in principe maximaal € 3 miljoen hoger mag zijn dan de kostendekkende premie. In 2023 is de fondsspecifieke premie hoger dan de kostendekkende premie en is dus de fondsspecifieke premie toegepast.

Voor het premie- en toeslagbeleid is een aantal vermogensposities van belang. De volgende grenzen worden onderscheiden:

- Minimaal vereist eigen vermogen: de ondergrens van het vereist eigen vermogen. Als een pensioenfonds niet over het minimaal vereist eigen vermogen beschikt, is sprake van een dekkingstekort. Ultimo 2023 bedraagt het minimaal vereist eigen vermogen van het fonds 104,0% van de nominale technische voorzieningen (2022: 104,0%).
- Vereist eigen vermogen: het vermogen dat nodig is om te bewerkstelligen dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat binnen een jaar het eigen vermogen na een jaar negatief wordt. Als de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds lager is dan het vereist eigen vermogen, is sprake van een reservetekort. Ultimo 2023 bedraagt de dekkingsgraad behorend bij het strategisch

vereist eigen vermogen 113,0% (2022: 114,5%). Hierbij is, overeenkomstig de aanwijzingen van DNB, uitgegaan van de strategische beleggingsmix.

3.2 Risicoverslaglegging

3.2.1 Risicobereidheid

Het strategisch beleggingsbeleid richt zich op de vraag welk rendement en welke risicohouding gewenst zijn om de beleggingsdoelstelling van het fonds te realiseren en is opgesteld met de beleggingsbeginselen als uitgangspunt.

De risicohouding van het fonds geeft de mate aan waarin het pensioenfonds beleggingsrisico's risico wil lopen om zijn doelstellingen te bereiken gegeven de kenmerken van het fonds. De risicohouding komt tot stand in overleg met sociale partners.

De risicohouding op lange termijn komt tot uitdrukking in de grenzen van de haalbaarheidstoets, zoals in hoofdstuk 3.4 wordt toegelicht.

De risicohouding op korte termijn komt tot uitdrukking in een bandbreedte voor het vereist eigen vermogen (VEV) die voortkomt uit het Financieel Toetsingskader. Voor het jaar 2023 geldt voor het fonds een VEV-bandbreedte van 10% tot en met 17%. Het totale risicoprofiel van de beleggingsportefeuille van het fonds moet binnen deze bandbreedte blijven. Daarvoor zijn voor elke beleggingscategorie bandbreedtes vastgesteld. De beleggingscommissie van het fonds draagt ervoor zorg dat de beleggingscategorieën binnen de overeengekomen bandbreedtes blijven en rapporteert hierover aan het bestuur. De bandbreedtes kunnen niet worden overschreden zonder toestemming van het bestuur, waarbij het bestuur ervoor waakt dat de totale risicohouding op korte termijn niet buiten de VEV-bovengrens van 117% komt.

Voor de bepaling van het benodigde rendement en de gewenste risicohouding wordt in het in 2017 opgestelde strategische beleggingsbeleid onderscheid gemaakt tussen de financiële evenwichtssituatie en de tekortsituatie.

Evenwichtssituatie

De evenwichtssituatie geldt bij een eigen vermogen van het fonds dat gelijk is aan of hoger is dan het vereist eigen vermogen op basis van het strategische beleggingsbeleid (SVEV). Het SVEV is de omvang van het eigen vermogen waarover een pensioenfonds ten minste zou moeten beschikken. Als de evenwichtssituatie wordt bereikt hanteert het fonds een lager risicoprofiel.

In de evenwichtssituatie wordt het gewenste rendement als volgt bepaald. De portefeuille wordt zodanig ingericht dat naar verwachting voldoende extra rendement ten opzichte van het rendement van de verplichtingen wordt gegenereerd om:

1. Het eigen vermogen in enkele jaren toe te doen groeien naar de grens voor volledige toeslagverlening (= toekomstbestendig indexeren dekkingsgraad).
2. De toeslagambitie (50% CPI) voor inactieven waar te maken.
3. De vermogensbeheerkosten te voldoen (circa 35 bps).
4. Een buffer voor imperfecties in de matching portefeuille op te bouwen (positief of negatief, afhankelijk van rentestand).
5. Optioneel, een buffer voor langlevens risico op te bouwen (deze zit in principe al in de solvabiliteitsopslag van de premie).
6. De bijdrage premie en solvabiliteitsvrijval door uitkeringen aan de ontwikkeling van de dekkingsgraad te compenseren (dit kan een positieve of negatieve bijdrage zijn).
7. Inhaaltoeslagen te verlenen of doorgevoerde kortingen te compenseren, conform het beleid inhaaltoeslagen en compensatie doorgevoerde kortingen.

Het bestuur stelt deze elementen door ALM-studies vast en bepaalt op deze manier het gewenste totale overrendement. In de evenwichtssituatie wordt in de beleggingsportefeuille gezorgd voor een volledige renteafdekking: in de evenwichtssituatie neemt het fonds geen risico naar rente, conform haar beleggingsbeginselen.

Tekortsituatie

De tekortsituatie geldt bij een eigen vermogen dat lager is dan het SVEV. In een tekortsituatie, met name bij grotere tekorten, moet het fonds herstellen en meer rendement genereren dan in de evenwichtssituatie.

In een tekortsituatie wordt het gewenste extra rendement ten opzichte van het rendement op de verplichtingen in principe op dezelfde manier bepaald als in de evenwichtssituatie, maar worden de eerste twee elementen vervangen door het rendement benodigd om in een vastgesteld aantal jaren het eigen vermogen te doen groeien naar het SVEV. Ook in dit geval wordt het gewenste extra rendement nagestreefd door een andere invulling van het beleggingsbeleid, vastgesteld door middel van ALM-studies. Een randvoorwaarde hierbij is dat het risicoprofiel van het fonds, uitgedrukt in SVEV, wettelijk niet mag worden verhoogd gedurende de periode dat het fonds in een tekortsituatie verkeert. Het kan zijn, bij grotere tekorten, dat het voor herstel vereiste extra rendement binnen het aantal vastgestelde jaren niet kan worden gerealiseerd vanuit de returnportefeuille. In dit geval kan het bestuur besluiten een risico naar rente in de portefeuille op te nemen door middel van een niet volledige renteaftdekking.

Als het bestuur in haar streven naar extra rendement kiest voor een lagere renteaftdekking dan 100% op UFR-basis zal het beperkingen opleggen aan het renterisico – dit om, in overeenstemming met de doelstelling van het beleggingsbeleid, de nominale toezeggingen zo goed mogelijk te waarborgen. Deze beperkingen zijn als volgt:

1. De dekkingsgraad mag als gevolg van een renteschok van 75 bps niet onder de DNB kritieke dekkingsgraad komen.
2. De dekkingsgraad mag als gevolg van een renteschok van 75 bps niet meer dan 5%-punt dalen.

De beperkende voorwaarden voor de mate van renteaftdekking worden op kalenderkwartaalbasis gemonitord.

Aanpassingen 2022 en 2023

In 2022 is door het bestuur besloten om een tweetal tijdelijke aanpassingen aan het strategisch beleggingsbeleid te doen, in afwachting van de ontwikkelingen rond het nieuwe pensioenstelsel en het daarbij op te stellen nieuwe strategisch beleggingsbeleid. Als eerste tijdelijke aanpassing zal het fonds de evenwichtssituatie definiëren als de toekomstbestendig indexeren-grens (TBI-grens). Zolang deze grens niet bereikt is, dat wil zeggen zolang de beleidsdekkingsgraad lager is dan de TBI-grens, is er sprake van een tekortsituatie en hanteert het fonds het daarbij behorend risicoprofiel. Als tweede tijdelijke aanpassing zal het fonds de tweede vastgelegde beperking aan het renterisico beschouwen als signaalfunctie.

Tevens is in 2023 door het fonds besloten om in het renteschokbeleid de invaardekkingsgraad als kritieke dekkingsgraad te beschouwen.

3.2.2. Risico-inventarisatie

Integraal risicomanagement (IRM) is het proces waarmee door het fonds vorm wordt gegeven aan de risicobeheersing en geldt als basis voor het besluitvormingsproces van het bestuur. Het IRM is erop gericht om de doelstellingen van het pensioenfonds te borgen, waarbij de risico's op een juiste wijze worden onderkend en beheerst. Voor het geheel van risico's waar een pensioenfonds mee te maken krijgt (financieel en niet-financieel) wordt een continue cyclus doorlopen. Het IRM-raamwerk is gebaseerd op erkende standaarden en richtlijnen zoals het COSO-ERM en de Handreiking IRM van de Pensioenfederatie. Om IRM vorm te geven is een risicomanagementcommissie ingesteld en heeft het fonds governance voor risicomanagement ingericht. Hierbij is rekening gehouden met het "three lines of defense" model, waarbij het bestuur de eerste lijn vormt, de sleutelfunctiehouder en -vervuller risicobeheer en de risicomanagementcommissie de tweede lijn en sleutelfunctiehouder interne audit de derde lijn.

De risicomanagementcommissie komt maandelijks bijeen en wordt bijgestaan door een externe specialist. Het risicobeleid en de beleidskaders zijn vastgelegd in het beleidsdocument risicomanagement. Dit document wordt regelmatig geactualiseerd. Er zijn risicokaarten aangemaakt en de diverse commissies beheren hun specifieke risicogebied. Wat zijn de risico's, wat is het netto risico, wat zijn de mitigerende maatregelen en wat is het bruto risico? Een 'heat map' die structureel wordt gemonitord is hiervan het resultaat. De monitoring hiervan is onder verantwoording van de risicomanagementcommissie.

De sleutelfunctiehouder Risicobeheer rapporteert ieder kwartaal aan het bestuur en aan de sleutelfunctiehouder interne audit.

3.2.3. Voornaamste risico's

Het fonds heeft zijn risicobeleid vastgelegd in het beleidsdocument risicomanagement en in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN). Onderstaand wordt een korte toelichting gegeven op de belangrijkste financiële en niet-financiële risico's die door het fonds zijn onderkend en op het beleid van het fonds voor het mitigeren van deze risico's.

Financiële risico's

Risico's in de beleggingsportefeuille

Jaarlijks worden door het bestuur de verschillende niveaus in de beleggingsportefeuille vastgesteld.

Op het eerste niveau wordt de beleggingsportefeuille gesplitst in een matching- en returnportefeuille en wordt ook de mate van renteafdekking vastgelegd. De matchingportefeuille bevat de relatief veilige beleggingen die als doel hebben de verplichtingen te repliceren. De returnportefeuille bevat de meer risicodragende beleggingen die als doel hebben het gewenste extra rendement ten opzichte van de verplichtingen te genereren.

Op het tweede niveau worden de clusters vastgelegd waarin de matching- en returnportefeuille worden verdeeld. De clusters zijn bedoeld om de controle op de portefeuille te verstevigen. Elk cluster heeft een eigen rol in de portefeuille en daarbij passende kenmerken. Gedurende 2021 en 2022 zijn de zogenaamde clusterdocumenten (door DNB goedgekeurd alternatief voor 'investment cases') samengesteld door de vermogensbeheerder en goedgekeurd door het bestuur. Deze documenten zijn gedurende 2023 inhoudelijk niet gewijzigd.

Aan het beleid op niveau 3 (beleggingsproducten), 4 (mandaten) en 5 (managers) wordt nader inhoud gegeven in het jaarlijkse beleggingsplan, in het mandaat van de beleggingscommissie en in overeenkomsten met de vermogensbeheerder. Met betrekking tot niveau 3 zijn gedurende 2021 en 2022 de zogenaamde strategiedocumenten samengesteld en goedgekeurd door het bestuur. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de beleidsstukken betreffende bijvoorbeeld landenbeleid, tegenpartijbeleid, maatschappelijk verantwoord beleggen, liquiditeitsbeleid, etc. Ook deze documenten zijn in 2023 inhoudelijk niet gewijzigd.

Risicogrenzen in de beleggingsportefeuille

Het fonds stelt op een aantal manieren grenzen aan het risico dat met het beleggingsbeleid gepaard gaat:

- Het fonds laat zich leiden door haar beginsel dat het fonds niet meer risico neemt dan nodig is om aan haar beleggingsdoelstellingen te voldoen;
- Het fonds stelt normen en bandbreedtes op voor de portefeuilledeling op niveau 1, 2 en 3 en stelt grenzen aan het risico naar rente;
- Het fonds stelt een bandbreedte vast voor het algemene balansrisico, de tracking error: deze geeft de beweeglijkheid aan van de beleggingen ten opzichte van de pensioenverplichtingen. De tracking error vervult een signaalfunctie;
- Het fonds hanteert de in het vernieuwde FTK vastgelegde wettelijke eisen aan het risicoprofiel en de korte- en lange termijn risicohouding van een pensioenfonds. Zo is het niet toegestaan het risicoprofiel te vergroten tijdens een tekortsituatie (een fonds is dan 'in herstel') en dient een pensioenfonds haar korte- en lange termijn risicohouding te bepalen en af te stemmen met de sociale partners.

De belangrijkste financiële risico's van het fonds staan hieronder in meer detail weergegeven. Voor een dieper gaande analyse van de belangrijkste financiële risico's wordt verwezen naar de risicobeheer-paragraaf in de jaarrekening.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van vastrentende beleggingen zich anders ontwikkelen dan de pensioenverplichtingen als gevolg van (ongunstige) veranderingen in de markttrente.

Het renterisico kan de dekkingsgraad negatief beïnvloeden. Dat leidt tot een verlies van koopkracht doordat de pensioenaanspraken van inactieven niet meegroeien met de prijsstijging. Dit risico is als een hoog risico aangemerkt.

Als de duratie van de beleggingen sterk afwijkt van de duratie van de verplichtingen, is er sprake van rentegevoeligheid met een groot effect op de dekkingsgraad van het fonds. Ook dit risico wordt als hoog aangemerkt en wordt nauwlettend gevolgd.

Het fonds mitigeert dit risico door een zekere mate van renteafdekking te realiseren. Renteafdekking kan geschieden door het aanhouden van langlopende staatsobligaties en investment grade bedrijfsobligaties, en door gebruik te maken van rentederivaten zoals renteswaps.

Marktrisico

Marktrisico is het risico dat de marktwaarde van de zakelijke waarden verandert. Het bestuur heeft dit als een hoog risico aangemerkt. Het marktrisico van het fonds is een resultante van de gekozen risicohouding en het strategische beleggingsbeleid en sluit aan bij de doelstellingen van het fonds. Het structurele marktrisico wordt beheerst binnen het ALM-proces. Daarin wordt, binnen bepaalde bandbreedtes, een zodanige strategische beleggingsmix vastgesteld dat het marktrisico acceptabel is. Naast de strategische mix heeft het fonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximumpercentage dat namens het fonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd. Controle op de naleving van deze richtlijnen vindt plaats door de beleggingscommissie op basis van onafhankelijke rapportages van de vermogensbeheerder.

Beleggingen in aandelen worden wereldwijd gespreid belegd over verschillende regio's, landen, sectoren en bedrijven om het risico te spreiden.

Kredietrisico

Kredietrisico wordt gelopen op partijen waarvan een obligatie is gekocht of op wie anderszins een vordering wordt verkregen. Bij de evaluatie heeft het bestuur het kredietrisico van elementen uit de returnportefeuille op basis van de bestaande beheersmaatregelen (beperkt collateral, spreiding risico, minimale eisen aan creditrating, afrekening op dagbasis, lage loan-to-value) ingeschat als een beperkt risico.

Het fonds beperkt de risico's verder doordat enerzijds in de matchingportefeuille vooral langlopende staatsobligaties en investment grade bedrijfsobligaties met een hoge credit rating worden aangeschaft en anderzijds bij andere leningen of vorderingen met limieten wordt gewerkt en brede spreiding over debiteuren wordt gezocht. Ook geldt voor staatsobligaties een stop-loss mechanisme, waarbij een (te) sterk oplopende spread tussen het rendement van een staatsobligatie en een vergelijkbare renteswap een signaal afgeeft voor een verhoogd risico.

Rendementsrisico

Het bestuur beschouwt een structureel te laag rendement op de matchingportefeuille waardoor de dekkingsgraad onder druk komt te staan als een kritisch risico en een te laag rendement op de returnportefeuille als een kritiek risico. Het bestuur houdt dit risico middels de aanwezige rapportages goed in de gaten. Dit risico is één van de redenen geweest om in 2022 een allocatie te gaan doen naar de beleggingscategorie infrastructuur, omdat hiervoor een hoger rendement wordt verwacht in vergelijking met hoogrentende bedrijfsobligaties en aandelen. In 2023 is overwogen om de beleggingscategorie direct Onroerend Goed NL toe te voegen. Besluitvorming hierover is vooralsnog doorgeschoven naar 2024.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat liquiditeitstekorten optreden door het onvoldoende op elkaar afgestemd zijn van timing en omvang van inkomende en uitgaande kasstromen. Liquiditeitsrisico is ook het risico dat niet binnen een redelijk afzienbare termijn tegen een redelijke prijs gehandeld kan worden. Het liquiditeitsrisico is zeer beperkt, doordat er beperkt belegd wordt in illiquide beleggingen. Het liquiditeitsrisico is verder beperkt doordat er een allocatie naar kasmiddelen wordt aangehouden als buffer voor de onderpandverplichtingen. Daarom beoordeelt het bestuur dit risico als acceptabel.

Concentratierisico

Concentratierisico kan optreden als gevolg van het ontbreken van een adequate spreiding van activa en passiva. Om concentratierisico te beheersen wordt de beleggingsportefeuille van het fonds in hoge mate gediversifieerd.

De allocatie naar staatsobligaties is relatief groot en daarnaast kent het fonds een zeer grote allocatie in deze categorie naar Nederlandse en Duitse staatsobligaties. Het bestuur is hiervan op de hoogte en acht het risico aanvaardbaar, omdat het de meest veilige staatsobligaties betreft. Mede om het concentratierisico verder te spreiden heeft het bestuur een aantal jaren geleden besloten om de allocatie naar staatsobligaties deels in te ruilen voor een allocatie naar hypotheek.

Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van beleggingen en verplichtingen verandert als gevolg van veranderingen in valutakoersen. Voor het fonds zijn de belangrijkste vreemde valuta, namelijk de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen, voor 100% afgedekt. In tijden van stress op de financiële markten, te besluiten door het bestuur, geldt voor het Amerikaanse dollar-risico een afdekking van 50% tot 100%. Om het valutarisico voor deze valuta af te dekken maakt het fonds gebruik van financiële derivaten.

Posities in andere valuta worden niet afgedekt in verband met de hoge kosten en de geringe posities en risico's. Bovendien is de lange termijn verwachting dat bij beleggingen in opkomende landen de valuta zullen appreciëren ten opzichte van valuta van ontwikkelde landen.

Het bestuur onderkent het risico van niet afgedekte valutarisico's maar door goede beheersmaatregelen en rapportages is de mate van control hoog en daardoor het uiteindelijke risico beperkt.

Actief beheer risico

Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die door portefeuillemanagers worden ingenomen ten opzichte van de strategische portefeuilles. De mate waarin actief beheer wordt toegepast, bepaalt of dit risico meegenomen dient te worden in de bepaling van het vereist eigen vermogen. Bij het fonds is de mate waarin actief beheer wordt toegepast beperkt.

Verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat voortvloeit uit mogelijke afwijkingen van actuariële inschattingen die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie. De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortleven) en arbeidsongeschiktheid. Het bestuur heeft dit risico als hoog ingeschaald.

Door toepassing van de meest recente AG-prognosetafel met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Met ingang van 2011 zijn de risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid volledig herverzekerd.

Klimaatrisico

Klimaatverandering: Het fonds beschouwt klimaatverandering als een ontwikkeling die op lange termijn zowel de maatschappij als ook de financiële opzet van het fonds raakt omdat economie en samenleving op hoofdlijnen door de klimaatveranderingen geraakt kunnen worden, maar ook omdat bedrijven waarin het fonds belegt zelf gevoelig kunnen zijn voor de klimaatveranderingen en hier op (moeten) inspelen.

Veranderingen in wet- en regelgeving kunnen bijvoorbeeld leiden tot waardedalingen van beleggingen in ondernemingen die sterk afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen. Daarnaast kan klimaatverandering zelf leiden tot toenemende schade als gevolg van extreem weer. Het fonds wil klimaatrisico's in de beleggingsportefeuille zo veel mogelijk beperken. Concreet betekent dit dat het fonds bepaalde ondernemingen en/of landen uitsluit. Dit uit zich onder andere in de verdere reductie van de carbon footprint van het fonds in 2023.

Niet-financiële risico's

Naast financiële risico's loopt het fonds ook niet-financiële risico's die het behalen van de doelstellingen kunnen bedreigen. Deze risico's kunnen uiteindelijk ook een financiële invloed hebben. De belangrijkste niet-financiële risico's zijn het omgevingsrisico, operationele risico's en het uitbestedingsrisico.

Omgevingsrisico

In deze groep zijn een aantal risico's als hoog aangemerkt:

- De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel vraagt een lange periode van voorbereiding voor het fonds. Het risico bestaat dat de sociale partners niet tijdig tot besluiten komen waardoor de voorbereiding door het fonds wordt bemoeilijkt en vertraagd en in het ergste geval de transitie niet ten uitvoer kan worden gebracht. Het bestuur kaart deze problematiek regelmatig bij de sociale partners aan en blijft de voortgang bewaken.
- Het risico dat de pensioenadministrateur de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel niet op tijd kan uitvoeren;
- Veranderingen in het economisch klimaat veroorzaakt door wereldwijde spanningen, hoge inflatie en sterke rentestijgingen hebben een sterke invloed op de financiële positie van het fonds. Het bestuur verdiept zich in de ontwikkelingen en past beleid aan waar nodig en mogelijk.
- De omvang van het fonds krimpt omdat de regeling is gesloten voor nieuwe deelnemers. Dit vormt op termijn een groeiend risico omdat bijvoorbeeld geen herstel meer uit de pensioenpremies kan worden gerealiseerd. De mate van control is echter redelijk hoog. Met de werkgever zijn voor de middellange termijn afspraken gemaakt over de hoogte van de premie waardoor het risico in de eerstkomende jaren gering is. Het risico dat de sponsor de uitvoeringsovereenkomst beëindigt wordt als hoog gekwalificeerd. In de uitvoeringsovereenkomst zijn voor het fonds goede beëindigingsclausules opgenomen.

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken en door de jaarlijkse beoordeling van de door hen uitgevoerde werkzaamheden. Omdat de operationele risico's adequaat worden beheerst, worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Uitbestedingsrisico

Uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden worden geschaad. Het uitbestedingsrisico wordt gemitigeerd door de afspraken (kwaliteitseisen) in de uitbestedingsovereenkomsten en de daaraan verbonden Service Level Agreements (SLA's). Monitoring van de uitvoering vindt plaats door het bestuur op basis van door de uitvoerders verstrekte rapportages (waaronder SLA-rapportages, ISAE 3402 type II rapportages en In Control Statements). Daarmee is het overblijvende risico beperkt.

Juridisch risico

Waar nodig wordt een externe pensioenjurist geraadpleegd. Risico's worden wel onderkend maar ook hier is een grote mate van control door het inzetten van externe deskundigheid. Het risico is acceptabel.

Communicatierisico

Omdat meerdere partijen betrokken zijn bij de voorbereiding acht het bestuur het risico gering.

IT-risico

Informatietechnologie (IT)-risico is het risico dat de missie, visie, strategie of doelstellingen van het fonds in gevaar komen omdat IT-bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continu of onvoldoende beveiligd worden uitgevoerd.

Het fonds heeft in 2022 zijn IT- en informatiebeveiligingsbeleid opnieuw vastgesteld en gedurende 2023 verder verfijnd. Met name de wijziging van het pensioenstelsel stelt hogere eisen. Het IT-beleid heeft als doel een goede beheersing van de IT-risico's van het fonds. De IT-risico's dienen te passen binnen de van de missie en visie van het fonds afgeleide risicobereidheid van het fonds. Het informatiebeveiligingsbeleid vormt een integraal onderdeel van de bedrijfsprocessen en informatievoorziening van het pensioenfonds, dient in samenhang met het IT-beleid te worden gezien en legt het fundament om informatiebeveiliging organisatie breed en vanuit een integrale benadering in te richten en deze te waarborgen. De informatiebehoefte van het fonds en zijn deelnemers, beheerst door een informatie en control-cyclus, is hierin leidend. Het informatiebeveiligingsbeleid heeft als primair doel om op een beheerste wijze invulling te geven aan deze informatiebehoefte.

Frauderisico's en naleving wet- en regelgeving

Het frauderisico wordt als laag ingeschat. Er is strikte scheiding van taken, waarbij het feit dat de pensioenuitvoering is uitbesteed aan een gerenommeerde partij extra waarborgen geeft. In de (risico)rapportages die wij periodiek van onze uitbestedingspartners ontvangen wordt stelselmatig aandacht besteed aan naleving wet- en regelgeving, frauderisico's en het stelsel van maatregelen om mogelijke frauderisico's te beheersen. Het bestuur heeft voorts ook in 2023 aandacht gegeven aan frauderisico's door het actualiseren van de SIRA waarbij geen bijzonderheden naar voren zijn gekomen.

Integriteitsrisico

Alle bij het fonds betrokken personen hebben de gedragscode ondertekend en externe partijen hebben een soortgelijke code overlegd. Bij de compliance officer zijn geen incidenten bekend. De scores laten duidelijk zien dat het bestuur de risico's onderkent maar ook dat het bestuur op dit gebied "in control" is.

Het bestuur realiseert zich dat een aantal risico's inherent zijn aan een pensioenfonds en dat het bestuur geen of een beperkte invloed heeft op het ontstaan van een risico. Daarom worden deze risico's nauwlettend gevolgd en zijn er beheersmaatregelen genomen om een ongewenste impact zo veel mogelijk te voorkomen of te verminderen. In de nabije toekomst beoordeelt het bestuur alle al bestaande beheersmaatregelen opnieuw op hun effectiviteit.

3.2.4. Impactanalyse voornaamste risico's in tijd

De aanwezige solvabiliteit van een pensioenfonds is een belangrijke maatstaf voor haar financiële gezondheid. Voor de belangrijkste hierboven geïdentificeerde risico's dient het fonds extra solvabiliteitsbuffers aan te houden. De omvang van deze buffers wordt vastgesteld met de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Het verloop van de uitkomsten van deze toets geeft een belangrijke indicatie over de financiële gevolgen van de hoogte van de afzonderlijke risico's. Onderstaande tabel geeft een overzicht in de tijd op basis van het strategisch beleid.

Risicofactor

	2023		2022	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	30.040	1,8	45.970	3,5
Zakelijke waarden risico (S2)	71.360	6,1	68.520	6,2
Valutarisico (S3)	22.070	0,4	20.347	0,3
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	54.299	4,2	48.983	4,0
Verzekeringstechnisch risico (S6)	25.513	0,5	24.276	0,5
Actief beheer risico (S10)	0	0,0	0	0,0
Diversificatie- en correlatie-effect	-72.991		-74.348	
Vereist eigen vermogen	130.291	13,0	133.748	14,5

Twee belangrijke risico's voor de financiële positie van het fonds worden gevormd door het renterisico en het zakelijke waardenrisico. Onderstaande gevoeligheidsanalyse laat de gevoeligheid van de dekkingsgraad van het fonds zien voor een wijziging van rente en van zakelijke marktwaarden.

Gevoeligheidsanalyse dekingsgraad (DNB rente) ¹⁾

		Rendement Returnportefeuille **					
		-15,0%	-10,0%	-5,0%	0,0%	5,0%	10,0%
Rente-wijziging (BP)	-100	105,2%	106,9%	108,6%	110,2%	111,9%	113,6%
	-50	108,1%	109,9%	111,7%	113,5%	115,3%	117,1%
	0	111,5%	113,5%	115,4%	117,6%	119,3%	121,3%
	50	115,5%	117,7%	119,8%	121,9%	124,1%	126,2%
	100	120,4%	122,7%	125,1%	127,4%	129,8%	132,2%
	150	126,3%	128,9%	131,6%	134,2%	136,8%	139,4%

** rood < 100%, oranje < invaardekingsgraad(DG) van 112% en donkergroen > Invaar DG

Uit bovenstaand overzicht (situatie per 31 december 2023 op basis actuele dekingsgraad van 117,6%) blijkt bijvoorbeeld dat een daling van de waarde van de returnportefeuille met 10% (uitgaande van een stabiele rente) een daling van 4,1% van de dekingsgraad tot gevolg heeft (van 117,6% naar 113,5%). Een stijging van de rente met 1% doet de dekingsgraad met 9,8% stijgen (van 117,6% naar 127,4%).

3.2.5. Risico gevolgen

Ontwikkeling dekingsgraad

De ontwikkeling van de actuele dekingsgraad in 2023 werd voornamelijk bepaald door twee factoren die een tegengesteld effect op de dekingsgraad hadden. Enerzijds had de daling van de rente een negatief effect op de dekingsgraad omdat de waarde van de verplichtingen steeg. Anderzijds hadden zowel het positieve rendement op de returnportefeuille als ook het positieve rendement op de matchingportefeuille een positief effect op de dekingsgraad. Daarnaast hadden de toeslagverlening in 2023 en 2024 en de verhoging van de voorziening voor uitvoeringskosten een negatief effect op de dekingsgraad. Per saldo daalde de actuele dekingsgraad in 2023 van 118,0% naar 117,6%. De beleidsdekingsgraad steeg van 113,7% naar 120,1%.

3.2.6 Eigen Risicobeoordeling (ERB)

Het fonds heeft in 2021 een ERB uitgevoerd. Het rapport over deze ERB is in januari 2022 gefinaliseerd en ingezonden naar DNB. Hierop heeft het fonds van DNB geen terugkoppeling ontvangen. Het uitvoeren van een ERB door een pensioenfonds is een wettelijke verplichting die minimaal eens per drie jaar moet plaatsvinden. De wettelijke vereisten vormen het uitgangspunt voor het ERB-rapport van het fonds.

De ERB is voor het bestuur een middel om verantwoording af te leggen over de risico's ten opzichte van de missie, visie en strategie van het fonds. Ook is de ERB een middel om verantwoording af te leggen over de effectiviteit en efficiëntie van het risicobeheer. De ERB heeft uiteindelijk als voornaamste doel om het risicobeheer van het fonds te optimaliseren.

1) lichtgroen < 100% en donkergroen > Min VEV

In het ERB-rapport is daarnaast ook in het bijzonder ingegaan op mogelijke scenario's waarop het fonds zich, in overleg met de sociale partners, moet voorbereiden in het kader van de Wet toekomst pensioenen en het nieuwe pensioenstelsel. De ERB behoort minimaal eens per drie jaar plaats te vinden. In 2024 zal de aanzet tot een nieuwe ERB worden gegeven.

De sleutelfunctiehouder internal audit deed in 2023 een aantal aanbevelingen waaraan inmiddels opvolging is gegeven.

3.3 Financiële opzet en positie

Een belangrijke graadmeter voor de financiële gezondheid van pensioenfondsen is de dekkingsgraad. De dekkingsgraad geeft de verhouding tussen de bezittingen van een pensioenfonds en de pensioenverplichtingen weer. Een dekkingsgraad van meer dan 100% betekent dat er meer bezittingen dan verplichtingen zijn.

Omdat een pensioenfonds financiële risico's loopt stelt de pensioenwet hoge eisen aan de dekkingsgraad. Dit vertaalt zich in de vereiste dekkingsgraad. De hoogte hiervan is afhankelijk van het risicoprofiel van een pensioenfonds.

Met ingang van 2015 is door DNB het begrip beleidsdekkingsgraad geïntroduceerd als onderdeel van het nieuw financieel toetsingskader. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraden van de voorbije twaalf maanden. De beleidsdekkingsgraad dient te worden gebruikt voor belangrijke beleidsbeslissingen zoals het toekennen van toeslagen. Ook is de beleidsdekkingsgraad bepalend om vast te stellen of een pensioenfonds 'in tekort' is en een herstelplan dient op te stellen.

De actuele dekkingsgraad ultimo 2023 bedroeg 117,6% (ultimo 2022: 118,0%). De beleidsdekkingsgraad ultimo 2023 bedroeg 120,1% (ultimo 2022: 113,7%). Hierdoor is in 2024 geen herstelplan benodigd.

Ultimo 2022 lag de beleidsdekkingsgraad (113,7%) onder het vereiste niveau en voldeed het fonds nog niet aan de eisen voor het aanhouden van het vereist eigen vermogen. Omdat de actuele dekkingsgraad (118,0%) per 31 december hoger was dan het vereist eigen vermogen van 114,5%, heeft DNB het fonds te kennen gegeven dat in 2023 geen herstelplan benodigd was.

De reële dekkingsgraad per 31 december 2023 is 88,8%. Per 31 december 2022 was de reële dekkingsgraad 78,8%. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door de hogere inflatie. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat het fonds voldoende vermogen heeft om aan de pensioenverplichtingen te voldoen én om de pensioenen volledig te verhogen met de verwachte stijging van de prijzen.

De grens voor toekomst bestendig indexeren (TBI-grens) is per 31 december 2023 119,0%. De TBI-grens is de beleidsdekkingsgraad waarbij de pensioenen volledig kunnen worden geïndexeerd conform het toeslagbeleid van het fonds. De TBI-grens is onder meer afhankelijk van de rentetermijnstructuur.

Beleggingsresultaat

Het resultaat op beleggingen in 2023 was +9,52% (2022: -23,6%), onderverdeeld in resultaat matchingportefeuille +7,47% (2022: -29,9%) en resultaat returnportefeuille +13,55% (2022: -12,6%).

Dit resultaat wordt in Hoofdstuk 4 Beleggingen nader toegelicht.

Wijziging rentetermijnstructuur (RTS)

De rente waartegen de pensioenverplichtingen contant gemaakt worden, is met de nodige volatiliteit gedurende 2023 gedaald van 2,6% naar 2,3%. De duration (gemiddelde looptijd) van de verplichtingen bedraagt 17,5 jaar. Onder andere als gevolg van de wijziging van de marktrente is de contante waarde van de pensioenverplichtingen in 2023 met ongeveer € 64 miljoen toegenomen tot ongeveer € 1,006 miljoen. Ten opzichte van de totale verplichtingen per 31 december 2022 van ongeveer € 923 miljoen betekent dit een toename met circa 9%.

3.4 Haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets is een toets die inzicht geeft in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. De economische scenario's zijn door DNB voorgeschreven. In de haalbaarheidstoets wordt een projectie van de financiële situatie van het pensioenfonds voor een lange periode (60 jaar) gemaakt voor een veelvoud aan economische scenario's.

De haalbaarheidstoets heeft als doel inzicht te geven in:

- De gevolgen van de financiële opzet van het fonds;
- De verwachtingen en risico's, met name ten aanzien van koopkrachtbehoud;
- De haalbaarheid en consistentie van het premiebeleid;
- De herstelkracht van het fonds.

De belangrijkste uitkomst waarnaar gekeken wordt in de haalbaarheidstoets is het pensioenresultaat. Dit is een maatstaf voor koopkrachtbehoud. Het fonds stelt zelf de beleidsuitgangspunten voor de toets vast. Dit zijn de ondergrenzen voor het pensioenresultaat, die aansluiten op de risicohouding van het fonds.

De aanvangshaalbaarheidstoets is in 2015 voor het eerst uitgevoerd en vastgesteld naar aanleiding van invoering van het nieuw FTK per 1 januari 2015. Een eventueel nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets zal plaatsvinden als een nieuwe pensioenregeling van toepassing zou worden. Na 2015 is elk jaar de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd.

In de navolgende tabel zijn de uitkomsten opgenomen van de aanvangshaalbaarheidstoets 2015 en de jaarlijkse haalbaarheidstoetsen van 2022 en 2023.

- Het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau, uitgaande van de financiële positie waarbij wordt voldaan aan het strategisch vereist vermogen per 1 januari 2023 (113,8%), komt voor 2023 uit op 75,1%, waarbij de maximale afwijking op fondsniveau in een 'slechtweerscenario' 7,9% bedraagt.
- Het pensioenresultaat (op fondsniveau) van 75,1% ligt boven de vastgestelde ondergrens van 75,0%.
- De maximale afwijking in het slechtweerscenario van 7,9% ligt onder de vastgestelde bovengrens van 25,0%.
- Het fonds voldoet hiermee aan de normering van de pensioenresultaten die is vastgesteld op basis van de aanvangshaalbaarheidstoets.

Uitgangspositie	Te kiezen ondergrens	Huidige grenzen	AHBT 2015	HBT 1-1-2022	HBT 1-1-2023
VEV	Ondergrens bij verwacht pensioenresultaat op fondsniveau	75%	84,3%	n.v.t.	n.v.t.
Feitelijke financiële positie	Ondergrens bij verwacht pensioenresultaat op fondsniveau	75%	82,4%	81,7%	75,1%
	Maximale afwijking van pensioenresultaat op fondsniveau in slechtweerscenario	25%	16,7%	8,0%	7,9%

3.5 Uitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten worden, conform de aanwijzingen van de Pensioenfederatie, uitgedrukt in kosten per deelnemer per jaar. Bij de berekening voor de bepaling van de kosten per deelnemer worden de gewezen deelnemers buiten beschouwing gelaten. De totale pensioenuitvoeringskosten over 2023 bedragen € 1.648 duizend. Over 2022 was dit € 1.895 duizend.

Kostenoverzicht	2023	2022	2021	2020	2019
Pensioenbeheer					
Totale kosten pensioenbeheer ¹⁾	1.648	1.895	1.515	1.528	1.521
Kosten in euro per deelnemer (op basis van actieve deelnemers en pensioengerechtigden)	757	863	684	676	665
Pensioenuitvoeringskosten in euro per deelnemer (op basis van totaal aantal deelnemers)	422	474	376	369	370
Vermogensbeheer					
Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,27%	0,25%	0,25%	0,25%	0,26%
Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,05%	0,07%	0,06%	0,08%	0,05%
Totale kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,32%	0,32%	0,31%	0,33%	0,31%

1) Boekjaar 2020 exclusief eenmalige transitiekosten ad € 785 duizend.

Toelichting bij pensioenbeheer

Deze kosten komen uit de jaarrekening. Deze kosten betreffen kosten voor bestuur en commissies, externe adviseurs, interne en externe toezichthouders, pensioenbeheerdienstverlening van AZL, communicatie met deelnemers, externe accountants, certificerend actuaris en toegerekende algemene kosten. De daling van de kosten per deelnemer (op basis van actieve deelnemers en gepensioneerden) wordt met name veroorzaakt door de sterk gedaalde kosten van pensioenbeheer met name de actuariële advieskosten; deze waren in 2022 aanzienlijk hoger door de voorbereidingen en extra voorlichtingssessie rondom de Wet toekomst Pensioenen. Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Gewezen deelnemers tellen dus niet mee. Voor de samenstelling van de kosten wordt verwezen naar toelichting [20] op de staat van baten en lasten.

Het bestuur vindt het van belang dat het kostenniveau zich goed verhoudt tot vergelijkbare fondsen. Om dit vast te stellen kijkt het bestuur periodiek naar de kostenontwikkelingen bij andere fondsen. De pensioenuitvoeringskosten worden conform de uitvoeringsovereenkomst volledig in rekening gebracht bij de werkgever en komen dus niet ten laste van de deelnemers.

Toelichting bij vermogensbeheerkosten

Onder de kosten van vermogensbeheer worden begrepen:

- Beheervergoeding externe managers: Dit is een (basis) vergoeding per tijdsperiode die onafhankelijk is van de prestatie.
- Fiduciaire kosten: Dit is een vaste vergoeding per jaar voor een vastomlijnd pakket van diensten zoals vastgelegd in de servicelevel agreement waaronder klantbediening, advisering en uitvoering van het beleggingsbeleid en het verzorgen van de rapportages.
- Performance fee externe managers: Dit is een prestatieafhankelijke vergoeding voor het verslaan van de benchmark door de manager.
- Overige kosten: Dit betreft onder andere de vergoeding van de bewaarbank, administratiekosten, accountantskosten en juridische kosten.

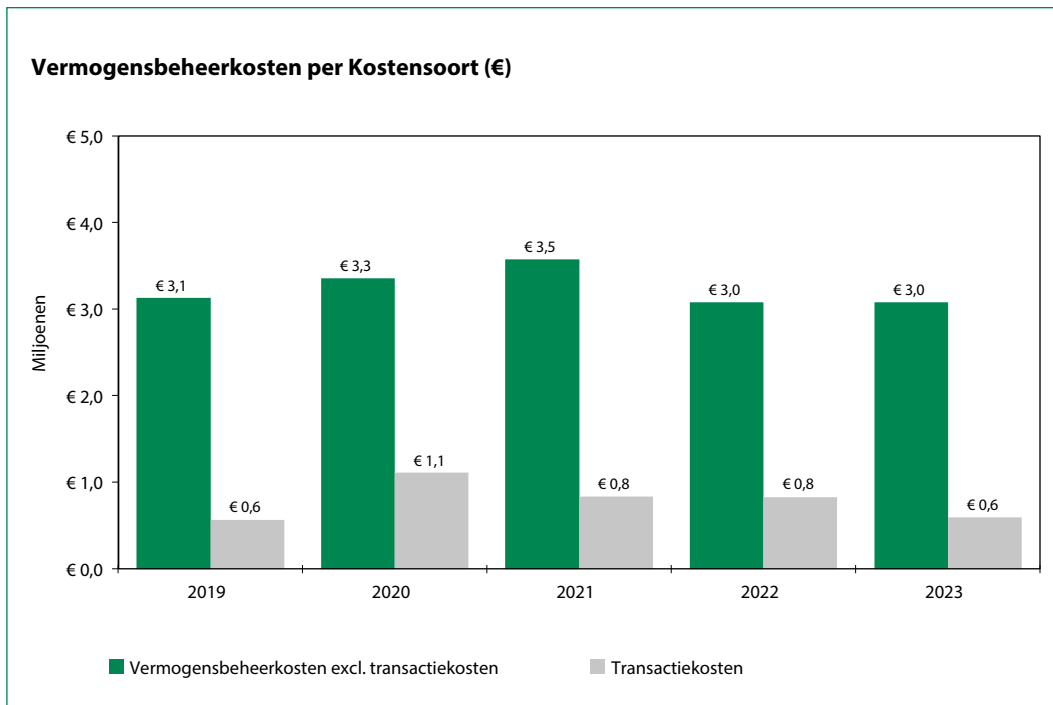
De kosten van vermogensbeheer worden gerapporteerd als percentage van het gemiddelde totaal belegd vermogen. De vermogensbeheerkosten zijn over meerdere jaren berekend. De verschillen per jaar worden voornamelijk verklaard door wijzigingen in de beleggingsmix en heronderhandeling van beheervergoedingen voor externe managers. Ook rendement gerelateerde vergoedingen en advieskosten (derivatenstrategie) hebben invloed op de verschillen per jaar van de vermogensbeheerkosten.

Transactiekosten

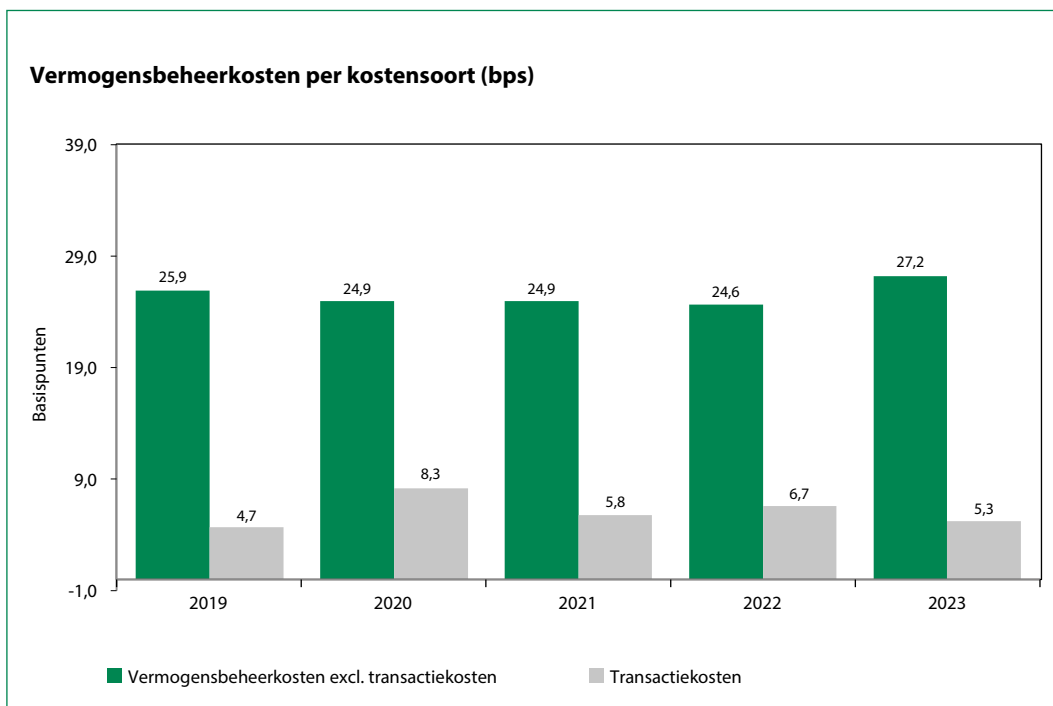
Deze kosten betreffen de toe- en uittredingsvergoedingen van de beleggingsfondsen waarin het fonds participeert, de transactiekosten van discretionaire portefeuilles en de derivatentransacties. Deze kosten zijn in het gerapporteerde rendement verwerkt. Transactiekosten binnen beleggingsfondsen en transactiekosten bij illiquide beleggingen zijn wel onderdeel van het rendement, maar worden niet apart gespecificeerd.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de vermogensbeheerkosten per beleggingscategorie en per kostensoort:

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Euro's						
Gemiddeld Belegd Vermogen	1.057.672.364	1.198.281.756	1.331.075.017	1.417.950.713	1.220.492.000	1.121.384.019
Vermogensbeheerkosten	3.617.034	3.664.933	4.422.318	4.360.481	3.870.774	3.640.882
– Beheerkosten	3.018.385	2.929.800	3.134.561	3.306.619	2.799.322	2.620.128
– Prestatievergoeding	34.325	-3.871	22.496	41.378	38.265	180.716
– Transactiekosten	405.454	565.361	1.101.717	826.492	823.891	593.933
– Overige Kosten	158.870	173.643	163.544	185.991	209.296	246.105
Vermogensbeheerkosten excl. transactiekosten	3.211.580	3.099.572	3.320.601	3.533.988	3.046.883	3.046.949
In Basispunten						
Beheerkosten	28,5	24,5	23,5	23,3	22,6	23,4
Prestatievergoeding	0,3	-0,0	0,2	0,3	0,3	1,6
Transactiekosten	3,8	4,7	8,3	5,8	6,7	5,3
Overige Kosten	1,5	1,4	1,2	1,3	1,7	2,2
Totale kosten	34,2	30,6	33,2	30,8	31,3	32,5
Vermogensbeheerkosten excl. transactiekosten	30,4	25,9	24,9	24,9	24,6	27,2

Uit bovenstaande figuur is op te maken dat de totale vermogensbeheerkosten in het afgelopen jaren in absolute zin zijn gedaald. In zijn totaliteit zijn de absolute vermogensbeheerkosten met EUR 230 duizend gedaald. De beheerkosten waren aanzienlijk lager mede veroorzaakt door het lagere gemiddeld belegd vermogen. De daling van de vermogensbeheerkosten wordt met name veroorzaakt door een daling van de transactiekosten. De prestatievergoedingen waren hoger dan vorig. De impact op de totale vermogensbeheerkosten is beperkt doordat private equity geen strategische plaats meer heeft in de portefeuille en hierdoor uit de portefeuille loopt. De overige kosten waren iets hoger dan het voorgaande jaar. Binnen de producten waren ook slechts beperkte veranderingen zichtbaar.

Kostenoverzicht

Kostenoverzicht Stichting Pensioenfonds Cargill

	Gemiddeld Belegd Vermogen	Product-beheer Vergoeding	Vermogens-beheer Vergoeding	BTW	Totale Beheer-kosten	Beheer-kosten	Totale Prestatie-vergoeding	Prestatie-vergoeding	Transactie Kosten	Transitie Kosten	Overige Kosten	Totale Kosten	t.o.v. Totale AUM
Beleggingscategorieën	1.121.384.019	527.685	1.166.312	61.302	1.755.299	15,7	180.716	1,6	593.933	5,3	196.417	2.726.365	24,3
Matchingportefeuille	710.266.059	149.901	667.828	59.799	877.528	12,4			206.057	2,9	15.906	1.099.491	15,5
Staatsobligaties	407.046.223	82.381	164.761	51.900	299.041	7,3			69.375	1,7		368.416	9,1
Kortlopende Obligaties	181.310.968	36.647	73.294	23.088	133.029	7,3			31.620	1,7		164.649	9,1
Staatsobligaties Euro	225.735.255	45.733	91.467	28.812	166.012	7,4			37.755	1,7		203.767	9,0
Investment-Grade Bedrijfsobligaties	135.909.670	29.903	89.656		119.560	8,8			98.685	7,3	15.906	234.151	17,2
Investment-Grade Bedrijfsobligaties Euro	135.909.670	29.903	89.656		119.560	8,8			98.685	7,3	15.906	234.151	17,2
Hypotheken	135.766.228	37.617	402.392	7.900	447.908	33,0						447.908	33,0
Hypotheken Particulier	135.766.228	37.617	402.392	7.900	447.908	33,0						447.908	33,0
Liquide Middelen	102.051.741		11.019		11.019	n.v.t.			4.907	n.v.t.		15.925	n.v.t.
Overlay Beleggingen	(70.507.803)					n.v.t.			33.090	n.v.t.		33.090	n.v.t.
Retourportefeuille	411.117.960	377.784	498.484	1.503	877.771	21,4	180.716	4,4	387.876	9,4	180.511	1.626.874	39,6
Onroerend Goed	21.865.887	62.433	153.615		216.048	96,8	172.353	78,8			55.787	444.188	203,1
Infrastructuur	21.865.887	62.433	153.615		216.048	96,8	172.353	78,8			55.787	444.188	203,1
Hoogrentende Waarden	156.942.786	221.767	308.934	1.503	532.204	33,9			287.432	18,3	49.320	868.956	55,4
Bankleningen	14.637.157	7.157	22.493	1.503	31.153	21,3			3.527	2,4	3.101	37.781	25,8
Hoogrentende Bedrijfsobligaties Europa	31.968.886	48.213	60.017		108.230	33,9			73.904	23,1	13.654	195.789	61,2
Hoogrentende Bedrijfsobligaties													
Verenigde Staten	29.177.953	44.071	64.034		108.106	37,1			74.501	25,5	10.148	192.755	66,1
Hoogrentende Staatsobligaties HC	43.161.971	65.061	90.672		155.733	36,1			63.739	14,8	11.053	230.524	53,4
Hoogrentende Staatsobligaties LC	37.996.819	57.265	71.717		128.982	33,9			71.761	18,9	11.364	212.107	55,8
Aandelen	232.599.072	93.584	35.936		129.520	5,6	8.362	0,4	96.766	4,2	75.404	310.052	13,3
Aandelen Europa	76.848.250	23.121	11.558		34.679	4,5			19.107	2,5	18.771	72.557	9,4
Aandelen Noord-Amerika	74.278.094	22.318	6.704		29.022	3,9			10.912	1,5	20.704	60.638	8,2
Aandelen Verre Oosten	33.059.896	9.940	4.968		14.907	4,5			7.319	2,2	10.765	32.991	10,0
Aandelen Opkomende Landen	47.633.490	35.856	11.093		46.949	9,9			59.428	12,5	17.780	124.157	26,1
Private Equity	779.343	2.349	1.613		3.963	50,8	8.362	107,3	0	0,0	7.384	19.709	252,9
Valuta-Afdekking	(289.785)								3.678	n.v.t.		3.678	n.v.t.
Fiduciair-Management Vergoeding	465.999		97.860		563.859	5,0						563.859	5,0
Matching Overlay Vergoeding	158.739		33.335		192.074	1,7						192.074	1,7
Securities Lending												41.668	0,4
Kosten Bewaarloon & Overige Kosten			108.896		108.896	1,0						116.916	1,0
Totaal	1.121.384.019	1.152.423	1.275.208	192.497	2.620.128	23,4	180.716	1,6	593.933	5,3	246.105	3.640.882	32,5

Benchmarking uitvoeringskosten

In 2023 is door CEM Benchmarking een Investment Benchmarking Analysis over 2022 voor het fonds opgesteld. CEM Benchmarking stelt vergelijkingen op van vermogensbeheerkosten en rendementen van Nederlandse en internationale pensioenfonds, waarbij rekening wordt gehouden met de grootte en beleggingsmixen van fondsen.

De totale vermogensbeheerkosten (inclusief transactiekosten) in 2022 bedroegen 33,2 basispunten van het gemiddeld belegd vermogen ten opzichte van 30,7 basispunten in 2021. Dit komt met name doordat de basispunten vaste vermogensbeheerkosten over een kleiner gemiddeld geïnvesteerd vermogen (2022 1,087 miljoen versus 2021 1,421 miljoen euro) werden berekend.

De totale vermogensbeheerkosten van zijn lager dan de door CEM Benchmarking bepaalde fondsspecifieke kostenbenchmark. Naast de jaarlijkse gedetailleerde opgave van vermogensbeheerkosten van vermogensbeheerder MN is deze vergelijking met een CEM-benchmark voor het bestuur een belangrijke toets.

4. Beleggingen

4.1 Algemeen

4.1.1 Macro-economische terugblik en korte vooruitblik

Geopolitieke spanningen vierden hoogtij

Afgelopen jaar bleven geopolitieke spanningen onmiskenbaar hoog. De oorlog in Oekraïne ging een nieuw jaar in, en nog altijd duren gevechten voort. Daar veranderde het Chinese vredesplan begin 2023 niets aan. Het Westen en Oekraïne schoven dit plan al snel terzijde en experts wezen op het motief van China om haar (economische) invloed verder uit te breiden en een imago van bringer van vrede te creëren. Eind juni leek de oorlog een onvoorziene wending te nemen door muiterij van de Wagnergroep, maar dat had uiteindelijk geen groot effect.

Buiten de oorlog in Oekraïne, bleef ook de relatie tussen de Verenigde Staten en China gespannen. Nieuwe restricties werden over en weer opgelegd – met name op het gebied van technologie – en China benadrukte meermaals het belang om zich voor te bereiden op een eventuele oorlog met Taiwan. Weliswaar namen bezoeken van verschillende Amerikaanse ministers aan China en een bezoek van president Xi aan de Verenigde Staten iets van de kou uit de lucht, maar dit leidde niet tot een grote doorbraak. Tenslotte eindigde het jaar met een nieuw humanitair drama: de oorlog tussen Israël en Hamas. Na de aanval van Hamas begin oktober is Israël een grondoorlog in de Gazastrook begonnen. Als gevolg daarvan bestoken de Houthis schepen die door de Rode Zee willen varen. Dit verstoort een belangrijke maritieme route, maar heeft slecht beperkt effect op de wereldeconomie.

Inflatie sterk gedaald

De inflatiedaling sinds de tweede helft van 2022 heeft ook in 2023 doorgezet. Headline inflatie is in de Verenigde Staten van 6,4% in december 2022 gedaald naar 3,3% in december 2023. In de Eurozone is dat zelfs van 9,2% naar 2,9% over dezelfde periode. De inflatiedoelstelling van centrale banken komt hiermee steeds meer binnen handbereik. De daling was vooral toe te wijzen aan de sterke daling van energie-, voedsel- en goedereninflatie. Diensteninflatie was hardnekkiger en daalde daardoor minder hard. Dat is grotendeels te verklaren door de normalisatie van de verhouding in consumptie tussen goederen en diensten, nadat deze tijdens de coronalockdowns sterk was verschoven naar goederen. De inhaalslag in dienstenbestedingen remde de daling van de dienstenprijsinflatie. Loonstijgingen namen met name in de Verenigde Staten in de loop van 2023 af, waardoor het risico op een loonprijspiraal kleiner werd.

Centrale banken hebben de beleidsrente sterk verhoogd

Om de hoge inflatie te bestrijden hebben centrale banken het afgelopen jaar hun beleidsrente sterk verhoogd, naar een piekrente van 5-5,25% (Fed) respectievelijk 4% (ECB) in het derde kwartaal. In het vierde kwartaal hebben zij de rente constant gehouden.

Richting het einde van het jaar was een geleidelijke draai in de communicatie van centrale banken waar te nemen. Met name de Fed raakte er meer van overtuigd dat ze in de strijd tegen de inflatie aan de winnende hand was en begon voorzichtig na te denken over aanstaande renteverlagingen. Bij de ECB was een dergelijke draai ook waar te nemen, zij het voorzichtiger.

Vertrouwen in een zachte landing groeide met de tijd

Dit jaar schipperden economen en financiële markten tussen het scenario waarin de inflatiedaling gepaard gaat met een (diepe) recessie – de harde landing – of zonder recessie – de zachte landing. Vooral in de eerste helft van het jaar verwachtte de meerderheid een harde landing. Dat kwam door tegenvallende heropeningseffecten van de Chinese economie na de coronalockdowns, terugvallende vertrouwenscijfers en de bovenal de snelheid waarmee centrale banken hun beleidsrente verhoogden.

Medio maart veroorzaakte het faillissement van een aantal Amerikaanse tech-banken onrust op de financiële markten. Deze banken hadden een sterk geconcentreerde depositobasis (in de tech- of cryptowereld), een ongewoon groot aantal aandeel onverzekerde deposito's en een ongewoon groot aandeel van deze deposito's geïnvesteerd in hypotheek en staatsobligaties, zonder de rente-exposure te hedgen. Economen waren bevreesd dat de onrust negatieve impact zou hebben op de economische activiteit.

In de tweede helft van het jaar nam het vertrouwen in een zachte landing toe. De Amerikaanse economie bleek weerbaarder tegen de snelle renteverhogingen dan aanvankelijk gedacht en dat de inflatie onder de loongroei daalde, zorgde ervoor dat de koopkracht van consumenten herstelde. De Amerikaanse economie groeide in 2023 met 2,5%.

De inflatiedaling leidde er ook toe dat financiële markten – in lijn met een zachte landing – meer renteverlagingen inprijsden en dat kapitaalmarktrentes daalden. Ook de Fed zag sinds de geüpdatete economische ramingen in september een zachte landing van de Amerikaanse economie aftekenen.

Economen maakten zich meer zorgen over de economische situatie in de Eurozone. De eerdergenoemde tegenwind bleef in Europa steviger aanhouden. De koopkracht herstelde pas in het vierde kwartaal voorzichtig en ondanks dat ook in Europa de kapitaalmarktrentes daalden, bleven vertrouwensindicatoren in mineur. In het derde en vierde kwartaal kwam de economische groei tot stilstand (Q3 -0,1% groei, Q4 0%). De stilstand van de Europese economie betekent dat deze stagneerde, maar mede door de sterk gebleven arbeidsmarkt niet in recessie belande. Over heel 2023 groeide de Europese economie met 0,5%.

Druk jaar voor financiële markten

De financiële markten in 2023 waren een spiegelbeeld van 2022. Waar in 2022 alle beleggingscategorieën een negatief rendement behaalden, noteerden alle categorieën – met uitzondering van China – dit jaar een positief rendement.

Medio maart zorgden de bankenfaillissementen voor kortstondige onrust en volatiliteit op financiële markten. Ook de geopolitieke onrust in het Midden-Oosten en zwakke economische cijfers uit Europa kenden z'n weerslag. Daarnaast hadden financiële markten het zwaar door zorgen over initieel nog hoge inflatie en verdere en langere monetaire verkrapping. Dit leidde tot en met oktober voor per saldo stijgende kapitaalmarktrentes.

Aan de andere kant waren er ook positieve momenten. Returnactiva profiteerden van hooggespannen verwachtingen omtrent AI. Daarbij leidde het toegenomen vertrouwen in een zachte landing door financiële markten in de laatste maanden van het jaar tot een forse daling van kapitaalmarktrentes waar de brede financiële markt van profiteerde.

Vooruitblik naar 2024

Een terugkeer naar een economische omgeving met lage groei en lage inflatie, zoals voor de pandemie, achten we het meest waarschijnlijk. In 2024 verwachten we dat de inflatie door daalt naar 2%, de doelstelling van centrale banken. De inflatoire schokken van de pandemie en de Oekraïne oorlog blijken dan eenmalig te zijn geweest. Hiermee herstelt geleidelijk de koopkracht en krijgen centrale banken de ruimte hun beleidsrentes geleidelijk weer te verlagen, waardoor we de tegenwind voor de economie zien afnemen.

Desalniettemin blijven risico's alom aanwezig. Oplaaierende geopolitieke spanningen kunnen inflatie opnieuw doen oplopen en een negatief effect hebben op economische groei. Verder bestaat het risico op alsnog een harde landing, bijvoorbeeld als centrale banken te lang een afremmend beleid voeren.

4.2 Beleggingsresultaten

In onderstaande tabel is naast het feitelijke rendement het resultaat opgenomen van de benchmark die het fonds hanteert om de beleggingsresultaten mee te vergelijken. In 2023 bedroeg het feitelijke beleggingsresultaat van het pensioenfonds na aftrek van alle beheerkosten 9,52%. Daarmee was het rendement in 2023 lager dan de vergelijkingsmaatstaf die wordt gehanteerd. Het rendement van deze benchmark kwam in 2023 uit op 10,24%.

Rendementen boekjaar 2023

Rendement	2023	2022
	in %	in %
Feitelijk rendement	9,52	-23,64
Normrendement	10,24	-23,43

Rendement boekjaar 2023 per beleggingscategorie

	Rendement	Benchmark
Matchingportefeuille	7,47% ¹⁾	8,41%
Returnportefeuille	13,55% ¹⁾	13,19%
Totaal	9,52%	10,24%

Over 2023 lag het feitelijk behaalde totaalrendement 0,72% onder het benchmarkrendement. Het feitelijk rendement wordt bepaald na aftrek van alle vermogensbeheerkosten. In de benchmark zijn dergelijke kosten niet opgenomen. Het totale beleggingsresultaat over 2023 bedroeg €102,2 miljoen.

1) Vóór aftrek alle vermogensbeheerkosten.

Feitelijke samenstelling beleggingsportefeuille ultimo 2022 conform kwartaalrapportage 4e kwartaal ¹⁾

Portefeuille		2023		2022	
		Aard belegging	x € 1 mln	in %	x € 1 mln
Obligaties matching					
Langlopende staatsobligaties	Directe belegging	284,9	24,2	196,3	18,1
Kortlopende staatsobligaties	Directe belegging	184,2	15,7	204,3	18,8
Bedrijfsobligaties	MN fonds ²⁾	143,5	12,2	132,8	12,2
Hypotheken	Beleggingsfonds	136,6	11,6	136,7	12,6
Rente afdekking		-54,1	-4,6	-64,3	-5,9
Liquiditeiten		88,2	7,4	74,3	6,8
MATCHINGPORTEFEUILLE		783,3	66,5	680,0	62,6
Cluster Real Assets		22,0		20,4	
Infrastructuur		22,0	1,9	20,4	1,9
Aandelen					
Europa	MN fonds ²⁾	69,6	5,9	77,3	7,1
Noord-Amerika	MN fonds ³⁾	68,9	5,9	76,0	7,0
Verre Oosten	MN fonds ³⁾	28,9	2,5	34,7	3,2
Opkomende landen	MN fonds ³⁾	45,4	3,9	47,1	4,3
		212,8	18,1	236,0	21,6
Hoogrentende obligaties					
Opkomende landen Lokale Valuta	MN fonds ³⁾	40,6	3,3	35,7	3,3
Opkomende landen Harde Valuta	MN fonds ³⁾	45,6	3,9	42,7	3,9
VS High-Yield	MN fonds ³⁾	34,2	2,9	10,1	0,9
Bankleningen	SPV	0,0	0,0	29,2	2,7
Europa High-Yield	MN fonds ³⁾	36,0	3,1	22,2	2,0
		156,4	13,3	139,9	12,9
Overige beleggingen					
Private Equity	MN fonds ³⁾	0,8	0,1	0,8	0,1
Valuta afdekking			0,2		1,0
RETURNPORTEFEUILLE		394,4	33,5	406,9	37,4
Totaal		1.177,6	100,0	1.086,9	100,0

1) De onderverdeling van de beleggingsportefeuille naar de matching- en returnportefeuille in bovenstaande tabel wijkt af van de onderverdeling in de jaarrekening. In de jaarrekening zijn de beleggingen verdeeld in aandelen, vastrentende waarden, vastgoed, overige beleggingen, derivaten, liquiditeiten, CSA-posities en beleggingsdebiteuren en – crediteuren en niet naar de matching- en returnportefeuille.

2) MN beleggingsfonds beheerd door MN.

3) MN beleggingsfonds beheerd buiten MN.

4.3 Maatschappelijk verantwoord beleggen

2023 stond in het teken van de doorontwikkeling van ESG-integratie in de portefeuille en gesprekken met bedrijven over energietransitie, biodiversiteit, sociale thema's en bestuurlijke thema's. Zo werd dit jaar de bewuste selectiemethodiek voor de aandelen ontwikkelde landen portefeuille verder aangescherpt (zie ook ESG-integratie), en had MN namens klanten 242 contactmomenten met bedrijven over mogelijke verbeteringen (zie ook Actief Aandeelhouderschap). Daarnaast hebben Pensioenfonds Cargill en MN gewerkt aan de implementatie van het tweede deel van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) dat begin 2023 van kracht werd (zie ook Wet- en Regelgeving). In 2023 zijn er veel positieve resultaten behaald op het gebied van verantwoord beleggen. De resultaten en ontwikkelingen worden in deze samenvatting kort uiteengezet.

Wet- en Regelgeving

Europese regulations (EU Sustainable Finance)

In 2019 heeft de Europese Unie de European Green Deal vastgesteld, met als doel om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Een onderdeel van dit beleidsprogramma is de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en de Taxonomy Regulation, die een Europese standaard voor duurzaam beleggen creëren. Pensioenfonds Cargill is ook onderworpen aan deze regelgeving. In maart 2021 en januari 2022 traden de eerste verplichtingen van de SFDR en de taxonomieverordening in werking, waarbij Pensioenfonds Cargill informatie verstrekke over haar duurzaamheidsrisico's en -kenmerken.

Vanaf januari 2023 is het tweede deel van de SFDR in werking getreden. Pensioenfonds Cargill heeft meer gedetailleerde informatie gepubliceerd over de duurzame kenmerken van hun pensioenregeling en de belangrijkste ongunstige effecten van haar beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren. Deze informatie is opgenomen in verschillende documenten op de website en in het jaarverslag.

De wetgeving rondom dit onderwerp is nog in ontwikkeling. MN heeft namens Pensioenfonds Cargill gereageerd op consultaties en zal de ontwikkelingen blijven volgen om aan eventuele wijzigingen te voldoen.

ESG-integratie

Beleidsontwikkelingen

MN selecteert beleggingen voor Pensioenfonds Cargill met behulp van een methodiek genaamd 'Bewuste Selectie', die rekening houdt met zowel bedrijfseconomische criteria als maatschappelijke factoren. Deze methodiek is van toepassing op aandelen, staatsobligaties van opkomende landen en bedrijfsobligaties. In 2023 is de selectiemethodiek voor aandelen ontwikkelde landen verder aangescherpt, met drempelwaarden voor verantwoord beleggen thema's zoals biodiversiteit, landgebruik en watergebruik. De nadruk ligt minder op algemene ESG-beoordelingen per bedrijf, zodat de selectie beter aansluit bij de wensen van ons fonds. Dit wordt begin 2024 geïmplementeerd in de portefeuilles.

Sectorreductiedoelstellingen

Begin 2023 heeft MN klimaatactieplannen opgesteld en gedeeld. In deze plannen zijn sectorreductiedoelstellingen vastgelegd voor een aantal uitstoot-intensieve sectoren. Voor deze reductiedoelstellingen wordt niet naar de totale uitstoot van een bedrijf gekeken, maar naar de uitstoot-intensiteit (de uitstoot per geproduceerd product). Voor 2023 is voor het eerst een meting uitgevoerd van de gewogen gemiddelde uitstoot-intensiteit van deze uitstoot-intensieve sectoren.

De Carbon Footprint

Daarnaast wordt sinds 2015 jaarlijks de uitstoot-intensiteit van de aandelenportefeuille van Pensioenfonds Cargill gemeten sinds 2021 wordt deze ook voor de bedrijfsobligatieportefeuille gemeten. De uitstoot-intensiteit van de aandelenportefeuille van Pensioenfonds Cargill op basis van de EVIC is het afgelopen jaar sterk gedaald met 18,%. De daling is voor het overgrote deel het gevolg van de toepassing van Bewuste Selectie op de opkomende landen aandelenportefeuille. De uitstoot-intensiteit van de bedrijfsobligatieportefeuille op basis van de EVIC is daarentegen met 37% gestegen in vergelijking met het voorgaande jaar. Deze stijging kent drie redenen: de hogere weging van de Utilities sector in de portefeuille, de toegenomen datadekking voor de Basic

Materials sector en de opname van Thyssenkrupp AG in de portefeuille. De out-performance van de totale portefeuille op basis van de EVIC ten opzichte van de benchmark was dit jaar 29%.

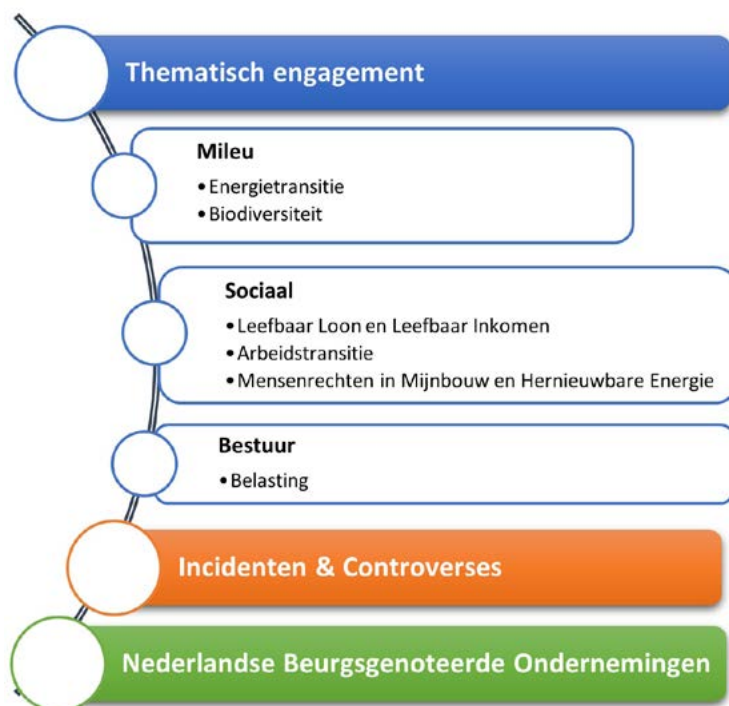
Actief aandeelhouderschap

Beleggen in ondernemingen brengt bepaalde rechten en plichten met zich mee. Pensioenfonds Cargill geeft inhoud aan die verantwoordelijkheid middels de volgende instrumenten:

- **Engagement** – Het voeren van een dialoogprogramma (engagement) om lange termijn waarde creatie te stimuleren en risico's te mitigeren;
- **Stemmen** – Het uitbrengen van stemmen op aandeelhoudersvergaderingen;
- **Juridische procedures** – Het nemen van juridische stappen als er sprake is van beleggingsverliezen ten gevolge van wanbeleid van het bestuur van de onderneming.

Engagement

MN voert namens Pensioenfonds Cargill de dialoog met een aantal bedrijven dat is geselecteerd op basis van ESG-factoren. In het engagementproces worden specifieke doelstellingen vastgesteld per dialoogprogramma. In 2023 voerde MN namens Pensioenfonds Cargill engagement met ondernemingen middels de onderstaande dialoogprogramma's:

Binnen het Energietransitie programma heeft MN, namens Pensioenfonds Cargill, bedrijven opgeroepen om rekening te houden met klimaatrisico's en -kansen. In 2023, het tweede en laatste jaar van het dialoogprogramma Energietransitie 2021-2023, bleven negen bedrijven uit de olie- en gasector over die naar verwachting op de lange termijn zullen bijdragen aan de energietransitie. Het nieuwe programma richt zich op grootverbruikers van fossiele brandstoffen en grondstoffen, waarbij zowel de vraag- als aanbodzijde van fossiele producten betrokken wordt. Binnen het thema klimaat voert MN, namens Pensioenfonds Cargill ook gesprekken met bedrijven over biodiversiteit. In 2023 is de balans opgemaakt van twee jaar betrokkenheid met zes bedrijven (Unilever, Hershey, Nestle, PepsiCo, Nestlé, BASF en Mitsubishi Corporation) in de voedsel- en chemiesectoren. Hoewel er vooruitgang is geboekt bij het in kaart brengen van ontbossingsproblemen, blijft wereldwijde ontbossing onverminderd hoog. In 2023 wordt het thema biodiversiteit verder geprofessionaliseerd met de komst van richtlijnen vanuit de Taskforce for Nature-Related Financial Disclosures (TNFD) en de start van de

ontwikkeling van science-based targets for nature door Science Based Targets Network (SBTN).

Ook spreekt MN met bedrijven over sociale thema's. In 2023 sprak MN, namens Pensioenfonds Cargill, met bedrijven uit de voedsel- en landbouwindustrie en de textielindustrie over leefbare inkomens en leefbare lonen voor producenten en arbeiders. In het afgelopen jaar heeft MN een intensievere dialoog gevoerd met het kledingbedrijf TJX, omdat het bedrijf nog steeds geen aandacht besteedt aan leefbare lonen. Gezien het gebrek aan vooruitgang bij TJX over een periode van meer dan drie jaar, werd eind 2023 besloten het bedrijf uit te sluiten. Daarnaast heeft MN de gesprekken voortgezet met vijf bedrijven in de auto-industrie over de impact van automatisering en digitalisering op hun personeel. Eind 2023 is het programma Arbeidstransitie wederom geëvalueerd. Er is tevredenheid over de voortgang die bedrijven hebben geboekt. De bedrijven hebben aangetoond dat ze de veranderingen op de arbeidsmarkt voldoende monitoren en de intentie hebben om hier verantwoordelijk mee om te gaan. Tenslotte zijn op het gebied van mensenrechten in 2023 ook de eerste gesprekken gestart met bedrijven in de mijnbouw en hernieuwbare energie sectoren.

Binnen het dialoogprogramma Incidenten en Controverses (I&C) voert MN engagement met bedrijven die gelinkt zouden zijn aan negatieve impacts op mens en milieu. De uitgangspunten van de OESO-richtlijnen, de UN Global Compact Principles en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights zijn hierbij leidend. In 2023 spraken MN en uitvoeringspartner Morningstar Sustainalytics, namens Pensioenfonds Cargill, met 59 bedrijven, waaronder Barrick Gold Corp, Hon Hai Precision Industry Co Ltd. en TotalEnergies.

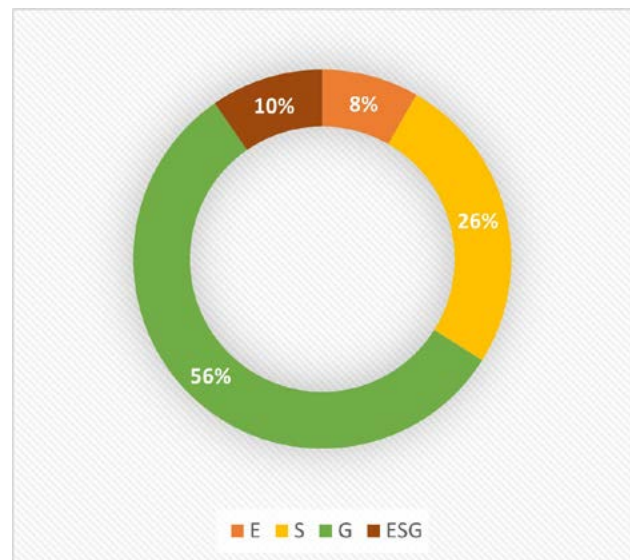
Op het onderwerp belasting werkt MN, namens Pensioenfonds Cargill, samen binnen een internationaal samenwerkingsverband. De overkoepelende doelstellingen in dit verband zijn om het belang van belasting als systemisch risico voor asset owners aan te stippen, om de risico's van belastingplanning- of ontduiking aan te kaarten, en om onze verwachtingen ten aanzien van verantwoord belastingbeleid te communiceren. In het vierde kwartaal van 2023 is de groep betrokken investeerders uitgebreid, en wordt gewerkt aan een vernieuwde – aangescherpte – scorecard die de ontwikkelingen van het afgelopen jaar op het gebied van belastingtransparantie meeneemt.

MN werkt in de beleggingscommissie van Eumedion samen met andere investeerders aan het toezicht op Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. In 2023 was de focus in de Eumedion gesprekken gericht op het identificeren van de risico's die bedrijven lopen door het verlies van biodiversiteit, en wat bedrijven doen om dit verlies te beperken.

Stemmen

MN stemde namens opdrachtgevers in 2023 wereldwijd op 18.522 management- en aandeelhoudersvoorstellen op 1533 aandeelhoudersvergaderingen van ondernemingen waarin is belegd.

Van de 530 aandeelhoudersvoorstellen waarop MN heeft gestemd, gingen 56% van de voorstellen over governance onderwerpen, zoals de verkiezing van een bestuur, 26% over social onderwerpen, zoals human rights, diversity, equity & inclusion en political spending (waarin een bedrijf gevraagd wordt transparant te rapporteren over lobby activiteiten), 8% over klimaat, bijvoorbeeld over het zetten van targets of het rapporteren van huidige uitstootgegevens, en 10% over onderwerpen die raken aan meerdere thema's.

Juridische procedures

In actieve zaken neemt Pensioenfonds Cargill als eisende partij deel aan de aangespannen rechtszaken. In dergelijke zaken leveren Pensioenfonds Cargill en MN een bijdrage aan het aansturen van advocaten, het nemen tactische en strategische beslissingen, en het leveren van informatie en documentatie aan om de zaak te onderbouwen en de claims te bewijzen. In 2023 hebben de volgende procedures plaatsgevonden: Volkswagen/Porsche, Toshiba en Verizon.

Uitsluiting

Eind 2023 waren er in totaal 16 landen en 314 bedrijven onderdeel van de uitsluitingslijst op basis van de uitsluitingscriteria in het uitsluitingsbeleid. De meest recente uitsluitingslijst is te vinden op de website van MN.

Sustainable Development Investments (SDI's)

Investerings in bedrijven die raken aan de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties worden Sustainable Development Investments (SDI's) genoemd. Pensioenfonds Cargill heeft per eind 2023 het SDI-gehalte van haar portefeuille gemeten. Op dat moment was het SDI-gehalte van de portefeuille 5,7%. Dit percentage in dezelfde orde van grootte van soortgelijke pensioenfondsen.

5. Pensioen en uitvoering

5.1 Pensioencommunicatie

5.1.1 Algemene visie op pensioencommunicatie

Het fonds onderkent dat goede pensioencommunicatie bijdraagt aan het vervullen van haar algemene doelstellingen. Het bestuur van het fonds hecht grote waarde aan zorgvuldige communicatie met alle partijen. Daartoe wordt jaarlijks een communicatieplan opgesteld en worden vanuit een strategische invalshoek verschillende communicatiemiddelen ingezet.

Voor de pensioencommunicatie van het fonds zijn vier speerpunten geformuleerd:

- **Pensioenbewustzijn:** Als pensioenfonds bieden we duidelijkheid door inzicht en overzicht te geven in de pensioensituatie. Dit doen we door voor onze (gewezen) deelnemers de Pensioenplanner beschikbaar te stellen, maar ook door gebruik te maken van gesegmenteerde communicatie. We communiceren vaker digitaal omdat het meer mogelijkheden biedt voor inzicht, overzicht en handelingsperspectief. En het is kostenefficiënter.
- **Vertrouwen:** We vinden het belangrijk dat de deelnemer vertrouwen heeft in het fonds en het bestuur. Dit meten we door middel van onderzoek. Zo weten we hoe we de deelnemer beter van dienst kunnen zijn en borgen we het vertrouwen in het fonds. We werken samen met vertrouwde partners en maken daar waar mogelijk gebruik van bestaande netwerken. Op die manier hopen we beter te kunnen aansluiten bij onze doelgroepen. We zijn transparant in onze afwegingen en onze communicatie.
- **Dichtbij:** Het fonds wil als middelgroot ondernemingspensioenfonds dicht bij de populatie staan. Wij streven ernaar de deelnemer te kennen en dat de deelnemer ons kent. We zijn zichtbaar als pensioenfonds(bestuur). We zijn toegankelijk voor onze deelnemers.
- **Actueel:** De pensioenwereld is voortdurend in beweging. Nieuwe wetten en regelgeving volgen elkaar in hoog tempo op. Het nieuwe pensioenstelsel speelt de komende jaren een hoofdrol, maar ook andere wijzigingen in wet- en regelgeving staan op de agenda. Met de verwachting dat hier ook in de media veel aandacht voor zal zijn, is het belangrijk om deelnemers op de hoogte te houden van actuele ontwikkelingen en wat deze betekenen voor hun pensioen van het fonds.

Het fonds hanteert de volgende criteria voor communicatie:

- Voldoen aan de minimaal noodzakelijke wettelijke eisen en voorschriften;
- Er wordt transparant gecommuniceerd;
- Digitalisering van informatieverschaffing wordt praktisch ingezet om bij te dragen aan actuelere en meer (kosten)efficiënte communicatie;
- Communicatie is in begrijpelijke taal, waarbij tijdigheid, gelaagdheid, correctheid, volledigheid en evenwichtigheid centraal staan;
- Het communicatiebeleid sluit aan bij de ambities, denkwijze en toekomstvisie van de sponsor/werkgever.

5.1.2 Communicatie over de financiële situatie van het fonds

Op de website is in 2023 maandelijks informatie verschaft over de financiële positie van het fonds (de dekkingsgraad), middels een nieuwsbericht met een link naar meer gedetailleerde informatie.

Ook rapporteert het fonds op haar website over de uitvoerings- en vermogensbeheerkosten.

5.1.3 Website

Op de website van het fonds wordt content gestructureerd en leesbaar aangeboden. Achter de inlog bevindt zich een 'Mijn overzicht', met persoonlijke pensioeninformatie voor deelnemers.

In 2023 zijn deelnemers onder meer op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen rond het nieuwe pensioenstelsel, de verkiezingen van het verantwoordingsorgaan en de in 2023 verleende indexatie. Ook is in 2023 onder de deelnemers een risicopreferentieonderzoek gehouden in het kader van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

In 2023 is op de website ook weer een presentatie opgenomen met belangrijke informatie over het fonds en de diverse ontwikkelingen. Er is in 2023 verder onder meer bericht over de versoepeling regels vroegpensioen, het opbouwpercentage voor 2023 en de wijziging van de statuten.

Deelnemers kunnen op de website ook belangrijke fondsdocumenten vinden, zoals het pensioenreglement, de statuten, het jaarverslag, Pensioen 1-2-3, de beleggingsbeginselen, de prudent person onderbouwing, het beleid inzake maatschappelijk verantwoord beleggen en de klachten- en geschillenregeling.

5.1.4 Digitale nieuwsbrief

In 2023 zijn er twee edities van de digitale nieuwsbrief verschenen, in maart, juli en november. De digitale nieuwsbrieven zijn ook geplaatst op de website.

5.1.5 Post

In januari 2023 is er een gedrukte pensioenkrant verstuurd naar alle deelnemers. Deze gedrukte krant is ook op de website verschenen.

In 2023 is er een oproep gedaan aan de actieve deelnemers om zich kandidaat te stellen voor een vacature in het verantwoordingsorgaan.

In februari 2023 hebben de pensioengerechtigden en gewezen deelnemers een brief gehad over de per 1 januari 2023 toegepaste toeslag van 2,57% en in december 2023 hebben zij een brief gehad over de per 1 januari 2024 toegepaste toeslag van 1,46% per 1 januari 2024. De actieve deelnemers zijn in december 2023 middels een brief door de werkgever geïnformeerd over de onvoorwaardelijke toeslagverlening van 2% per 1 januari 2024.

5.1.6 Overige (reguliere) communicatie

Het fonds verstuurt ieder jaar de volgende informatie:

Toelichting op de uitkerings-specificatie

Alle pensioengerechtigden ontvingen in januari 2023 een toelichting op de specificatie. Hierin werd opgenomen dat er toeslag is gegeven, de betaaldatum voor 2023 en bijvoorbeeld welke aanpassingen zijn doorgevoerd in belastingtarieven/zorgverzekeringswet.

Uniform Pensioenoverzicht (UPO) actieve deelnemers, oud-deelnemers en pensioengerechtigden

Het UPO is in 2023 verstuurd naar alle actieve deelnemers, oud-deelnemers en pensioengerechtigden. Hierin staat o.a. de volgende informatie: opgebouwde rechten naar de stand van 1 januari 2023, informatie over het partner- en wezenpensioen en de A-factor. Het UPO is voor de (oud-) deelnemers ook digitaal beschikbaar op het persoonlijke deel van de website in 'Mijn overzicht'.

5.2 Pensioenregeling

Met ingang van 1 januari 2015 heeft de werkgever Cargill B.V. de verschillende pensioenreglementen geharmoniseerd. De nieuwe regeling kent een hybride karakter, waarbij voor de jaren 2015 en 2016 gold dat de pensioenopbouw volledig plaats vond in een middelloonregeling. Vanaf 1 januari 2017 gold een opbouw in de middelloonregeling voor het inkomensdeel tot circa € 70.000 (voltijds salaris) en voor het inkomensdeel daarboven tot de salarisgrens opbouw in de beschikbare premieregeling. Vanaf 2017 tot aan 30 juni 2020 vond daarnaast inleg in de door het fonds uitgevoerde beschikbare premieregeling plaats. De werkgever heeft de uitvoering van de beschikbare premieregeling in 2020 ondergebracht bij de premiepensioeninstelling Aegon Capital.

Vanaf 1 januari 2015 geldt voor alle fondsdeelnemers de nieuwe pensioenregeling. Dit is een hybride regeling met een pensioenrichtleeftijd van 68 jaar, waarbij het pensioen ingaat op de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de

leeftijd van 68 jaar wordt bereikt. Het pensioengevend salaris voor 2023 is gemaximeerd op € 128.810 (2022: € 114.866). Onder een salarissgrens van € 73.680 (2022: € 72.160) wordt opgebouwd op basis van middelloon. Daarboven geldt een beschikbare premieregeling. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdoms-, partner- en wezenpensioen opgebouwd, dan wel de premie-inleg voor het beschikbare premiedeel bepaald, als afgeleide van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan het vaste jaarsalaris onder aftrek van een franchise. De franchise wordt jaarlijks vastgesteld. Voor de middelloonregeling geldt voor de actieve deelnemers een onvoorwaardelijke toeslagverlening op basis van een toeslagenmaatstaf gemaximeerd op 2%. Voor de jaren 2015 tot en met 2022 geldt een overgangsbepaling met een afwijkende (vaste) toeslagverlening ' ook in 2023 bedraagt deze onvoorwaardelijke toeslagverlening 2%. Voor de inactieve deelnemers geldt een voorwaardelijke toeslagverlening met een ambitie van 50% van de CPI niet-afgeleid. Jaarlijks beslist het bestuur van het pensioenfonds de mate waarin de opgebouwde aanspraken van de inactieve deelnemers worden geïndexeerd (per 1 januari 2023: 2,57% en per 1 januari 2024 1,46%). Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de hybride regeling zich als een combinatie van een uitkeringsovereenkomst en een premieovereenkomst. Het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen in 2023 bedraagt 1,365% Het partnerpensioen bedraagt 70% van het ouderdomspensioen.

Enkele bijlagen van het pensioenreglement van het fonds zijn in januari 2023 op een aantal punten aangepast. Dit betreft de afkoop- en flexibiliseringsfactoren 2023, de update van de mitigerende maatregelen (eens per drie jaar) en de parameters voor 2023. Er zijn geen inhoudelijke wijzigingen aan de middelloonregeling gemaakt.

6. Actuariële analyse

Oordeel van de externe actuaris over de financiële positie

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen en dus ook hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen. Het oordeel over de vermogenspositie is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mening van de waarmede actuaris voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Kostendekkende en feitelijke premie

Jaarlijks wordt door de werkgever de verschuldigde pensioenpremie voldaan. Bij de vaststelling van de verschuldigde pensioenpremie wordt uitgegaan van de kostendekkende premie dan wel de fondseigen premie. Bij de vaststelling van de feitelijke premie voert het fonds een fondseigen premiemethodiek uit, waarbij bij lage dekkingsgraden de feitelijk in rekening gebrachte premie hoger kan zijn maar minimaal gelijk is aan de kostendekkende premie. Bij hogere dekkingsgraden (hoger dan het VEV) wordt er mogelijk minder betaald dan de kostendekkende premie. Premiekorting is alleen toegestaan indien aan de voorwaarden voor premiekorting conform artikel 129 uit de Pensioenwet wordt voldaan.

De kostendekkende premie is vastgesteld op basis van de fondsgrondslagen. Dit houdt in dat deze premie is bepaald met behulp van de rentetermijnstructuur zoals die aan het eind van het voorgaande jaar gold. Per 1 januari 2021 is de Ultimate Forward Rate (UFR) methodiek aangepast. Deze wijziging in UFR-methodiek wordt in vier stappen doorgevoerd, jaarlijks per 1 januari, waarbij de eerste stap per 1 januari 2021 heeft plaatsgevonden en de tweede per 1 januari 2022. Voor de vaststelling van de feitelijke premie wordt rekening gehouden met de UFR-methodiek die geldig is per 1 januari van het boekjaar waarop de feitelijke premie betrekking heeft. In onderstaand overzicht zijn de verschillende premies nader toegelicht. De in rekening gebrachte premie over 2023 is daarmee kostendekkend. Een vergelijking tussen de feitelijke en kostendekkende premie tussen 2023 en 2022 geeft het volgende beeld:

Kostendekkende premie

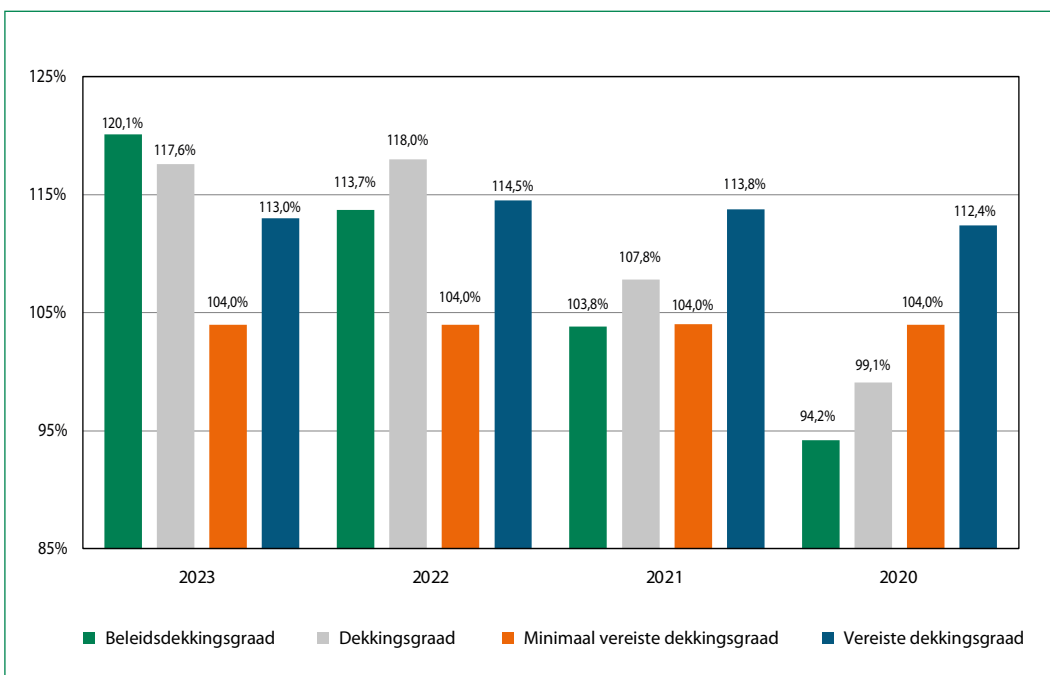
	2023	2022
De kostendekkende en feitelijke premie zijn als volgt:		
– Kostendekkende premie basisregeling	19.728	31.020
– Feitelijke premie basisregeling	20.345	31.440
De kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	16.336	26.080
– Opslag in stand houden vereist vermogen	2.369	3.599
– Opslag voor uitvoeringskosten	1.023	1.341
	19.728	31.020
De feitelijke premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	16.436	26.449
– Opslag in stand houden vereist vermogen	2.886	3.650
– Opslag voor uitvoeringskosten	1.023	1.341
	20.345	31.440

Samenvatting actuariel rapport

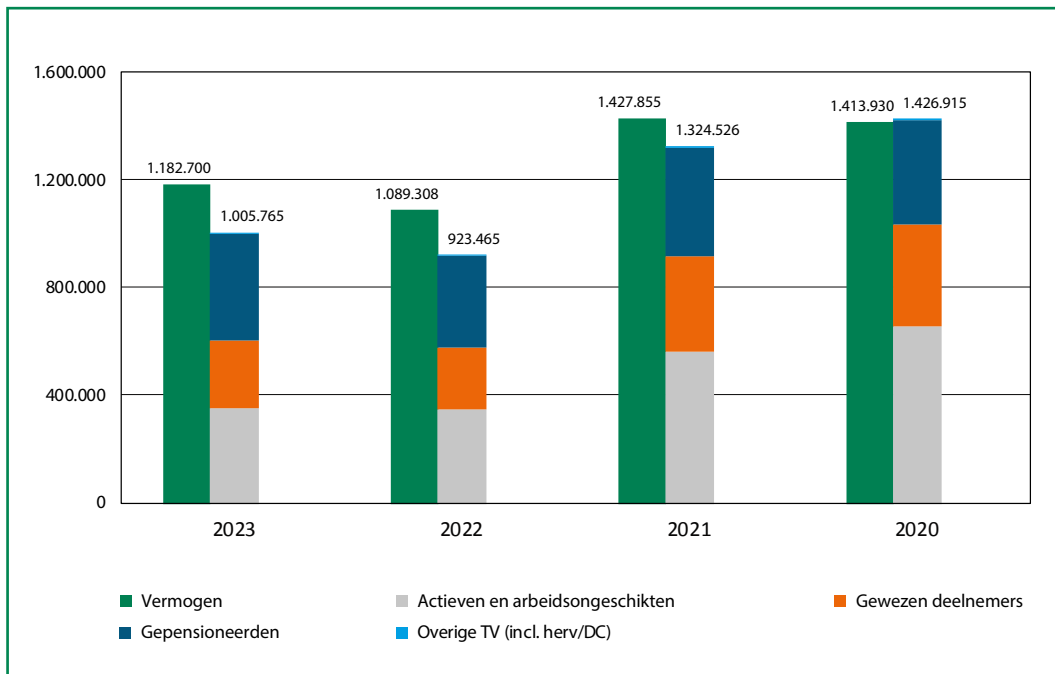
De managementsamenvatting toont, naast de ontwikkelingen gedurende het boekjaar, de belangrijkste financiële cijfers van het fonds. Ter vergelijking van de cijfers van het huidige boekjaar zijn referenciecijfers opgenomen.

Financiële positie

De dekkingsgraad is in het boekjaar gedaald van 118,0% ultimo 2022 naar 117,6% ultimo 2023. De beleidsdekkingsgraad van het fonds steeg in 2023 van 113,7% naar 120,1%. De beleidsdekkingsgraad ultimo 2023 is daarmee hoger dan de vereiste dekkingsgraad van 113,0%. Hierdoor is de financiële positie toereikend. Onderstaande grafiek toont de beleidsdekkingsgraad, de dekkingsgraad en de (minimaal) vereiste dekkingsgraad over de afgelopen jaren.

De volgende grafiek toont het vermogen en de technische voorzieningen over de afgelopen jaren.

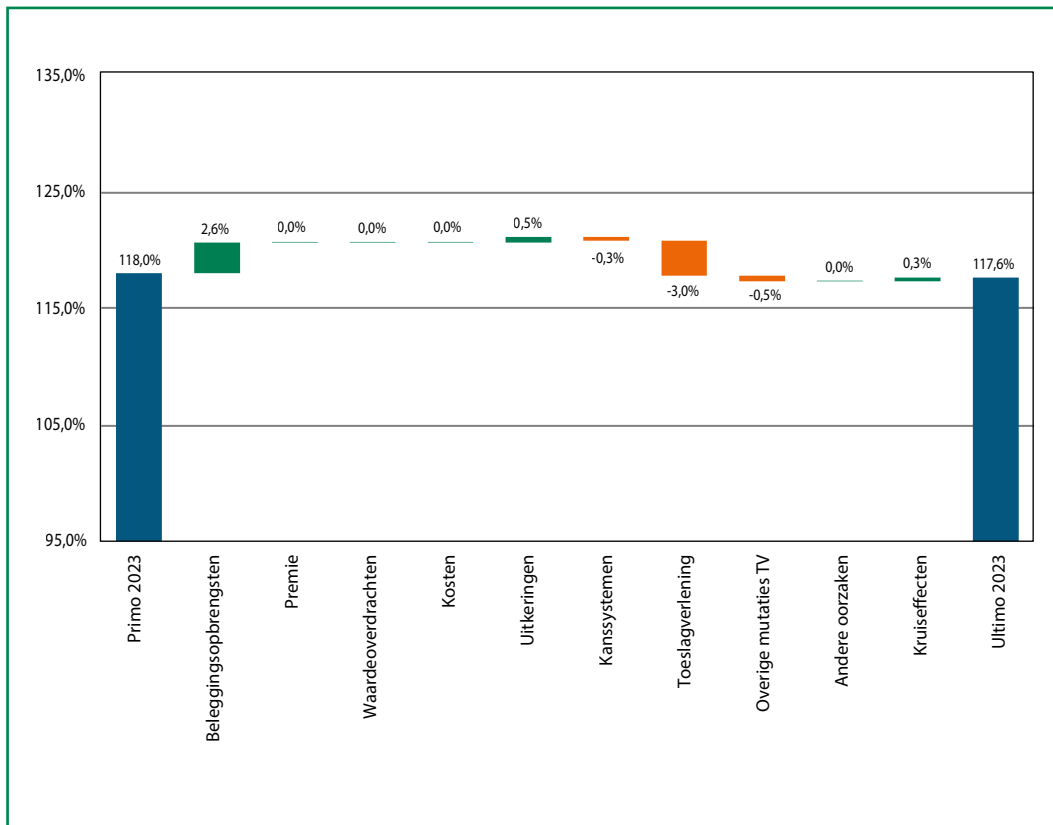
Herstelplan

Het fonds bevond zich ultimo 2022 in een situatie van tekort doordat de beleidsdekkingsgraad lager was dan de vereiste dekkingsgraad. Doordat de actuele dekkingsgraad wel hoger was dan de vereiste dekkingsgraad, kreeg het fonds vrijstelling van DNB voor de actualisatie van het herstelplan in 2023. Ultimo het eerste kwartaal 2023 lag ook de beleidsdekkingsgraad boven de vereiste dekkingsgraad en is het herstelplan formeel beëindigd. Daalt de beleidsdekkingsgraad weer tot een niveau gelegen onder de vereiste dekkingsgraad, dan moet het fonds een nieuw herstelplan indienen. Toetsing vindt daarbij telkens per kwartaaleinde plaats.

Analyse van het resultaat

In 2023 is er een positief resultaat van 11.092 behaald (2022: 62.514 positief). De invloed van het resultaat op de dekkingsgraad is in de volgende grafiek weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak¹⁾.

1) De post "kruis effecten" is aanvullend opgenomen en betreft de saldo post. Voor de overige procentuele resultaten geldt dat deze individueel berekend zijn als mutatie ten opzichte van de financiële positie primo boekjaar. Voor de overige procentuele resultaten geldt dat deze individueel berekend zijn als mutatie ten opzichte van de financiële positie primo boekjaar.

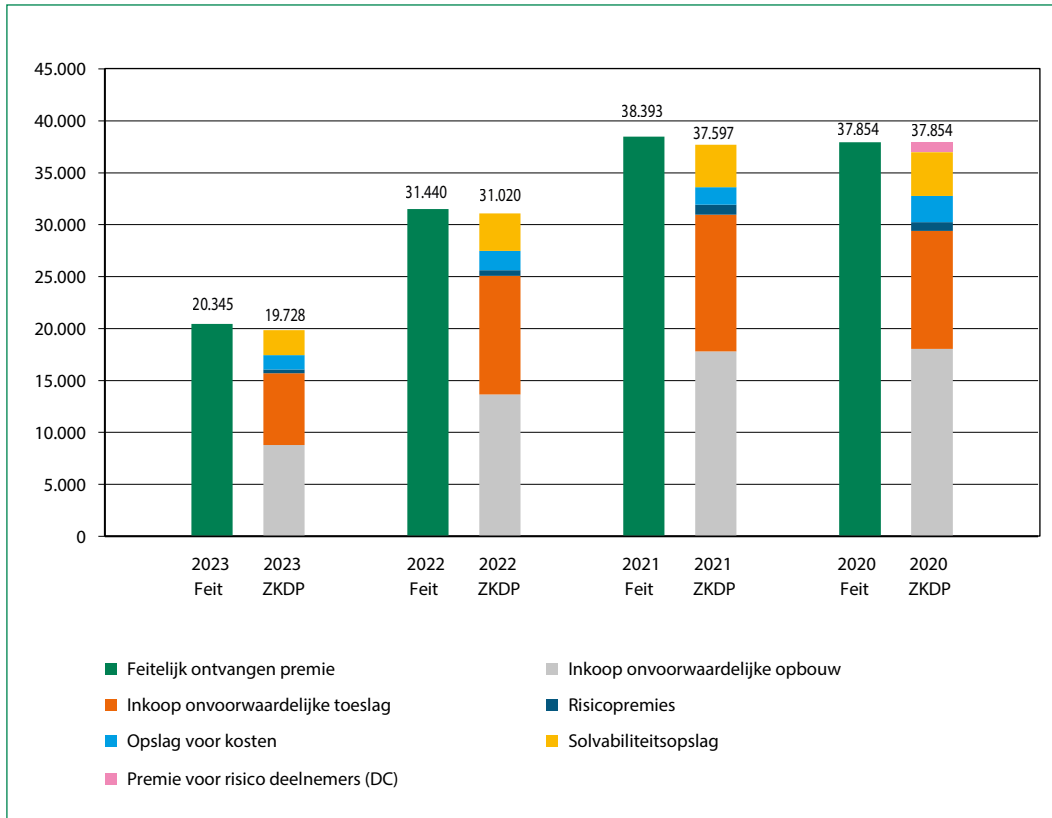

In boekjaar 2023 heeft het fonds twee toeslagen toegekend aan inactieve deelnemers: een toeslag van 2,57% per 1 januari 2023 (onder de regels voor toekomstbestendig indexeren) en een toeslag van 1,46% per 1 januari 2024 (met gebruikmaking van de versoepelde toeslagregels). Deze toeslagen worden uit het eigen vermogen gefinancierd waardoor er een negatief dekkingsgraadeffect ontstaat. Onder de component “toeslagverlening” is tevens de onvoorwaardelijke toeslag per 1 januari 2023 voor actieve deelnemers verwerkt. Deze toeslag was gelijk aan 2% en wordt gefinancierd uit de premie. De component “overige mutaties technische voorzieningen (TV)” omvat onder andere de resultaten uit hoofde van de wijziging van de gehanteerde excasso-opslag en de verhoging van de schadevoorziening door de verhoging van het opbouwpercentage per 1 januari 2024.

Kostendekkende premie

De kostendekkende premie over 2023 is vastgesteld conform de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn). Dit betekent dat de premie is vastgesteld op basis van marktwaarde, uitgaande van de DNB-rentetermijnstructuur per 31 december 2022. De zuivere kostendekkende premie bedraagt 19.728. De feitelijke premie wordt op dezelfde wijze bepaald als de zuiver kostendekkende premie, met als verschil dat reeds rekening wordt gehouden met de UFR-methodiek die van toepassing is in het boekjaar waarop de premie betrekking heeft. Voor de feitelijke premie 2023 betekent dit concreet dat is uitgegaan van de rentetermijnstructuur per 31 december 2022 met gebruikmaking van de nieuwe UFR-methodiek (de 2023-methodiek). Tevens geldt voor het huidige boekjaar dat de solvabiliteitsopslag als onderdeel van de feitelijke premie is vastgesteld als 4,5% van de salarissom. De feitelijke premie is met 20.345 toereikend.

De feitelijke premie (Feit) en de zuivere kostendekkende premie (ZKDP) worden in onderstaande grafiek weergegeven. Hierbij is de zuivere kostendekkende premie gesplitst conform de vereisten uit de Pensioenwet.

Om inzicht te geven in het effect van de opbouw op de financiële positie van het fonds, tonen we in de volgende tabel de premiedekkingsgraad. Er is sprake van een positief effect op de financiële positie van het fonds, indien de premiedekkingsgraad primo boekjaar hoger is dan de dekkingsgraad primo boekjaar. Als de premiedekkingsgraad lager is heeft dit een negatief effect op de financiële positie van het fonds. Zoals uit de tabel valt op te maken ligt de premiedekkingsgraad hoger dan de dekkingsgraad primo boekjaar. Hierdoor heeft de opbouw in 2023 een positief effect gehad op de financiële positie. Afgerond was de impact van de opbouw op de dekkingsgraad gelijk aan 0,0%-punt.

	2023	2022	2021	2020
Dekkingsgraad primo boekjaar	118,0%	107,8%	99,1%	98,6%
Premiedekkingsgraad primo boekjaar	118,3%	115,4%	114,9%	113,7%
Impact opbouw op dekkingsgraad	0,0%	0,1%	0,3%	0,3%

7. Verwachte gang van zaken

Ook 2024 wordt naar verwachting van het bestuur weer een uitdagend pensioenjaar, zowel wat betreft de toekomst van het Nederlandse pensioenstelsel in het algemeen en de ontwikkelingen rond het fonds in het bijzonder.

Het Nederlandse pensioenstelsel

Het kabinet heeft samen met werknemers- en werkgeversorganisaties een pensioenakkoord gesloten met nieuwe afspraken over pensioenen en AOW. Die moeten het pensioenstelsel transparanter en persoonlijker maken. De Tweede Kamer heeft op 22 december 2022 ingestemd met het wetsvoorstel Toekomst pensioenen, inclusief de aangenomen wijzigingsvoorstellen vanuit de Kamer. Dit wetsvoorstel regelt de wettelijke kaders van het nieuwe pensioenstelsel. Op 30 mei 2023 heeft de eerste kamer met het wetsvoorstel ingestemd en is de nieuwe Pensioenwet per 1 juli 2023 ingegaan.

In het nieuwe stelsel blijven belangrijke elementen uit het huidige pensioenstelsel behouden, zoals de bestaande verplichtstelling, collectieve risicodeling en fiscale facilitering door de overheid. Er is een keuze uit twee nieuwe pensioencontracten: een meer collectieve variant (aangeduid als de 'solidaire premiereregeling') en een meer individuele variant (aangeduid als de 'flexibele premiereregeling'). In beide contracten is de hoogte van de premie het uitgangspunt, en niet de hoogte van de pensioenuitkering.

De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is de grootste en meest ingrijpende hervormingsoperatie uit de geschiedenis van het Nederlandse pensioenstelsel. De transitie raakt alle onderdelen van onze pensioendienstverlening, waaronder onze pensioenadministratie en systemen, het vermogensbeheer en de communicatie met onze deelnemers.

Het fonds bereidt zich voor op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. In eerste instantie beslissen de bij werkgever Cargill betrokken sociale partners hoe de nieuwe regeling van het fonds eruit gaat zien. Zij leggen dit vast in een transitieplan. Het fondsbestuur beoordeelt of de nieuwe regeling uitvoerbaar is en voor alle deelnemers evenwichtig is.

De sociale partners hebben een voorkeur uitgesproken voor de solidaire premiereregeling en werken de details hiervan uit. Dit zal naar verwachting in het najaar van 2024 zijn afgerond. Het bestuur van het fonds is nauw betrokken bij het overleg tussen de sociale partners.

In het kader van de voorbereiding op de nieuwe regeling heeft het fonds in het vierde kwartaal van 2023 een risicopreferentieonderzoek onder haar deelnemers gedaan, waarin deelnemers gevraagd werd naar hun risicobereidheid en risicodraagvlak. De resultaten van dit onderzoek zijn medebepalend voor het beleggingsbeleid van het fonds onder het nieuwe stelsel.

Het fonds moet kunnen aantonen dat de datakwaliteit voor, tijdens en na de transitie naar de nieuwe pensioenregeling geborgd is. Hoewel het fonds altijd veel tijd en aandacht heeft besteed aan het waarborgen van de juistheid en volledigheid van de informatie in onze pensioensystemen, is een aantal aanvullende acties ondernomen om de datakwaliteit waar mogelijk te verbeteren. Een goede controle op de datakwaliteit van de uitvoerder is daarbij een vereiste. In 2024 zal in 2024 een zogenoemde data-APK worden uitgevoerd.

Eén van de grote uitdagingen van het nieuwe stelsel voor pensioenfondsen wordt gevormd door de benodigde aanpassingen aan de IT-systemen die voor de pensioenadministratie en het vermogensbeheer worden gebruikt. Het fonds is hierover in overleg met pensioenadministrateur AZL en vermogensbeheerder MN.

Op basis van de huidige inzichten heeft het fonds zich ten doel gesteld om per 1 januari 2027 over te gaan naar het nieuwe stelsel. Het fonds zal een implementatieplan opstellen om een beheerste en zorgvuldige transitie naar het nieuwe pensioenstelsel te waarborgen. Deelnemers in de regeling zullen periodiek worden geïnformeerd via de nieuwbrieven en de website.

De financiële positie van het fonds

De financiële positie van het fonds, uitgedrukt in de beleidsdekkingsgraad, is in 2023 verbeterd, met name door de stijging van de rente. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2024 op gelijk niveau gebleven. Op moment van schrijven is de beleidsdekkingsgraad circa 120,1% en ligt daarmee zowel boven het strategisch vereist eigen vermogen als boven de nu geldende grens voor toekomst bestendig indexeren. Er is geen herstelplan nodig. Het fonds heeft in 2023 de renteafdekking verhoogd van 55% naar 70% in en heeft deze verder verhoogd naar 80% in het begin van 2024. De financiële positie en de gevolgen daarvan voor de deelnemers zullen in 2024 een belangrijk onderwerp zijn in de communicaties van het fonds. Toeslagverlening, het beschermen van de dekkingsgraad en de evaluatie van het beleggingsbeleid zullen hoog op de agenda van het fonds staan.

Toeslagverlening 1 januari 2024

Het fonds heeft in januari 2024 de pensioenen van pensioengerechtigden en gewezen deelnemers per 1 januari 2024 verhoogd met 1,46%. Eerder in dit jaarverslag is op deze verhoging een uitgebreide toelichting gegeven.

Toekomst fonds

De uitvoering van pensioenregelingen door met name kleinere fondsen staat al enige jaren onder druk. Van fondsbesturen wordt verwacht dat zij onderzoeken of de uitvoering van de pensioenregeling door het eigen fonds nog steeds in het belang is van de belanghebbenden. Bij dit onderzoek spelen tal van factoren een rol maar is het belang van de pensioen- en aanspraakgerechtigden leidend. Het fonds zal dit onderzoek in samenwerking met de werkgever voortzetten, met name voor wanneer de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is afgerond.

Tot slot

Het bestuur van het fonds zal zich ook in 2024 blijven inspannen om een zo goed mogelijk pensioen voor haar deelnemers te bewerkstelligen.

Vastgesteld te Schiphol, 16 mei 2024.

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Cargill B.V.

E.J. van der Plas, voorzitter

J.A.J.M. Borm

C.R.J. Goossens

C.H.J.M. Peeperkorn, secretaris

R.J.J. van Wees

R.J.P. Siebesma

Verslag Raad van Toezicht

Inleiding

Bij de Stichting Pensioenfonds Cargill B.V. is per 1 januari 2019 een Raad van Toezicht ingesteld. De Raad van Toezicht (hierna: raad) heeft onder meer de verantwoordelijkheid om toezicht te houden op het bestuur van het fonds. De basis van dit toezicht ligt in de regels zoals deze zijn vastgelegd in onder andere de Pensioenwet, de Code Pensioenfondsen en de VITP-code. Vanzelfsprekend kijkt de raad ook naar de geest van de wetten en regels. Goed pensioenbestuur is immers niet statisch en om deze reden dient ook het toezicht adaptief te zijn.

De raad rapporteert jaarlijks schriftelijk zijn bevindingen over het functioneren van het bestuur respectievelijk het fonds. Met dit rapport wil de raad inzicht geven in zijn werkzaamheden en de daaruit voortvloeiende bevindingen en tevens legt de raad hiermee verantwoording af over het uitgeoefende toezicht. Hieronder worden de bevindingen en aanbevelingen van de raad weergegeven over het boekjaar 2023. Het rapport is één van de werkzaamheden van de raad en is resultaat van een integraal intern toezicht proces.

Samenstelling Raad van Toezicht

De raad bestond uit de volgende personen:

Naam	Functie	Benoemd tot	Leeftijd * Man / Vrouw
R.P. van Leeuwen	Voorzitter	01-01-2027**	68 jaar M
L.E.M. Duynstee	Lid	01-01-2027	61 jaar V
E.E. Hagen	Lid	01-01-2028**	53 jaar M
M.M. Smelter	Lid	01-08-2027	58 jaar V

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2023.

** Tweede termijn; niet hernoembaar na deze datum.

L.E.M. Duynstee heeft besloten om haar functie per 1 juli 2023 neer te leggen, waarna M.M. Smelter de ontstane vacature heeft ingevuld.

Alle leden van het intern toezicht bezitten voldoende kennis op alle deelgebieden van kennis en op alle gevraagde vaardigheden en gedrag (B-niveau) en een ieder heeft daarnaast tenminste op een aantal deelgebieden uitgebreide kennis of expert kennis. Mevrouw Duynstee heeft aangegeven dat ze per 1 juli 2023 wilde terugtreden. De heer Hagen is voor vier jaar herbenoemd.

De raad als geheel houdt toezicht op het fondsbestuur. Er is geen specifieke taakverdeling binnen de raad. Wel zullen bepaalde gebieden bij onderhavige leden iets meer aandacht hebben: Vermogensbeheer bij de heer Hagen; Risicobeheer, communicatie en juridische zaken bij mevrouw Smelter; actuaariaat en algemene en bestuurlijke zaken bij de heer Van Leeuwen.

Taken Raad van Toezicht en verslag 2023

Het toezicht van de raad omvat het gehele bestuurspectrum. Iedere vergadering toetst en beoordeelt de raad het functioneren van het bestuur en de algemene gang van zaken in het pensioenfonds, waarbij de raad in ieder geval toeziet op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De raad streeft ernaar om iedere vergadering een bestuurslid of een sleutelfunctiehouder uit te nodigen. Dat is in 2023 alleen de laatste vergadering niet gebeurd. In plaats daarvan is na afloop van die vergadering gesproken met de compliance & privacy officer.

De raad is ter uitoefening van het intern toezicht vier maal onderling bijeengekomen in 2023. Daarnaast is er geregeld telefonisch overleg tussen de voorzitter van de raad met de voorzitter van het bestuur waarvan de voorzitter van de raad een kort verslag maakt.

In volledige bezetting is in 2023 met het bestuur en het VO overleg gevoerd n.a.v het jaarwerk. In 2023 is één keer een gezamenlijke vergadering met het bestuur geweest en zijn er twee vergaderingen met het VO geweest. De voorzitter heeft regelmatig contact (via telefoon of mail) met de voorzitter van het VO. Daarnaast hebben leden van de raad een vergadering van de beleggingscommissie, risicomangementcommissie, communicatie commissie en bestuur als toehoorder (fysiek of digitaal) bijgewoond.

Beschrijving aanpak intern toezicht

De raad rapporteert aan de hand van de acht thema's van de Code Pensioenfonds op welke wijze de Code binnen het pensioenfonds wordt nageleefd en toegepast. De raad heeft het toezicht in 2023 toegespitst op de volgende drie punten:

1. Uitoefenen van intern toezicht door het beoordelen van de normen in de Code Pensioenfonds;
2. Uitoefenen van intern toezicht door het bestuderen van specifieke onderwerpen;
3. Uitoefenen van advies- en goedkeuringstaken.

Ad. 1 Uitoefenen van intern toezicht door het beoordelen van de normen in de Code Pensioenfonds

De raad heeft zich voor de uitoefening van het intern toezicht gericht op de Code Pensioenfonds. Aan de hand van deze code toetst en beoordeelt de raad (het gevoerde beleid van) het bestuur. De raad conformeert zich bij de uitoefening van zijn taak aan de Code van de Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector (Code VITP, zoals opgesteld door de beroepsvereniging van, voor en door intern toezichthouders in de pensioensector). De raad vormt zich een oordeel over de volgende thema's uit de Code Pensioenfonds:

1. Vertrouwen waarmaken;
2. Verantwoordelijkheid nemen;
3. Integer handelen;
4. kwaliteit nastreven;
5. Zorgvuldig benoemen;
6. Gepast belonen;
7. Toezicht houden en inspraak waarborgen;
8. Transparantie bevorderen.

Ad. 2 Uitoefenen van intern toezicht door het bestuderen van specifieke onderwerpen

Naast de reguliere toezichtthema's die de raad doorlopend aan de orde stelt, richt de raad zich tevens op specifieke onderwerpen die in het verslagjaar van belang waren.

De onderwerpen die de raad in 2023 aan de orde heeft gesteld, zijn:

- Opvolging van eerdere aanbevelingen van actuaris, accountant en RvT;
- Beleid bij vervroeging van uitkeringen;
- Toekomst fonds – het fonds streeft naar een Wtp transitie per 1 januari 2026*.

*Inmiddels is deze datum door vertragingen bij AZL verschoven naar 1 januari 2027.

Ad. 3 Het uitoefenen van advies- en goedkeuringstaken

De raad staat het bestuur met raad terzijde. Gedurende het jaar zijn de leden van de RvT bij diverse vergaderingen van het bestuur en de commissies aanwezig geweest waarbij zij invulling hebben gegeven aan de adviesfunctie. Het bestuur kan terecht bij de leden van de raad met een verzoek om input van zienswijze(n). Hier is afgelopen jaar zeer beperkt gebruik van gemaakt. De keuze of het bestuur daar wel of geen gebruik van wenst te maken, ligt bij het bestuur.

In 2023 heeft de raad één formeel goedkeuringsverzoek ontvangen.

Toepassen VITP-code en gehanteerd normenkader

Zoals aangegeven conformeert de raad zich bij de uitoefening van zijn taak aan de 'Code VITP'. Voor wat betreft het functioneren van de raad in algemene zin betekent dit bijvoorbeeld dat hij met het bestuur afspraken heeft gemaakt over informatievoorziening, dat er geen beperking is aan onderwerpen waar de raad toezicht op houdt (behalve de eigen beloning) en dat hij zich bij de uitoefening van het toezicht te allen tijde op het belang van het fonds en de belanghebbenden richt.

Daarnaast houdt de raad regelmatig een zelfevaluatie en zorgt ervoor dat de kennis up to date blijft.

Wat betreft de werkwijze van de raad betekent het conformeren aan de VITP-code dat de thema's van de Code Pensioenfondsen worden beoordeeld. Bij de beoordeelde thema's wordt telkens het gehanteerde normenkader aangegeven.

Het uitoefenen van het intern toezicht doet de raad door het voeren van een continue dialoog met het bestuur, zowel mondeling als schriftelijk, het voeren van overleg en het afleggen van verantwoording aan het Verantwoordingsorgaan. De bevindingen uit het gevoerde toezicht worden vastgelegd in dit rapport. Hierbij wordt voor de volledigheid opgemerkt dat als de Code VITP in bepaalde situaties strijdig zou zijn met bijvoorbeeld de statuten, reglementen of profielschetsen van het pensioenfonds, deze statuten, reglementen en profielschetsen voortgaan op de Code VITP ingeval het bestuur hiervoor een goede reden kan geven.

Verantwoording afleggen

Met betrekking tot toezichtjaar 2023 heeft de raad verantwoording afgelegd over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het Verantwoordingsorgaan. In het jaarverslag 2023 is verantwoording afgelegd door middel van een verkorte versie van deze rapportage. Tevens vinden formele vergaderingen per jaar plaats tussen Verantwoordingsorgaan en raad.

Zelfevaluatie

Er heeft in maart 2023 een formele zelfevaluatie van de RvT plaats gevonden.

Verdere bijzonderheden

De raad licht mondeling zijn bevindingen, vragen en adviezen aan het bestuur toe en stuurt soms een brief of mail aan het bestuur naar aanleiding van zijn vergadering. Dit om onduidelijkheden te voorkomen. Doordat het bestuur hier vervolgens mondeling op kan

reageren, wordt de interactie tussen de raad en het bestuur versterkt. De raad heeft in 2023 één keer een mail met aanvullende vragen verstuurd. Dit naast het reguliere overleg tussen de voorzitter van het bestuur en de voorzitter van de raad.

Bevindingen

1.1 *Vertrouwen waarmaken*

Zij die voor het pensioenfonds verantwoordelijkheid dragen maken het in hen gestelde vertrouwen waar. Dat blijkt vooral uit adequaat bestuur, verantwoord beleggingsbeleid en zorgvuldig risicomanagement.

a. Bronnen:

Onder andere fondsdocumenten, verslagen bestuursvergaderingen, vergaderstukken bestuur, informatie website en bijwonen commissievergaderingen.

b. Gehanteerde norm(en):

Het bestuur voert de regeling naar beste vermogen uit, in een evenwichtige afweging van belangen, en heeft hiervoor de eindverantwoordelijkheid. Het bestuur stelt daartoe een missie, visie en strategie op. Ook zorgt het voor een heldere en gedocumenteerde beleids- en verantwoordingscyclus. Daarnaast toetst het bestuur periodiek de effectiviteit van zijn beleid stuurt zo nodig bij en legt verantwoording af over de gerealiseerde uitkomsten.

c. Onze bevindingen:

Het bestuur voldoet over het geheel gezien aan de gestelde normen. Het bestuur voert zijn taken uit waarbij de belanghebbenden centraal staan en ook gekeken wordt naar evenwichtige belangenafweging van de diverse groepen.

De raad heeft zorgen over de invulling van de rollen van zowel sleutelfunctiehouder als vervuller risicobeheer door bestuurders die daardoor een rol hebben in de 2e lijn en terughoudend zouden moeten zijn in de 1e lijn. Met name bij een belangrijk en intensief traject als de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel in combinatie met de relatief geringe omvang van het bestuur kan dit gaan knellen.

De dekkingsgraad heeft zich gedurende het jaar positief ontwikkeld. Het fonds heeft de intentie tot invaren uitgesproken teneinde ook gebruik te kunnen maken van een mogelijkheid tot indexatie.

De gestegen dekkingsgraad was ook aanleiding om, in lijn met het strategisch beleid en met de wens om de invaardekkingsgraad te beschermen, het onderwerp 'derisking' op de agenda te zetten. Daarbij is in afwijking van het oorspronkelijke voornemen om de renteafdekking te verhogen tot 100%, gekozen voor een afdekking van in eerste instantie 70% en vervolgens 80%. De raad heeft dit proces kritisch gevolgd en op diverse momenten vragen gesteld. Conclusie van de raad is dat het besluitvormingsproces zorgvuldig is doorlopen, inclusief discussies en afwegingen in beleggingscommissie en bestuur, adviezen van MN en opinies van de sleutelfunctiehouder risicobeheer.

Wat betreft maatschappelijk verantwoord beleggen is er sprake van een doorontwikkeling, gefaciliteerd door MN ("Bewuste Selectie 2.0"). De raad heeft geconstateerd dat dit uitgebreid is besproken door het pensioenfonds met als conclusie dat men zich hierin kan vinden. Evenals voorgaande jaren merkt de raad op dat de uitvoering van MN op het gebied van MVB weliswaar in veel opzichten aansluit bij de wensen van het pensioenfonds, maar dat dit ook beperkingen oplevert voor zover het pensioenfonds andere wensen heeft.

d. Onze aanbevelingen:

Kijk kritisch naar de invulling van de rollen van sleutelfunctiehouder en vervuller risicobeheer.

Verantwoordelijkheid nemen

Het bestuur neemt zijn verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregeling.

a. Bronnen:

Bestuursverslagen, contacten met bestuurders en commissieverslagen.

b. Gehanteerde norm(en):

Het bestuur dient bij de uitvoering van de pensioenregeling de evenwichtige belangenafweging centraal te stellen.

c. Onze bevindingen:

De sleutelfunctiehouder internal audit heeft een jaarplan opgesteld. De raad mist nog een meerjarenaanpak zodat zicht is of alle gebieden voldoende aan de orde komen. Als voorbeeld noemt de raad de evaluatie van de externe actuaar en externe accountant die minimaal eens in de vier jaar geëvalueerd moeten worden. Neem in dit overzicht ook de multiclient-audits van de onderuitbesteders op.

d. Onze aanbevelingen:

Betrek de raad in de opvolging van de tekortkomingen die uit de audits naar voren komen.

Integer handelen

Het bestuur bevordert een cultuur van integriteit en compliance.

a. Bronnen:

Onder andere gedragscode, bijwonen bestuursvergaderingen en commissievergaderingen, verslag compliance officer, statuten en klokkenluidersregeling.

b. Gehanteerde norm(en):

Er is een gedragscode, er is voldoende aandacht voor integriteit (nevenfuncties, bijwonen van bijeenkomsten, e.d. worden iedere vergadering gemeld), de juridische documenten zijn op orde, het fonds kent een klokkenluidersregeling en vraagt hier ook naar bij externe dienstverleners.

c. Onze bevindingen:

Het fondsbestuur kent voldoende aandacht voor integriteit. De vereiste documenten terzake zijn op orde. De raad heeft een toelichting op de geactualiseerde gedragscode van de compliance officer ontvangen. Dit leidde niet tot actiepunten.

d. Onze aanbevelingen:

Geen.

Kwaliteit nastreven

Het fonds stelt hoge kwaliteitseisen, voert daar beleid op en is een lerende organisatie.

a. Bronnen:

Onder andere fondsdocumenten, verslagen bestuursvergaderingen, vergaderstukken bestuur, gesprekken met bestuursleden, informatie website, bijwonen bestuurs- en commissievergaderingen.

b. Gehanteerde norm(en):

Het bestuur is collectief verantwoordelijk voor zijn functioneren en waarborgt dat de leden onafhankelijk en kritisch kunnen opereren. De voorzitter is eerste aanspreekpunt; hij/zij is als eerste verantwoordelijk voor zorgvuldige besluitvorming en procedures.

Het eigen functioneren is voor het bestuur en voor het intern toezicht een continu aandachtspunt. Het bestuur en het intern toezicht evalueren in elk geval jaarlijks het eigen functioneren van het orgaan als geheel en van de individuele leden. Het bestuur zorgt voor permanente educatie van zijn leden.

c. Onze bevindingen:

Het bestuur is in 2022 teruggebracht van 8 naar 6 bestuursleden. Dat verhoogt de druk op de zittende bestuursleden. De raad heeft zijn zorgen over de werkdruk en de gevolgen van uitval van een bestuurslid uitgesproken. Gezien de komende (extra) werkzaamheden in verband met de Wtp verwacht de raad alleen maar een hogere werkdruk als er niets verandert.

d. Onze aanbevelingen:

Houd zicht op de werkdruk voor de zittende bestuursleden en tref voor mogelijke uitval mitigerende maatregelen. Overweeg om het aantal bestuursleden weer uit te breiden of meer zaken uit te besteden.

Zorgvuldig benoemen

Het fonds handelt zorgvuldig bij (her) benoeming en ontslag, en zorgt voor geschiktheid, complementariteit en diversiteit in de samenstelling van de organen van het fonds.

a. Bronnen:

Onder andere geschiktheidsmatrix, competentiematrix, samenstelling bestuur, gesprekken met (nieuwe) bestuurders en profielschets vacante bestuursposities.

b. Gehanteerde norm(en):

Diverse, complementaire samenstelling van het bestuur, tijdig, zorgvuldig en actief opstarten en volgen van voordracht- en benoemingsprocedure waaronder het zorgvuldig opstellen van functieprofielen, het correct en tijdig benoemen van leden van het Verantwoordingsorgaan

c. Onze bevindingen:

De raad maakt zich zorgen over de belasting van de bestuurders en het risico op uitval. In 2021 is ook aandacht gevraagd door de wetgever voor het inregelen van een achtervang als (meerdere) bestuur(ders) wegvallen. Daarnaast vraagt de raad aandacht voor de samenloop van het einde van de termijn voor een drietal bestuurders in 2026, die niet herbenoembaar zijn.

d. Onze aanbevelingen:

De raad herhaalt graag zijn advies van vorig jaar: zorg voor adequate achtervang van het bestuur, veranker dit statutair en stel beleid op hoe te handelen wanneer een bestuurslid langdurig ziek is.

Voorts adviseert de raad het bestuur om een plan op te stellen om de vervanging van de drie bestuursleden, waarvan de laatste termijn in 2026 afloopt, zodanig in te richten dat kennis en ervaring binnen het bestuur geborgd blijft.

Gepast belonen

Het fonds voert een verantwoord en beheerst beloningsbeleid, gericht op kwaliteit, continuïteit en consistentie.

a. Bronnen:

Voorlegger van het beloningsbeleid aan de raad (en Verantwoordingsorgaan), brief van het bestuur n.a.v. vragen van de raad en het beloningsbeleid.

b. Gehanteerde norm(en):

Voor de vaststelling van de hoogte van de beloningen is gekeken naar de richtlijnen van de Pensioenfederatie (aanbevelingen voor deskundig en competent pensioenfondsbestuur) en naar de vergoedingen die in de markt gevraagd worden.

c. Onze bevindingen:

Het bestuur voldoet aan de normen uit de code die toezien op een beheerst en gepast beloningsbeleid voor uitbestedingsrelaties waarbij terughoudendheid wordt betracht met prestatie gerelateerde beloningen.

d. Onze aanbevelingen:

Geen.

Toezicht houden en inspraak waarborgen

Het fonds waarborgt intern toezicht op de kwaliteit en integriteit van de bedrijfsvoering.

a. Bronnen:

Onder andere Code Pensioenfondsen. Fondsdocumenten, bestuursverslagen, vergaderstukken bestuur, overleg met bestuur en Verantwoordingsorgaan en jaarverslag.

b. Gehanteerde norm(en):

De raad draagt bij aan effectief en slagvaardig functioneren van het pensioenfonds, aan beheerste en integere bedrijfsvoering en betreft de Code bij de uitoefening van zijn taak. Leden van het intern toezicht zijn betrokken bij het pensioenfonds en moeten zich zodanig onafhankelijk opstellen dat belangentegenstellingen worden voorkomen en hebben daarbij het vermogen en de durf om zich kritisch op te stellen richting het bestuur. De raad stelt zich op als gesprekspartner van het bestuur. Het bestuur weegt de aanbevelingen van de raad of visitatiecommissie zorgvuldig en motiveert afwijkingen. Het bestuur beoordeelt vierjaarlijks het functioneren van de accountant en de actuaris en stelt het intern toezicht en Verantwoordingsorgaan of BO van de uitkomst op de hoogte.

c. Onze bevindingen:

De raad heeft zijn zorgen uitgesproken over de voortgang van de WTP. De raad heeft geconstateerd dat het bestuur geacteerd heeft door eind 2023 een projectmanager aan te stellen en sindsdien ook een projectplan heeft opgesteld wat periodiek met zowel de raad als het VO wordt besproken.

d. Onze aanbevelingen:

Continueer het periodieke overleg inzake de WTP met zowel de raad als het VO.

Transparantie bevorderen

Het fonds streeft openheid na, communiceert over missie, strategie en risico's en legt verantwoording af over gevoerd beleid.

a. Bronnen:

Onder andere het communicatieplan, de website.

b. Gehanteerde norm(en):

Het bestuur geeft inzicht in missie, visie en strategie, is duidelijk over zijn besluitvorming, vervult zijn taken op een transparante manier, stel beleid vast over communicatie, rapporteert (in zijn bestuursverslag) over naleving van de Code Pensioenfondsen en zorgt voor een adequate klachten- en geschillenregeling

c. Onze bevindingen:

In het jaarverslag over 2020 stelde de raad reeds: Het fonds heeft een missie, visie en strategie maar heeft daar nog geen kritische succesfactoren (KSF) aan gekoppeld die de raad in staat stellen om te volgen of het bestuur zijn doelen bereikt. Ook voor de communicatie zijn KSF's zeer behulpzaam. De raad herhaalde dit advies in 2021 en 2022 en doet dat nu weer.

d. Onze aanbevelingen:

Herijk de missie, visie en definieer KSF's, zeker gezien het toekomstperspectief van het fonds.

Specifieke toezichtonderwerpen 2023

In 2023 werden onderstaande onderwerpen specifiek behandeld:

- Opvolging van eerdere aanbevelingen van actuaris, accountant en RvT
- Beleid bij vervroeging van uitkeringen
- Toekomst fonds – het fonds streeft naar een transitie per 1 januari 2026 ¹⁾.

a. Bron:

Fondsdocumenten en gesprekken met het bestuur.

b. Gehanteerde norm(en):

De raad toetst deze specifieke toezichtonderwerpen aan de hand van de relevante normen uit de Code Pensioenfondsen.

c. Onze bevindingen:

Maak een apart agendapunt van deze aanbevelingen en plaats ze op een aparte actielijst zodat iedere vergadering te zien is welke nog openstaan, welke zijn afgehandeld en welke niet worden opgevolgd.

De raad heeft aangegeven dat er bij vervroeging van uitkeringen (incl. hoog-laag constructies) sprake is van selectie tegen het fonds. In gemeenschappelijk overleg was in eerste instantie voorgenomen om hiervoor te corrigeren door een factor van 0,99 toe te passen op de actuariële uitkomst. Het bestuur ziet weinig andere fondsen in de markt die invulling geven aan deze selectie tegen het fonds en heeft daarom vooralsnog afgezien van de correctie factor.

De toekomst van het fonds betreft zowel de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel als onderzoek naar de toekomst van het pensioenfonds in deze vorm. Deze twee projecten hebben invloed op elkaar.

d. Onze aanbevelingen:

Doe onderzoek naar de mate van selectie, die gedurende de jaren dat vervroeging mogelijk was, heeft plaats gevonden.

Maak voor de twee projecten voor de toekomst van het pensioenfonds een totaalplan waarin de samenloop duidelijk is zodat risico's en tijdslijnen goed gevolgd kunnen worden, ook door de raad en het VO.

¹⁾ Inmiddels is deze datum door vertragingen bij AZL verschoven naar 1 januari 2027.

Reactie van het bestuur

Het bestuur dankt de Raad van Toezicht voor de constructieve samenwerking en waardevolle bijdragen in 2023.

Het bestuur zal de bevindingen en aanbevelingen van de raad bespreken en zich inspannen om die op te volgen.

Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Inleiding

Het VO heeft een aantal (boven)wettelijke bevoegdheden en rechten die aan haar zijn toebedeeld bij en krachtens de Pensioenwet, de statuten van het Pensioenfonds (het fonds) en het reglement van het VO. Daarbij legt het bestuur van het Pensioenfonds (het bestuur) verantwoording af over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd.

Het VO heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het bestuursverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van de raad van toezicht (RvT), over het door het bestuur uitgevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst.

Daarnaast stelt het fonds het VO in de gelegenheid advies uit te brengen over de in de pensioenwet genoemde onderwerpen en heeft het VO goedkeuringsrecht bij een aantal onderwerpen die worden genoemd in het reglement van het VO.

Het oordeel van het VO wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop, bekend gemaakt en in het bestuursverslag opgenomen.

Samenstelling van het VO.

Het VO bestaat uit sinds 2023 uit vijf leden, twee leden namens de werknemers, twee leden namens de pensioengerechtigden en één lid namens de werkgever.

Werkwijze VO

Het VO is in het afgelopen jaar twintigmaal bijeen geweest voor intern overleg, twaalfmaal heeft er in maandelijkse conference calls informatie-uitwisseling plaatsgevonden met een afvaardiging van het bestuur en eenmaal is overleg gevoerd met het voltallige bestuur.

De RvT is verantwoordelijk voor het interne toezicht op het bestuur van het fonds.

Jaarlijks rapporteert de RvT zowel mondeling als schriftelijk over zijn bevindingen aan het VO.

In het afgelopen jaar is er driemaal overleg geweest tussen VO en RvT.

Verantwoording

In het verslagjaar 2023 heeft het VO vijf adviezen en tweemaal een bindende voordracht uitgebracht met betrekking tot een voorgenomen besluit van het bestuur. Daarnaast heeft het VO schriftelijke reacties gestuurd over diverse onderwerpen.

- A) Adviesaanvraag: communicatieplan 2023
- B) Adviesaanvraag: beloning raad van toezicht (RvT)
- C) Adviesaanvraag: profielschets lid raad van toezicht (RvT)
- D) Adviesaanvraag: klachten- en geschillenregeling
- E) Adviesaanvraag: wijziging VO reglement

Het VO heeft twee bindende voordrachten gedaan voor de (her)benoeming van twee leden van de RvT.

- A) Bindende voordracht op 13 juli 2023 – Mw. M. Smelter
- B) Bindende voordracht op 4 augustus 2023 – Dhr. E. Hagen

Het VO heeft schriftelijke reacties gegeven op de volgende onderwerpen:

- A) Geschiktheidsbeleid
- B) Competentie visie
- C) Samenstelling VO
- D) Vaststelling Functieprofiel VO
- E) Onderlinge vervanging VO leden

Het VO heeft in 2023 een zelfevaluatie uitgevoerd over het eigen functioneren.

De RvT heeft zijn concept jaarverslag over 2023 met bevindingen toegelicht aan het VO op

20 maart 2024. Deze bevindingen heeft het VO meegenomen bij haar oordeelsvorming.

De jaarrapportages over 2023 zijn op 19 april 2024 door het VO besproken met de waarmede actuaire en op 26 april 2024 met de accountant. Het VO heeft ook hun bevindingen, conclusies en adviezen, tezamen met die van de sleutelfunctiehouders, de compliance officer, de privacy officer en de vertrouwenspersoon betrokken bij haar oordeel over het gevoerde beleid in 2023.

Op basis van bovengenoemde verslagen, toelichtingen, eigen bevindingen en conclusies komt het VO tot een weloverwogen oordeel met betrekking tot het gevoerde beleid in 2023.

De Pensioenwet geeft het VO in een aantal fases van het transitietraject naar een nieuw pensioencontract overlegrecht en adviesrecht, waaronder een versterkt adviesrecht bij een voorgenomen besluit van het bestuur tot toe- of afwijzen van het verzoek van sociale partners om in te varen.

Om deze rol goed te kunnen vervullen heeft het VO in 2022 besloten dat zij behoefte heeft aan ondersteuning door een externe adviseur bij het transitietraject in het kader van de "Wet toekomst pensioenen".

In 2023 heeft een selectieprocedure plaatsgevonden tussen verschillende bureaus. Na zorgvuldige afweging is de keus gevallen op PricewaterhouseCoopers (PwC).

Bevindingen en aandachtspunten

De pensioenontwikkelingen vragen om een zorgvuldige benadering en het bestuur heeft het afgelopen jaar hier adequaat op gereageerd.

Op basis van de gepresenteerde (concept) jaarstukken over het jaar 2023 en de vele contacten met het bestuur en andere betrokkenen in het afgelopen jaar komt het VO tot een aantal bevindingen.

De belangrijkste hiervan worden hierna toegelicht met enkele aanbevelingen voor het bestuur:

a) Vermogenspositie van het fonds

De beleidsdekkingsgraad van het fonds is in 2023 wederom fors verbeterd. De oplopende rente heeft hier een belangrijke bijdrage aan geleverd.

Ultimo 2023 was de actuele dekkingsgraad 117,6 % en de beleidsdekkingsgraad (het gemiddelde van de afgelopen 12 maanden) 120,1 %.

In het afgelopen jaar heeft het bestuur de risicopositie van het fonds nauwlettend gevolgd. Door grote bewegingen op de rentemarkt werden tijdelijk signaalgrenzen overschreden, maar niet zodanig dat dit tot nadelige gevolgen heeft geleid. Met het oog op de relatief hoge rentestand heeft het bestuur de renteafdekking verder verhoogd en maatregelen genomen om weer binnen de signaalgrenzen te komen.

Het fonds is door de hogere dekkingsgraad uit zijn herstelpositie gekomen.

Aanbevelingen: Geen

b) Pensioenuitvoeringsorganisatie AZL

Naast een goed functionerend bestuur is het voor het fonds van groot belang dat ook de pensioenuitvoerder voldoet aan de gestelde verwachtingen.

Eind 2023 heeft AZL aan het bestuur laten weten dat zij de transitie van ons pensioenfonds niet kan realiseren op 1-1-2026, zoals oorspronkelijk was gepland.

Dit is een punt van zorg voor het bestuur. Het VO deelt deze zorg.

Aanbevelingen:

Blijf in gesprek met AZL over het vastleggen van een definitieve transitiedatum.

Blijf met regelmaat monitoren of de informatie op de website nog klopt en up-to-date is.

c) Bevindingen en aanbevelingen van betrokken partijen

Bij het uitoefenen van haar taken wordt het bestuur door meerdere partijen ondersteund.

In hun jaarrapportages vermelden deze partijen hun bevindingen en aanbevelingen aan het bestuur met als doel de processen binnen het fonds te verbeteren.

Deze bevindingen en aanbevelingen uit de diverse jaarrapportages worden door het bestuur vastgelegd in een actielijst, worden vervolgens regelmatig in het bestuur besproken en verder afgehandeld.

Aanbevelingen: Geen

d) Wet toekomst pensioenen (Wtp)

In 2020 is het transitietraject, waarin bestaande pensioencontracten moeten worden omgezet in nieuwe pensioencontracten, gestart.

Aan het VO zijn in dit traject bij wet verschillende rechten toebedeeld. Dit betreft o.a. het overlegrecht, het adviesrecht en in een bepaalde situatie een versterkt adviesrecht.

In 2023 zijn er gezamenlijke kennissessies geweest van VO en bestuur. In 2024 is het belangrijk dat deze worden gecontinueerd zodat beide partijen over dezelfde informatie beschikken om het proces m.b.t. de transitie met bestuur en RvT zo efficiënt als mogelijk te laten verlopen.

Aanbevelingen:

Neem het VO en de RvT ook in de komende periode weer mee in alle presentaties en trainingen in het kader van het transitietraject.

Blijf op de hoogte en betrokken bij de gesprekken tussen de werkgever en sociale partners met betrekking tot het nieuwe pensioencontract, om zo een bijdrage te kunnen leveren aan een evenwichtige besluitvorming in het belang van alle deelnemers.

e) Communicatie met deelnemers

Door de economische omstandigheden, ontwikkelingen in het pensioenstelsel en veranderingen in wet en regelgeving ontstaan veel vragen bij actieve en inactieve deelnemers over de toekomst en de financiële positie van het fonds en de individuele pensioenopbouw en/of aanspraken.

Dit vraagt om een proactieve benadering van het pensioenfondsbestuur met betrekking tot communicatie.

Aanbevelingen:

Zorg voor adequate communicatie met de deelnemers over de algemene ontwikkelingen in het fonds met speciale aandacht voor komende wijzigingen als gevolg van de Wet toekomst pensioenen.

Monitor de reacties op de communicatie. Geef deelnemers voldoende mogelijkheden hun eventuele vragen te stellen.

Oordeel

Het VO is van oordeel dat het bestuur in 2023 een adequaat beleid heeft gevoerd, waarbij het op evenwichtige wijze rekening heeft gehouden met de belangen van alle belanghebbenden.

Het VO heeft tevens een positief oordeel over de door het bestuur gemaakte beleidskeuzes voor de toekomst en de wijze van naleving van de Code Pensioenfondsen 2018.

Schiphol, 16 mei 2024

Het verantwoordingsorgaan

Wijnand Rous
voorzitter

Dirk De Nys
plv. voorzitter

Bouk Zoethout
secretaris

Cees Boer
lid

Hub de Jong
lid

Reactie van het bestuur

Op 16 mei 2024 heeft het Verantwoordingsorgaan haar bevindingen en aandachtspunten met het bestuur besproken.

Het bestuur kan zich vinden in deze bevindingen en aandachtspunten en neemt de adviezen ter harte en zal zich inspannen om deze op te volgen. De samenwerking tussen het Verantwoordingsorgaan en het bestuur was ook in 2023 weer goed. Het bestuur dankt het Verantwoordingsorgaan hartelijk voor haar waardevolle inbreng en haar kritische, alerte en constructieve opstelling jegens het door het bestuur gevoerde beleid.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming saldo; in duizenden euro)

Activa	2023	2022
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Zakelijke waarden		
Beleggingsfondsen in aandelen	212.758	235.205
Vastrentende waarden		
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	596.717	540.282
Hypotheken	299.897	272.659
Deposito's	12.011	0
	908.625	812.941
Derivaten		
Valutatermijncontracten	8.625	5.111
Overige beleggingen		
Private equity	847	797
Infrastructuur	21.977	20.376
	22.824	21.173
	1.152.832	1.074.430
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [2]	4.443	3.833
Vorderingen en overlopende activa [3]	48.023	61.276
Liquide middelen [4]	45.943	20.514
	1.251.241	1.160.053

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2023	2022
Reserves		
Algemene reserve [5]	176.935	165.843
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [6]	1.001.192	919.464
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [7]	4.443	3.833
Overige technische voorzieningen [8]	130	168
	1.005.765	923.465
Kortlopende schulden [9]	68.541	70.745
	1.251.241	1.160.053

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2023	2022
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfond		
Directe beleggingsopbrengsten [10]	17.912	19.350
Indirecte beleggingsopbrengsten [11]	85.504	-358.292
Kosten vermogensbeheer [12]	-1.192	-1.249
	102.224	-340.191
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [13]	20.345	31.440
Saldo van overdrachten van rechten [14]	-1.277	-1.495
Pensioenuitkeringen [15]	-27.674	-25.115
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfond		
[16]		
evoeging pensioenopbouw	-8.679	-13.538
Toevoeging indexering en overige toeslagen	-30.992	-24.729
Rentetoevoeging	-30.534	6.523
Onttrekking voor uitkeringen	27.558	24.979
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	625	554
Wijziging marktrente	-33.915	409.141
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	1.017	1.444
Overige mutaties	-3.870	-632
Wijziging actuariële grondslagen	-2.938	-3.959
	-81.728	399.783
Mutatie overige technische voorzieningen [17]	38	-24
Herverzekering		
Premies [18]	-369	-558
Uitkering uit herverzekering [19]	1.288	648
	919	90

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2023	2022
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [20]	-1.648	-1.895
Overige baten en lasten [21]	-107	-79
Saldo van baten en lasten	11.092	62.514
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	11.092	62.514
	11.092	62.514

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2023	2022
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Ontvangen premies	20.348	33.496
Herverzekering en resultaatdeling herverzekering	714	1.130
Overgenomen pensioenverplichtingen	238	191
	21.300	34.817
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen en afkoopsommen	-27.617	-25.042
Overgedragen pensioenverplichtingen	-1.515	-1.686
Herverzekeringspremies	-1.361	-82
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-2.264	-1.729
Toekenning indexatie Gerekens depot	-107	0
	-32.864	-28.539
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	17.890	19.346
Verkopen beleggingen	1.836.916	500.592
	1.854.806	519.938
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-1.816.621	-523.246
Kosten vermogensbeheer	-1.192	-1.249
	-1.817.813	-524.495
Mutatie geldmiddelen	25.429	1.721
Saldo geldmiddelen 1 januari	20.514	18.793
Saldo geldmiddelen 31 december	45.943 ¹⁾	20.514 ¹⁾

1) Inclusief banksaldo depotbank.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Activiteiten

Stichting Pensioenfonds Cargill B.V. (hierna 'het fonds'), is statutair gevestigd te Schiphol. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41203234.

Het doel van het fonds is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregelingen voor het personeel van de aangesloten ondernemingen van Cargill B.V. De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van omzetbelasting.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfondsen. Het bestuur heeft op 16 mei 2024 de jaarrekening opgemaakt.

Referenties

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

Algemene grondslagen

Alle bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in Euro's x 1.000, mits anders is aangegeven.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld op basis van 'going-concern' uitgangspunten.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Afvoering van een actief

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta van het fonds.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

Schattingswijziging 2023

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

In 2023 heeft de volgende schattingswijziging plaatsgevonden:

- In 2023 heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de hoogte van de kostenvoorziening. Dit onderzoek heeft ertoe geleid dat de kostenvoorziening is verhoogd van 2,3% naar 2,6% van de netto voorziening. De last die hierdoor ontstaat is gelijk aan 2.938. Dit effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening in 2023 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Dekkingsgraden

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de laatste 12 maanden. Hierbij wordt steeds gebruik gemaakt van de meest actuele inschatting van de betreffende dekkingsgraden. De (nominale) dekkingsgraad van het fonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans. Bij het berekenen van de reële dekkingsgraad van het fonds wordt ten behoeve van deze berekening de voorziening pensioenverplichtingen herrekend rekening houdend met toekomst bestendige indexatie.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen. Lopende interestposities uit hoofde van beleggingen worden meegenomen in de waardering.

Vastgoedbeleggingen

Beleggingen in direct vastgoed worden gewaardeerd tegen de reële waarde. De reële waarde wordt gebaseerd op taxatiewaarde. De taxaties worden verricht door onafhankelijke deskundigen. Indien daartoe aanleiding is, wordt bij de waardering rekening gehouden met de feitelijke verhuursituatie en/of renovatieactiviteiten. Resultaten door wijziging in reële waarde worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

Beursgenoteerde vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de beurskoers per balansdatum. Niet-beursgenoteerde beleggingen in vastgoedfondsen worden gewaardeerd op het aandeel in de reële waarde van de onderliggende beleggingen. Indien de waarderingsgrondslagen van vastgoedfondsen afwijken, wordt de waardering zo mogelijk aangepast aan de waarderingsgrondslagen van het fonds.

Onroerend goed in ontwikkeling wordt gewaardeerd op basis van gedane uitgaven, inclusief bouwrente, waarbij wordt getoetst of die uitgaven tot waardemutaties leiden. Na oplevering worden (her)ontwikkelde objecten naar reële waarde gewaardeerd.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. De actuele waarde van niet-beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is gebaseerd op de door de vermogensbeheerder van het fonds laatste afgegeven netto vermogenswaarde waarde, zijnde een benadering van de reële waarde.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde obligaties zijn gewaardeerd tegen de biedkoers op balansdatum inclusief de opgelopen interest ultimo jaar.

Indien obligaties niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats tegen de actuele waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van het fonds laatste afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de reële waarde.

Leningen zijn gewaardeerd tegen actuele waarde op basis van de contante waarde van toekomstige kasstromen.

De deposito's zijn gewaardeerd tegen reële waarde op de balansdatum.

Derivaten

Derivaten zijn financiële instrumenten die zijn afgeleid van meer traditionele producten als aandelen en obligaties. Het betreft valutatermijncontracten, interest rate swaps, futures, swaptions, credit default swaps, contracts for differences en commodities.

Derivaten zijn gewaardeerd tegen reële waarde. Dit is de waarde waarvoor het contract ultimo jaar kan worden afgewikkeld. De waarde wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.

De ultimo jaar bestaande rechten en verplichtingen worden per derivatencontract gesaldeerd. Positieve posities (na saldering) uit hoofde van derivatencontracten ultimo verslagjaar worden gepresenteerd onder derivaten.

Negatieve posities (na saldering) uit hoofde van derivatencontracten ultimo verslagjaar worden gepresenteerd onder verplichtingen uit hoofde van de beleggingen. Onder deze laatste post zijn ook creditposities uit hoofde van credit support annexen (CSA) verantwoord. De CSA-contracten hebben betrekking op derivatencontracten. De openstaande vorderingen en verplichtingen van de derivatencontracten worden maandelijks dan wel wekelijks per tegenpartij gesaldeerd. Bij een saldo boven de contractueel vastgestelde grens wordt er onderpand gestort c.q. ontvangen van de tegenpartij.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen netto vermogenswaarde, zijnde een benadering van de marktwaarde. Bij afwezigheid van een ultimo jaar opgave van de fondsmanager zal een gefundeerde inschatting gemaakt worden op basis van een nadere analyse. Hier geldt dat de marktwaarde van deze niet-beursgenoteerde (indirecte) beleggingen is gebaseerd op het aandeel dat het fonds heeft in het eigen vermogen van de niet-beursgenoteerde beleggingsfonds per balansdatum. Het eigen vermogen van het onderliggende fonds is mede gebaseerd op schattingen die de fondsbeheerder maakt. Het bestuur van het fonds maakt geen aanpassingen op deze schattingen. Het beleggingsfonds wordt jaarlijks voorzien van een controleverklaring bij hun jaarrekening, welke door een gecertificeerde accountant wordt opgesteld.

Securities lending

Binnen een aantal MN Beleggingsfondsen waarin het fonds belegt, worden stukken (aandelen en obligaties) uitgeleend. Voor de waarde van uitgeleende stukken ontvangen de betreffende beleggingsfondsen onderpand. De opbrengsten van het uitlenen van de stukken worden binnen het beleggingsfonds herbelegd. Deze opbrengsten hebben een positief effect op de participatiewaarde van het beleggingsfonds. Het onderpand heeft gemiddeld een waarde van 103,6% (2022: 103,1%) van de uitgeleende stukken.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet.

Bij de waardering worden de herverzekerde uitkeringen contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur, onder toepassing van de actuariële grondslagen van het fonds.

Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel een looptijd korter dan twaalf maanden hebben.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderinggrondslagen in de balans zijn opgenomen.

De statutaire reserves en de overige wettelijke reserves die het fonds conform artikel 2:389 en artikel 2:390 BW vormt, blijken op grond van artikel 2:373 lid 1 BW afzonderlijk uit de balans.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico van het fonds wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde).

De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente, waarvoor de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB wordt gebruikt.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex-ante-condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- De door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur, rekening houdend met een looptijd van de uitkeringen. Overlevingstafels, te weten de AG-prognosetafels 2022, startjaar 2024. De sterftekansen zijn bepaald op basis van van leeftijdsafhankelijke correctiefactoren gebaseerd op inkomensklasse 'hoog', volgens model 2023 van Mercer. Er is geen leeftijdsterugstelling gehanteerd.
- Het leeftijdsverschil voor mannelijke hoofdverzekerden is op 2 jaar en 10 maanden gesteld (man ouder dan vrouw). Voor vrouwelijke hoofdverzekerden geldt een leeftijdsverschil van 1 jaar en 8 maanden (vrouw jonger dan man).
- Gebaseerd op de netto contante waarde van de aanspraken op basis van verstreken deelnemersjaren respectievelijk van ingegane pensioenen.
- Bij de vaststelling van de voorziening voor nabestaandenpensioen wordt er gebruik gemaakt van gehuwdheidsfrequenties.
- De leeftijd en duur worden in maanden nauwkeurig vastgesteld. Verondersteld wordt dat verzekerden zijn geboren op de eerste dag van de maand waarin zij werkelijk geboren zijn.
- De betaling van uitkeringen geschiedt continu.
- Een opslagpercentage van 2,60% (2022: 2,30%) voor excassokosten.
- Geen rekening gehouden met toekomstige ontwikkelingen van het salarisniveau.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Dit betreft vorderingen op de herverzekeraars uit hoofde van in het verleden herverzekerde rechten en herverzekerde risico's, actuariel bepaald als contante waarde van de aanspraken OP/PP en gecedeerde WAO-uitkeringen. Bij de berekening zijn dezelfde uitgangspunten gehanteerd als bij de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds, zonder opslag voor uitvoeringskosten.

Overige technische voorzieningen

Deze voorziening behelst de contante waarde van toekomstige toeslagverplichting voor de werknemers Cargill Cacao (voorheen Gerkens) die tussen 1 januari 1977 en 1 januari 1990 hebben deelgenomen aan een pensioenregeling waarvan de opgebouwde aanspraken zijn achtergebleven bij Aegon.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan een jaar.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Beleggingsresultaten risico pensioenfondsv

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden zowel de externe als de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfondsv

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Indexering en overige toeslagen

De opgebouwde aanspraken op ouderdomspensioen van de actieve deelnemers aan de middelloonregeling bij Cargill, worden aangepast overeenkomstig een door sociale partners afgesproken maatstaf. Deze toe te kennen toeslagen worden gefinancierd uit koopsommen die onderdeel vormen van de kostendeckende premie. De verbeterde financiële positie stelde ons in staat om in 2023 tweemaal een toeslag toe te kennen aan de pensioengerechtigden en gewezen deelnemers van ons fonds. De eerste toeslag van 2,57% werd toegekend per 1 januari 2023 en de tweede toeslag van 1,46% werd toegekend per 1 januari 2024. Per 1 januari 2023 zijn de aanspraken van de actieve deelnemers van de Cargill middelloonregelingen verhoogd met 2%. Deze verhoging is gefinancierd door de werkgever. Het fonds streeft ernaar de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenrechten (gewezen deelnemers) jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 3,264% (2022: -0,486%), op basis van de éénjaarsrente op de interbancaire swapmarkt aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoeringskosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen van het verslagjaar.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Wijzigingen actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Een resultaat op overdrachten kan ontstaan doordat de vrijval van de voorziening plaatsvindt tegen fondstarieven, terwijl het bedrag dat wordt overgedragen gebaseerd is op de wettelijke factoren voor waardeoverdrachten. De tarieven van het fonds wijken af van de wettelijke tarieven.

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

De overige mutaties ontstaan door mutaties in de aanspraken door overlijden, arbeidsongeschiktheid, pensioneren en de wijziging van de excasso opslag.

De overige mutaties bevat ook de wijziging in de overige technische voorzieningen betreffende de verplichtingen tot toeslagverlening van pensioenen voor deelnemers aan de voormalige Gerkens regeling.

Saldo herverzekeringen

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2022	Aankopen/verstrekkingen	Verkopen/(af)lossingen	Gerealiseerde en niet gerealiseerde waardeverschillen	Stand ultimo 2023
Zakelijke waarden					
Beleggingsfondsen in aandelen	235.205	6.265	-56.500	27.788	212.758
Vastrentende waarden					
Obligaties en leningen	540.282	482.800	-447.500	21.135	596.717
Beleggingsfondsen in vastrentende waarden	272.659	40.180	-30.422	17.480	299.897
Deposito's	0	1.291.379	-1.279.368	0	12.011
	812.941	1.814.359	-1.757.290	38.615	908.625
Derivaten					
Valutatermijncontracten	4.835	0	-5.422	4.262	3.675
Rentederivaten	-64.249	0	-2.825	13.192	-53.882
Reclassificatie naar passivazijde	64.525				58.832
	5.111	0	-8.247	17.454	8.625
Overige beleggingen					
Private Equity	797	0	0	50	847
Infrastructuur	20.376	509	0	1.092	21.977
	21.173	509	0	1.142	22.824
Totaal belegd vermogen activazijde	1.074.430	1.821.133	-1.822.037	84.999	1.152.832
Derivaten met een negatieve waarde (passivazijde)					
Valutatermijncontracten	276				4.950
Rentederivaten	64.249				53.882
Totaal belegd vermogen passivazijde	64.525	0	0	0	58.832
Totaal belegd vermogen	1.009.905	1.821.133	-1.822.037	84.999	1.094.000

Er wordt niet direct belegd in aangesloten ondernemingen.

De met betrekking tot de beleggingsportefeuille door middel van derivaten verkregen (positieve en negatieve) posities op balansdatum zijn als volgt te specificeren naar onderliggende waarde:

	31 dec. 2023 Contract- omvang	31 dec. 2023 Reële waarde	31 dec. 2022 Contract- omvang	31 dec. 2022 Reële waarde
Vastrentende waarden				
Rentederivaten	317.900	-53.882	258.900	-64.249
Valuta				
Valutaderivaten	173.231	3.675	161.326	4.835
Totaal derivaten (per saldo)		-50.207		-59.414

Categorie	Stand ultimo 2021	Aankopen/ verstrek- kingen	Verkopen/ uitlotingen/ (af)lossingen	Gerealiseerde en niet	Stand ultimo 2022
				gerealiseerde waarde- verschillen	
Zakelijke waarden					
Beleggingsfondsen in aandelen	383.434	8.914	-114.600	-42.543	235.205
Vastrentende waarden					
Obligaties en leningen	700.600	450.827	-442.803	-168.342	540.282
Beleggingsfondsen in vastrentende waarden	320.491	17.181	-26.100	-38.913	272.659
	1.021.091	468.008	-468.903	-207.255	812.941
Derivaten					
Valutatermijncontracten	-3.486	0	23.441	-15.120	4.835
Rentederivaten	29.007	0	-488	-92.768	-64.249
Reclassificatie naar passivazijde	5.222				64.525
	30.743	0	22.953	-107.888	5.111
Overige beleggingen					
Private Equity	1.033	0	0	-236	797
Infrastructuur	0	21.774	0	-1.398	20.376
	1.033	21.774	0	-1.634	21.173
Totaal belegd vermogen activazijde	1.436.301	498.696	-560.550	-359.320	1.074.430

Categorie	Stand ultimo 2021	Aankopen/ verstrek- kingen	Verkopen/ uitlotingen/ (af)lossingen	Gerealiseerde en niet	Stand ultimo 2022
				gerealiseerde waarde- verschillen	
Beleggingen met een negatieve waarde (passivazijde)					
Valutatermijncontracten	3.886				276
Rentederivaten	1.336				64.249
Totaal belegd vermogen passivazijde	5.222	0	0	0	64.525
Totaal belegd vermogen	1.431.079	498.696	-560.550	-359.320	1.009.905

Er wordt niet direct belegd in de aangesloten ondernemingen.

Methodiek bepaling marktwaarde

Niveau 1: Genoteerde marktprijzen. Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld op een actieve markt.

Niveau 2: Onafhankelijke taxaties. Onafhankelijke taxaties worden toegepast voor de waardering van het indirect onroerend goed. De waardering is een afgeleide berekening van een marktnotering of een onafhankelijke taxatie.

Niveau 3: NCW-berekening. De netto contante waarde methode wordt gehanteerd voor de derivatenportefeuille.

Niveau 4: Andere methode. Voor fondsbeleggingen in vastrentende waarden, aandelen, vastgoed en hedgefondsen wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages.

31 december 2023

Beleggingscategorie	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2023
Zakelijke waarden	0	0	0	212.758	212.758
Vastrentende waarden	460.150	0	12.011	436.464	908.625
Derivaten	0	0	8.625	0	8.625
Overige beleggingen (private equity en infrastructuur)	0	0	0	22.824	22.824
Totaal belegd vermogen	460.150	0	20.636	672.046	1.152.832

31 december 2022

Beleggingscategorie					Stand
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	ultimo 2022
Zakelijke waarden	0	0	0	235.205	235.205
Vastrentende waarden	403.616	0	0	409.325	812.941
Derivaten	0	0	-59.414	0	-59.414
Overige beleggingen (private equity)	0	0	0	21.173	21.173
Totaal belegd vermogen	403.616	0	-59.414	665.703	1.009.905

[2] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Deze post heeft betrekking op het herverzekeringsdeel van de technische voorzieningen op de passivazijde van de (toelichting op) de balans.

De vorderingen op de verzekeraars betreffen pensioenuitkeringen die door de verzekeraars aan het fonds worden betaald en betalingen voor de pensioenopbouw van waargenomen arbeidsongeschikten.

[3] Vorderingen en overlopende activa

Verzekeringsmaatschappijen

(uitkeringen en afrekening herverzekeringspremies)

Collateral

Nog af te handelen effectentransacties

Te vorderen bankrente

Vooruitbetaalde kosten volgend boekjaar

Totaal vorderingen en overlopende activa

	2023	2022
[2] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	4.443	3.833
Verzekeringsmaatschappijen (uitkeringen en afrekening herverzekeringspremies)	1.035	0
Collateral	45.831	61.191
Nog af te handelen effectentransacties	1.001	60
Te vorderen bankrente	22	0
Vooruitbetaalde kosten volgend boekjaar	134	25
Totaal vorderingen en overlopende activa	48.023	61.276

Alle vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van korter dan één jaar.

	2023	2022
[4] Liquide middelen		
Depotbanken	45.065	19.570
ING Bank N.V.	878	944
	45.943	20.514
De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds.		
Totaal activa	1.251.241	1.160.053
Passiva		
Reserves		
[5] Algemene reserve		
Stand per 1 januari	165.843	103.329
Bestemming saldo van baten en lasten	11.092	62.514
Stand per 31 december	176.935	165.843
– De minimaal vereiste dekkingsgraad is:	104,0%	104,0%
– De vereiste dekkingsgraad is:	113,0%	114,5%
– De dekkingsgraad is:	117,6%	118,0%
– De beleidsdekkingsgraad is:	120,1%	113,7%
Het pensioenvermogen bedraagt:	1.182.700	1.089.308
Technische voorzieningen		
De technische voorziening pensioenverlichtingen voor risico pensioenfonds per 31 december is als volgt opgebouwd:		
- Deelnemers	354.526	349.709
- Gewezen deelnemers	251.735	228.753
- Pensioengerechtigden	394.931	341.002
Stand per 31 december	1.001.192	919.464

	2023	2022
[6] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Stand per 1 januari	919.464	1.319.247
<i>Mutaties</i>		
Toevoeging pensioenopbouw	8.679	13.538
Toevoeging indexering, overige toeslagen en korting	30.992	24.729
Rentetoevoeging	30.534	-6.523
Onttrekking voor uitkeringen	-27.558	-24.979
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-625	-554
Wijziging marktrente	33.915	-409.141
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-1.017	-1.444
Overige mutaties	3.870	632
Wijziging actuariële grondslagen	2.938	3.959
Stand per 31 december	1.001.192	919.464

Per 1 januari 2023 zijn de door DNB voorgeschreven UFR-parameters gewijzigd. Het effect hiervan bedraagt een verhoging van de technische voorziening van -2.994. Het effect in de ontwikkeling in de rente-termijnstructuur zelf bedraagt over het boekjaar een verhoging van 36.909. Beide effecten zijn verantwoord onder het hoofd 'Wijziging marktrente'.

Korte beschrijving pensioenregeling

Vanaf 1 januari 2015 geldt voor alle deelnemers de nieuwe pensioenregeling. Dit is een hybride regeling met een pensioenrichtleeftijd van 68 jaar, waarbij het pensioen ingaat op de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de leeftijd van 68 jaar wordt bereikt. Het pensioengevend salaris is gemaximeerd op € 128.810,- (2022: € 112.592,-). Onder een salariscgrens van € 72.160,- (2022: € 72.160,-) wordt opgebouwd op basis van middelloon. Daarboven geldt een beschikbare premieregeling.

Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdoms-, partner- en wezenpensioen opgebouwd, danwel de premie-inleg voor het DC-deel bepaald, als afgeleide van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan het vaste jaarsalaris onder aftrek van een franchise. De franchise wordt jaarlijks vastgesteld.

Voor de middelloonregeling geldt voor de actieve deelnemers een onvoorwaardelijke toeslagverlening op basis van een toeslagenmaatstaf gemaximeerd op 2%. Voor de jaren 2015 tot en met 2022 geldt een overgangsbepaling met een afwijkende (vaste) toeslagverlening.

Voor de inactieve deelnemers geldt een voorwaardelijke toeslagverlening met een ambitie van 50% van de CPI niet-afgeleid. Jaarlijks beslist het bestuur van het pensioenfonds de mate waarin de opgebouwde aanspraken van de inactieve deelnemers worden geïndexeerd.

Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de hybride regeling zich als een combinatie van een uitkeringsovereenkomst en een premieovereenkomst. Het opbouwpercentage voor het 70% ouderdomspensioen over 2022 bedraagt 1,297%. Het partnerpensioen bedraagt 70% van het ouderdomspensioen.

Vanaf 2017 zijn er zogenaamde 'mitigerende maatregelen' van toepassing. De intentie van het toepassen van deze mitigerende maatregelen is dat de werkgever uit hoofde van de pensioenregeling in beginsel niet meer dan een premie op basis van een renteondergrens afdraagt aan het fonds en niet minder dan een premie op basis van een rentebovengrens. Deze grenzen worden jaarlijks getoetst op basis van een zogenaamde toetsrente. Indien deze toetsrente boven de rentebovengrens uitkomt, zal de minderpremie worden gestort in een daartoe gevormd depot. Ook als de toeslagenmaatstaf voor actieve deelnemers leidt tot een toeslag van minder dan 1% dan resulteert dit in een toevoeging aan het depot. De pensioencommissie kan echter ook besluiten tot een verlaging van de werknemersbijdrage. In de pensioencommissie zitten vertegenwoordigers van de werkgever, de centrale ondernemingsraad en de bij de werkgever betrokken vakorganisaties. Indien de toetsrente beneden de renteondergrens uitkomt, zullen eerst de middelen uit bovengenoemd depot worden aangewend en indien dit onvoldoende is dan wordt de toekomstige pensioenopbouw verlaagd. Ook kan de eigen bijdrage van de werknemer worden verhoogd. Door de pensioencommissie wordt besloten welke mitigerende maatregelen precies worden ingezet en op welke wijze.

Inhaaltoeslagen

Onder bepaalde omstandigheden kunnen inhaaltoeslagen worden toegekend. Inhaaltoeslagen zijn toeslagen die worden toegekend om in het verleden gemiste toeslagen in te halen (maar niet met terugwerkende kracht). Om inhaaltoeslagen te kunnen toekennen is een hoge dekkingsgraad vereist. Inhaaltoeslagen zijn daarom op korte termijn niet te verwachten.

	2023	2022
[7] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Het pensioenfonds heeft herverzekeringscontracten afgesloten met betrekking tot het risico van arbeidsongeschiktheid en overlijden. Het overlijdens- en premievrijstellings-risico is bij ElipsLife verzekerd.		
Stand per 1 januari	3.833	5.135
<i>Mutaties:</i>		
– Verwachte uitkering	-504	-407
– Vrijval excassokosten	0	0
– Rentetoevoeging	134	-24
– Wijziging actuariële grondslagen	0	2
– Wijziging marktrente	158	-873
– Overige mutaties technische voorziening	822	0
Stand per 31 december	4.443	3.833
[8] Overige technische voorzieningen		
<i>Voorziening voor toeslagen</i>		
Dit betreft de verplichtingen tot toeslagverlening van pensioenen voor deelnemers aan de voormalige Gerkens regeling. De voorziening behelst de contante waarde van toekomstige toeslagverplichting voor de werknemers die tussen 1 januari 1977 en 1 januari 1990 hebben deelgenomen in de pensioenregeling en de dienst hebben verlaten, dan wel gepensioneerd zijn.		

	2023	2022
Stand per 1 januari	168	144
Mutatie via staat van baten en lasten	-38	24
Stand per 31 december	130	168
[9] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Derivaten	58.832	64.525
CSA contracten	3.197	3.540
Nog af te wikkelen effectentransacties	5.108	299
Loonheffing en sociale lasten	588	532
Verzekeringsmaatschappijen	0	530
Werkgever	546	543
AZL	0	143
Mercer	99	102
KPMG Accountants	10	70
De Nederlandsche Bank	105	0
Uitkeringsgerechtigden	1	403
Overig	55	58
	68.541	70.745
Alle schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.		
Totaal passiva	1.251.241	1.160.053

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Met AZL is een contractuele verplichting aangegaan per 1 januari 2021. De overeenkomst is aangegaan voor de duur van vijf jaren en heeft een opzegtermijn van twaalf maanden.

Het pensioenfonds heeft een fiduciair management overeenkomst met MN afgesloten. Deze overeenkomst is voor onbepaalde tijd en kan per kalenderkwartaal worden opgezegd. Voor MN geldt hiervoor een opzegtermijn van twaalf maanden. Voor het pensioenfonds geldt een opzegtermijn van vier maanden.

Het pensioenfonds heeft het arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico herverzekerd bij ElipsLife. De overeenkomst expireert eind 31 december 2024. De premie in 2023 bedroeg € 369 duizend.

Investeringsverplichtingen

Het pensioenfonds participeert in het MN Private Equity fund 2008. Het betreffende fonds heeft ultimo 2023 geen outstanding commitments.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Baten en lasten	2023	2022
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
[10] Directe beleggingsopbrengsten		
Zakelijke waarden	2.435	1.914
Vastrentende waarden	19.629	15.272
Derivaten	-5.183	2.023
Overige beleggingen	625	182
Banken	409	-41
Rente m.b.t. waardeoverdrachten	-3	0
	17.912	19.350
[11] Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde en niet gerealiseerde koersverschillen:</i>		
Zakelijke waarden	27.788	-42.543
Vastrentende waarden	38.615	-207.255
Derivaten	17.454	-107.888
Overige beleggingen	1.142	-1.634
Valutaverschillen	505	1.028
	85.504	-358.292
[12] Kosten vermogensbeheer		
Beheerloon en rabates	-1.146	-1.225
Beleggingsadviseur	-46	-24
	-1.192	-1.249
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	102.224	-340.191
Het beheerloon over 2023 / 2022 kan als volgt nader worden gespecificeerd:		
- Beheerloon		
• Vastrentende waarden	-353	-415
• Fiduciair beheer	-756	-775
• Overig niet toe te bedelen	-37	-35
	-1.146	-1.225

De transactiekosten zijn gesaldeerd met de beleggingsopbrengsten. De transactiekosten kunnen niet betrouwbaar worden vastgesteld, omdat deze verrekend zijn in de aan- en verkoopprijzen. Bovengenoemde kosten wijken af van de genoemde kosten in het bestuursverslag, omdat daar ook kosten zijn opgenomen die zijn verwerkt in het nettorendement.

[13] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

Periodieke premies

20.345

31.440

20.345

31.440

De kostendekkende, en feitelijke premies zijn als volgt:

- Kostendekkende premie
- Feitelijke premie

19.728

31.020

20.345

31.440

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.

De kostendekkende premie is als volgt samengesteld:

- Actuarieel benodigd
- Opslag in stand houden vereist vermogen
- Opslag voor uitvoeringskosten

16.336

26.080

2.369

3.599

1.023

1.341

19.728

31.020

De feitelijke premie is als volgt samengesteld:

- Actuarieel benodigd
- Opslag in stand houden vereist vermogen
- Opslag voor uitvoeringskosten

16.436

26.449

2.886

3.650

1.023

1.341

20.345

31.440

De opslag op basis van de salarissom ligt lager dan de solvabiliteitsopslag, waardoor de feitelijke premie gelijk wordt gesteld aan de kostendekkende premie. Onderdeel van de financieringsovereenkomst met de werkgever is dat de feitelijke premie in principe gemaximaliseerd is op € 3.000 hoger dan de kostendekkende premie.

	2023	2022
[14] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	238	191
Overgedragen pensioenverplichtingen	-1.515	-1.686
	-1.277	-1.495
[15] Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen en prepenioen	-24.481	-22.060
Partnerpensioen	-3.099	-2.987
Wezenpensioen	-41	-38
Arbeidsongeschiktheidspensioen	-28	-28
Afkopen	-25	-2
	-27.674	-25.115
De post afkopen betreft de afkoop van kleine pensioenen die lager zijn dan de afkoopgrens.		
[16] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Toevoeging pensioenopbouw	-8.679	-13.538
Toevoeging indexering, overige toeslagen en korting	-30.992	-24.729
Rentetoevoeging	-30.534	6.523
Onttrekking voor uitkeringen	27.558	24.979
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	625	554
Wijziging marktrente	-33.915	409.141
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	1.017	1.444
Overige mutaties	-3.870	-632
Wijziging actuariële grondslagen	-2.938	-3.959
	-81.728	399.783
Mutatie overige technische voorzieningen		
[17] Voorziening voor toeslagen	38	-24
Herverzekering		
[18] Premies	-369	-558

	2023	2022
[19] Uitkeringen uit herverzekering		
Ouderdomspensioenen	180	177
Wezenpensioen	12	14
Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	682	208
Kapitaal bij overlijden	414	249
	1.288	648
Totaal herverzekering	919	90
[20] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie	-867	-882
Accountant controle jaarrekening en basisgegevens	-70	-89
Accountant controle DNB-jaarstaten	-9	-9
Actuaris uitvoerend en adviserend	-225	-489
Actuaris certificerend	-37	-34
Raad van Toezicht	-46	-44
De Nederlandsche Bank	-105	-76
Autoriteit Financiële Markten	-13	0
Pensioenfederatie	-17	-17
Bestuurskosten en Verantwoordingsorgaan	-101	-95
Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering	-34	-34
Compliance officer	-19	-17
Kosten WTP	-28	0
Overige advieskosten	-69	-66
Opleidingskosten	-6	-24
Diverse kleine posten	-2	-19
	-1.648	-1.895
[21] Overige baten en lasten		
Nagekomen posten voorgaande jaren	0	-79
Betaalde indexatielasten aan Aegon	-107	0
	-107	-79
Saldo van baten en lasten	11.092	62.514

	2023	2022
Actuariële analyse		
Beleggingsopbrengsten	37.770	75.511
Premies	1.924	2.260
Waardeoverdrachten	-260	-51
Kosten	0	0
Uitkeringen	76	55
Sterfte	-618	988
Arbeidsongeschiktheid	463	31
Mutaties	-1.678	-711
Toeslagverlening	-22.842	-11.284
Overige mutaties technische voorzieningen	-3.743	-4.206
Andere oorzaken	0	-79
	11.092	62.514

Bestemming van het saldo

Het bestuur heeft besloten om het resultaat over het boekjaar als volgt te verdelen:

	2023
Algemene reserve	11.092
	11.092

Bezoldiging bestuursleden, Raad van Toezicht en Verantwoordingsorgaan

Bestuursleden worden door de werkgever aan het fonds ter beschikking gesteld en door de werkgever beloond volgens de normen van de werkgever, evenals de leden van het Verantwoordingsorgaan die in dienst zijn van Cargill en de leden van de beleggingscommissie die in dienst van Cargill zijn. De overige leden van het Verantwoordingsorgaan en de beleggingscommissie ontvangen hun beloning (op basis van tijdsbesteding met een jaarlijks maximum) en reis- en overige kosten van het fonds. De leden van de Raad van Toezicht ontvangen een vaste jaarlijkse vergoeding van het fonds.

Betaalde vergoedingen Raad van Toezicht	2023	2022
Vergoedingen Raad van Toezicht	46	44
Totaal	46	44

Personeel

Gedurende het boekjaar 2023 had de stichting geen personeel in dienst.

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is een relatie tussen de sponsor (werkgever) en het pensioenfonds middels de UVO. Vier van de zes bestuursleden nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement. Binnen het verantwoordingsorgaan zijn de werkgeversleden en de werknemersleden, onder normale voorwaarden, (gewezen) deelnemer of gepensioneerd binnen het fonds. De leden van de raad van toezicht en de sleutelfunctiehouders zijn niet in dienst van het fonds of één van de aangesloten ondernemingen en derhalve ook geen deelnemer in het fonds.

Transacties met leden van bestuur, verantwoordingsorgaan en raad van toezicht

Het fonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid. Dit beleid is in overeenstemming met de doelstellingen van het fonds. Het beloningsbeleid moedigt niet aan tot het nemen van meer risico's dan voor het fonds aanvaardbaar is, conform de vereisten van artikel 21a van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen en de Code Pensioenfondsen.

Het beloningsbeleid per geleding is als volgt:

Voor de beloning van de bestuurders wordt het beloningsbeleid gevolgd van de werkgever. Uitgangspunt bij de vaststelling hiervan is dat voor vergelijkbare functies bij de werkgever vergelijkbare arbeidsvoorwaarden worden overeengekomen.

De leden van het verantwoordingsorgaan die in dienst zijn van de werkgever, ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden ten behoeve van het fonds. De leden van het verantwoordingsorgaan die niet of niet meer in dienst zijn van de werkgever, ontvangen op jaarbasis een vaste vacatievergoeding.

Het bestuur voorkomt dat door de hoogte van de beloning van de leden van de raad van toezicht, een financieel belang een kritische opstelling in de weg staat. Daarom stelt het bestuur voorafgaand aan de benoeming de hoogte van de beloning van de leden van de raad van toezicht vast. De beloning van de raad van toezicht is marktconform.

Overige transacties met verbonden partijen

Het pensioenfonds heeft een uitvoeringsovereenkomst afgesloten met Cargill B.V. ten aanzien van de uitvoering van het pensioenreglement welke in 2022 is aangepast. De aanpassingen betroffen voornamelijk de beëindigingsclausules waardoor het fonds

onder meer geen risico meer loopt verplicht te zijn de onvoorwaardelijke indexatie voort te zetten als de werkgever hier geen premie meer voor betaalt. De uitvoeringsovereenkomst wordt aangegaan voor onbepaalde tijd en kan zowel door werkgever als het fonds per 1 januari van enig jaar worden beëindigd met in acht name van een opzegtermijn van ten minste zes maanden.

Risicoparagraaf

(bedragen in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna wordt een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt, is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is, bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het fonds is, wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden, gegeven de financiële risico's die het (na afdekking) loopt op de balans, komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de beleidsdekkingsgraad wordt afgezet tegen de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische beleggingsmix om te bepalen of het fonds in een tekortsituatie verkeert

Voor de vaststelling van het vereist eigen vermogen maakt het fonds gebruik van het standaardmodel van DNB. In dit standaardmodel worden de risicofactoren aangeduid als S1 tot en met S10. Per risicofactor wordt uitgerekend welke buffer het pensioenfonds nodig heeft voor het betreffende risico. Vervolgens wordt rekening gehouden met de veronderstelde positieve samenhang (correlatie) tussen het renterisico (S1), het aandelen- en vastgoedrisico (S2) en het kredietrisico (S5). Tevens wordt rekening gehouden met de veronderstelling dat niet alle risico's zich tegelijk zullen manifesteren (diversificatie).

De volgende tabel toont de uitsplitsing van de vereist eigen vermogens op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2023 van 113,0 % en ultimo 2022 van 114,5%. Voor de procentuele buffers per risicofactor geldt dat rekening is gehouden met de toerekening van de correlatie- en diversificatie-effecten aan de individuele risicobuffers.

	2023		2022	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	30.040	1,8	45.970	3,5
Zakelijke waarden risico (S2)	71.360	6,1	68.520	6,2
Valutarisico (S3)	22.070	0,4	20.347	0,3
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	54.299	4,2	48.983	4,0
Verzekeringstechnisch risico (S6)	25.513	0,5	24.276	0,5
Actief beheer risico (S10)	0	0,0	0	0,0
Diversificatie- en correlatie-effect	-72.991		-74.348	
Vereist eigen vermogen voor risico fonds	130.291	13,0	133.748	14,5

	2023		2022	
	€	%	€	%
Aanwezige dekkingsgraad	176.935	117,6%	165.483	118,0%
Beleidsdekkingsgraad		120,1%		113,7%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	40.437	104,0%	37.154	104,0%
Vereiste dekkingsgraad	130.291	113,0%	133.748	114,5%

De beleidsdekkingsgraad van het fonds is per 31 december 2023 hoger dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het fonds in een tekort verkeert. Einde boekjaar 2022 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 113,78%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2023 van 120,1%, is de beleidsdekkingsgraad toegenomen met 6,4%-punt.

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. De looptijd van de pensioenverplichtingen van het fonds is langer dan de looptijd van de beleggingen. Onderstaande duratiecijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 13,7.

Duratie van de pensioenverplichtingen 17,5.

Het pensioenfonds dekt strategisch 70,0% van het renterisico af op basis van de swapcurve. De feitelijke afdekking van het renterisico ultimo 2023 is 69,5% op basis van de swapcurve.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk renterisico bedraagt 33.087 (2,1%) en voor het strategisch renterisico 30.040 (1,8%).

Aandelen- en vastgoedrisico

Ons fonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, onroerend goed, infrastructuur en private equity in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende categorieën in zakelijke waarden getoond.

	2023		2022	
	€	%	€	%
<i>Verdeling zakelijke waarden en overige beleggingen per categorie:</i>				
Ontwikkelde markten (Mature markets)	167.373	71,0	188.059	73,4
Opkomende markten (Emerging markets)	45.385	19,3	47.146	18,4
Private equity	847	0,4	797	0,3
Infrastructuur	21.977	9,3	20.376	7,9
	235.582	100,0	256.378	100,0

Derivaten

Strategisch dekt het fonds haar zakelijke waarden risico niet af.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch aandelen- en vastgoedrisico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk aandelen- en vastgoedrisico bedraagt 69.633 (5,9%) en voor het strategisch aandelen- en vastgoedrisico 71.360 (6,1%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt doordat de verplichtingen van ons fonds in euro's luiden terwijl een gedeelte van de beleggingen van ons fonds in niet-euro luidt. Ons fonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Ons fonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar blootstelling naar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van het valutarisico loopt het fonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Indien de afdekking van het risico hoger dan 100% is, loopt ons fonds juist risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Strategisch streeft ons fonds naar een afdekking van 100,0% van de valuta-exposure naar Amerikaanse dollar, Britse pond en Japanse yen. Andere buitenlandse valuta worden niet afgedekt. Eind 2023 zou dit betekenen dat strategisch 64,8% van de niet-euro belangen wordt afgedekt. De bedragen in navolgende tabellen zijn op basis van Look Through, inclusief CSA-posities, saldi depotbanken en kortlopende vorderingen en schulden met betrekking tot beleggingen.

31 december 2023	Voor derivaten	Valuta- derivaten	Na derivaten	Reële waarde
	€	€	€	€
Euro	882.570	173.230	1.055.800	3.675
Amerikaanse dollar	136.321	-137.787	-1.466	0
Britse pond sterling	20.592	-18.974	1.618	0
Japane yen	16.420	-16.469	-49	0
Overige	121.689		121.689	0
	1.177.592	0	1.177.592	3.675

31 december 2022	Voor derivaten	Valuta- derivaten	Na derivaten	Reële waarde
	€	€	€	€
Euro	801.621	161.326	962.947	4.835
Amerikaanse dollar	119.632	-121.534	-1.901	0
Britse pond sterling	25.674	-22.512	3.163	0
Japane yen	17.065	-17.281	-216	0
Overige	122.895		122.895	0
	1.086.887	0	1.086.887	4.835

Indien de afrekening van deze transacties op 31 december 2023 zou hebben plaatsgevonden dan zou het af te rekenen bedrag 4.262 hoger uitvallen dan overeengekomen (ongerealiseerde resultaat van positief 4.262).

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valutarisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde markten en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valutarisico bedraagt 26.117 (0,5%) en voor het strategisch valutarisico 22.070 (0,4%).

Grondstoffenrisico

Grondstoffen ofwel commodities, vormen een beleggingscategorie waarin veelal via indexfutures en swaps wordt geïnvesteerd in energie (olie), metalen, edelmetalen en agroproducten. Het grondstoffenrisico betreft het risico op fluctuaties in grondstofprijzen. Ons fonds heeft geen beleggingen in grondstoffen.

Kredietrisico

Ons fonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende-waardenportefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese staatsobligatie met een AAA-rating wordt in het standaardmodel als kredietrisicovrij beschouwd. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als zeer risicovol beschouwd.

De samenstelling van de vastrentende waarden (inclusief lopende intrest) kan als volgt worden samengevat:

	2023				2022			
	Duration			Credit-spread	Duration			Credit-spread
	€	%	jaar		€	%	jaar	
Langlopende Europese obligaties	283.796	31,2	16,7	0,1	195.755	24,1	16,4	0,1
Bedrijfsobligaties	143.510	15,8	4,5	0,8	132.799	16,3	4,7	0,9
Hypotheke retail	136.566	15,0	7,2	1,6	136.665	16,8	6,3	1,2
Emerging Markets obligaties	86.164	9,5	6,6	1,3	78.388	9,6	6,3	4,1
Vastrentend-hoogrentend US obligaties	34.222	3,8	3,7	0,8	10.112	1,2	4,3	2,7
Vastrentend-hoogrentend EU obligaties	36.001	4,0	3,2	2,6	22.191	2,7	3,8	3,2
Bankleningen	0	0,0		0,3	29.170	3,6	3,6	4,0
Kortlopende staats- en bedrijfsobligaties	176.356	19,4	0,3		207.861	25,6	0,3	-0,4
Deposito's	12.010	1,3			0	0,0		
	908.625	100,0			812.941	100,0		

De creditspread is een maatstaf voor kredietrisico en geeft de opslag aan die de markt vraagt boven de risicovrije rente.

Des te hoger deze opslag, des te hoger de markt het kredietrisico op een partij beoordeelt en des te hoger de vergoeding (de spread) is die de markt wil ontvangen voor het nemen van dit kredietrisico. De credit spread is bepaald ten opzichte van de relevante swapcurves in de desbetreffende valuta van de obligatie.

De durations en credit spreads van Europese staatsobligaties, langlopende obligaties en bedrijfsobligaties zijn specifiek bepaald voor deze beleggingsfondsen. Voor alle overige vastrentende waarden (overige beleggingsfondsen en discretionaire portefeuilles) zijn deze gegevens op basis van benchmarks vastgesteld.

De Langlopende Europese staatsobligaties zijn onder andere uitgegeven door de landen Oostenrijk, Duitsland, Finland, Nederland, Ierland en luiden in EUR.

De Emerging Markets obligaties zijn uitgegeven door landen in opkomende regio's zoals Latijns Amerika, Azië, Pacific en Afrika.

De Vastrentend-hoogrentende portefeuilles bestaan uit hoogrentende obligaties uitgegeven door het bedrijfsleven.

De hoogrentende obligaties hebben over het algemeen een lagere rating dan "Investment grade".

De bankleningen zijn, in tegenstelling tot bedrijfsobligaties, leningen aan bedrijven met duidelijke convenanten en/of onderpand.

Vanwege het onderpand zijn bankleningen vergeleken met een 'gewone' obligatie van hetzelfde bedrijf minder risicovol aangezien bankleningen hoger in de kapitaalstructuur staan. Dit geeft bankleningen een betere uitgangspositie in het geval van faillissement of herstructurering ten opzichte van andere schuldeisers en met name aandeelhouders.

Deposito's en kortlopende staatsobligaties worden aangehouden om tijdelijke overtollige liquide middelen kortstondig uit te zetten.

Het kredietrisico wordt primair beperkt door te beleggen in bedrijven of staten met een hoge kredietwaardigheid.

In onderstaande tabel is de verdeling naar kredietwaardigheid weergegeven zoals deze door internationale rating agencies wordt toegekend. Het betreft de portefeuille vastrentende waarden die als volgt naar rating is gesplitst:

	2023	2022
	%	%
AAA	48,0	45,0
AA	18,0	21,0
A	9,0	7,0
BBB	13,0	14,0
Lager dan BBB	10,0	11,0
Geen rating	2,0	2,0
	100,0	100,0

De verdeling van de looptijd van de vastrentende waarden is als volgt:

	2023		2022	
		%		%
Van 0 tot 3 jaar	258.696	28,4	281.174	34,6
Van 3 tot 5 jaar	85.544	9,4	71.320	8,8
Van 5 tot 10 jaar	230.109	25,2	221.493	27,2
Van 10 tot 20 jaar	122.849	13,5	84.358	10,4
Langer dan 20 jaar	211.427	23,5	154.596	19,0
	908.625	100,0	812.941	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende waardenportefeuille. Naarmate de rating slechter wordt, neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 52.242 (4,0%) en voor het strategisch kredietrisico van 54.299 (4,2%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevensrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt 25.313 (0,0%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico 25.313 (0,0%).

Concentratierisico en prijsrisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

	2023		2022	
	€	%	€	%
Zakelijke waarden, onroerend goed en overige beleggingen				
<i>Verdeling zakelijke waarden en overige beleggingen per regio:</i>				
Aandelen Europa	69.571	29,5	77.349	30,2
Aandelen Noord-Amerika	68.874	29,2	75.993	29,6
Aandelen Verre Oosten	28.928	12,3	34.717	13,5
Aandelen Emerging Markets	45.385	19,3	47.146	18,4
Private equity	847	0,4	797	0,3
Infrastructuur	21.977	9,3	20.376	7,9
	235.582	100,0	256.378	100,0
<i>Verdeling zakelijke waarden per sector:</i>				
Financiële instellingen	40.110	18,9	42.296	18,0
Handels- en industriële ondernemingen	24.111	11,3	27.392	11,6
Energie	3.740	1,8	10.744	4,6
Technologie	32.179	15,1	29.528	12,6
Consumentengoederen	75.532	35,5	82.468	35,1
Communicatie	16.976	8,0	20.655	8,8
Materialen	11.117	5,2	11.773	5,0
Overige	8.995	4,2	10.349	4,4
	212.758	100,0	235.205	100,0

Concentratierisico vastrentende waarden

Concentratierisico is het risico dat een te groot deel van het vermogen bij één debiteur geconcentreerd blijkt te zijn. Indien deze failliet mocht gaan, zijn de gevolgen aanzienlijk groter dan indien het vermogen meer gespreid belegd is. In de onderstaande tabel zijn de grootste concentraties naar issuer opgenomen gerelateerd aan het totaal belegd vermogen.

	2023		2022	
	€	%	€	%
Tegenpartij				
Nederlandse staat	151.412	12,9	128.958	11,9
Duitse staat	113.618	9,6	94.105	8,7
Finse staat	50.377	4,3	46.942	4,3
Oostenrijkse staat	31.170	2,6	35.788	3,3
Ierse staat	31.081	2,6	28.209	2,6
Franse staat	24.541	2,1	22.619	2,1

Hoogte buffer

In het standaardmodel is geen rekening gehouden met een buffer voor concentratierisico. Het risico dient sec kwalitatief toegelicht te worden.

Security lending

Binnen een aantal Mn Services Beleggingsfondsen waarin belegd wordt, worden stukken (aandelen en obligaties) uitgeleend.

Voor het uitlenen van deze stukken ontvangen de betreffende beleggingsfondsen collateral als onderpand. De opbrengsten van het uitlenen van de stukken worden binnen het betreffende beleggingsfonds herbelegd. Deze opbrengsten hebben een positief effect op de participatiewaarde van het beleggingsfonds.

Het onderpand heeft gemiddeld een waarde van 103,6% van de uitgeleende stukken. Het Stichting Pensioenfonds Cargill aandeel in de waarde van het ontvangen onderpand was op jaareinde EUR 43.017.988.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat de beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen.

	2023		2022	
	€	%	€	%
Illiquide beleggingen per beleggingscategorie				
Vastrentende waarden	136.566	15,0	136.665	17,0
Zakelijke waarden en private equity	22.824	10,0	21.173	8,0
	159.390	14,0	157.838	15,0

Illiquide beleggingen zijn niet binnen een maand opvraagbaar. Ultimo 2023 is 14,0% (2022: 15,0%) van de totale beleggingsportefeuille illiquide en deze vertegenwoordigen een bedrag van 159.390 (2022: 157.838) dat niet binnen één maand liquide gemaakt kan worden. Bovenstaande tabel is geen optelling.

Actief beheer risico

Het Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille.

Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Diversificatie- en correlatie-effect

Bij de becijfering van het totale vereist eigen vermogen dient gebruik gemaakt te worden van de wortelformule. Hierdoor is het totale vereist eigen vermogen kleiner dan de optelsom van de afzonderlijke buffers. In de wortelformule wordt namelijk verondersteld dat niet alle risico's zich op hetzelfde moment zullen voordoen (diversificatie). Wel wordt uitgegaan van een positieve samenhang (correlatie) tussen het renterisico, het aandelen- en vastgoedrisico en het kredietrisico. Per saldo heeft dit een risico-verlagend effect.

Bij het pensioenfonds is dit voor de feitelijke beleggingsportefeuille eind 2023 -€ 76.709 en voor de strategische beleggingsportefeuille -€ 72.991.

Vastgesteld te Schiphol, 16 mei 2024.

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Cargill B.V.

E.J. van der Plas, voorzitter

J.A.J.M. Borm

C.R.J. Goossens

C.H.J.M. Peeperkorn, secretaris

R.J.J. van Wees

R.J.P. Siebesma

Overige gegevens

Voorstel tot resultaatbestemming

Er zijn geen statutaire bepalingen betreffende de bestemming van het resultaat. Het resultaat van het boekjaar van € 11.092 wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Bijzondere statutaire zeggenschapsrechten

Tenminste de helft van het aantal bestuursleden wordt door het bestuur benoemd ter vertegenwoordiging van de deelnemers en gepensioneerden. De vertegenwoordigers van de deelnemers worden voorgedragen door de Centrale Ondernemingsraad (COR) en benoemd door het bestuur. Vertegenwoordigers van gepensioneerden worden voorgedragen door Vereniging van Gepensioneerden en na verkiezing benoemd door het bestuur.

Maximaal de helft van het aantal bestuursleden wordt voorgedragen door Cargill B.V.

De voorzitter, secretaris, de plaatsvervangend secretaris en de plaatsvervangend voorzitter worden door het bestuur benoemd.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Cargill B.V. te Amsterdam is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een Actuariële Verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Cargill B.V., zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Omdat Mercer (Nederland) B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Mercer (Nederland) B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 2,01 miljoen. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 325 duizend te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

Aangezien het pensioenfonds gebruikmaakt van de versoepelde toeslagregels opgenomen in het Besluit toeslag in bijzondere omstandigheden 2023 is artikel 137 van de Pensioenwet niet volledig van toepassing. Ik heb onderzocht of is voldaan aan de voorwaarden voor het gebruik van de versoepelde toeslagregels.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. Hierbij is in aanmerking genomen dat het pensioenfonds gebruikmaakt van de versoepelde toeslagregels opgenomen in het Besluit toeslag in bijzondere omstandigheden 2023, waardoor artikel 137, tweede lid, onderdelen a en b van de Pensioenwet niet van toepassing zijn. Het pensioenfonds heeft onderbouwd te hebben voldaan aan de in dat besluit gestelde voorwaarden voor het gebruik van de versoepelde toeslagregels.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Cargill B.V. is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Amstelveen, 16 mei 2024

Mevrouw drs. J.C.M. Hofmans AAG

Mercer (Nederland) B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Pensioenfonds Cargill B.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Cargill B.V. per 31 december 2023 en van het saldo van baten en lasten over 2023, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Pensioenfonds Cargill B.V. ('de Stichting' of 'het fonds') te Schiphol gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2023;
- 2 de staat van baten en lasten over 2023;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2023; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatsbepaling en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie en onze bevindingen ten aanzien van continuïteit, fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving en de kernpunten van onze controle moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Samenvatting

Materialiteit

- Materialiteit van EUR 6.500.000 miljoen
- 0,55% van het pensioenvermogen

Risico van een afwijking van materieel belang vanwege risico's gerelateerd aan Fraude, NOCLAR en Continuïteit

- Frauderisico's: veronderstelde risico van doorbreken interne beheersing door het bestuur geïdentificeerd en verder uiteengezet in de sectie 'Controleaanpak risico van fraude en het niet naleven van wet- en regelgeving'.
- Risico's in verband met het niet naleven wet- en regelgeving (NOCLAR): geen risico van een afwijking van materieel belang vanwege NOCLAR risico's geïdentificeerd.
- Continuïteitsrisico's: geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd.

Kernpunten

- Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds
- Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 6.500.000 (2022: EUR 6.500.000). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2023 (0,55%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur en de raad van toezicht afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 325.000 rapporteren aan het bestuur en de raad van toezicht alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan MN Services Vermogensbeheer B.V. De pensioenadministratie is uitbesteed aan AZL N.V.

De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door MN Services Vermogensbeheer B.V. en informatie over de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen, pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door AZL N.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van AZL N.V., zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (Standaard 3402 type II-) rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen. Op basis daarvan evalueren wij de in de Standaard 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2023 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan AZL N.V.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses ten aanzien van premiebijdragen en pensioenuitkeringen uitgevoerd, waarbij wij de uitkomsten hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen de mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en pensioenuitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants. MN Services Vermogensbeheer B.V. heeft op grond van de overeenkomst met de Stichting aan een onafhankelijke accountant opdracht gegeven de informatie inzake beleggingen ten behoeve van de jaarrekening van de Stichting te controleren.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel bij de jaarrekening zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controlewerkzaamheden van deze accountant. In dit kader hebben wij de accountant schriftelijke instructies gegeven omtrent de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden. De accountant heeft, op onze instructie, de controle uitgevoerd met een materialiteit van EUR 6.000.000 en daarbij ook bijzondere aandacht besteed aan het hierna genoemde kernpunt van onze controle voor de waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds.

De accountant heeft zijn bevindingen aan ons gerapporteerd. Wij hebben de rapportage geëvalueerd, de bevindingen met de accountant besproken, het controledossier van de accountant beoordeeld en aanvullende eigen controlewerkzaamheden uitgevoerd, waaronder de aansluiting van de vermogensbeheerrapportage met de financiële administratie en de jaarrekening.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen verkregen.

Controleaanpak ten aanzien van risico's op fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

In hoofdstuk 3 van het bestuursverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving en neemt de raad van toezicht deze beschrijving in beschouwing.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de Stichting en haar bedrijfsomgeving, en van het risicomanagement van de Stichting met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Dit betreft tevens de interne beheersmaatregelen die aanwezig zijn bij de externe dienstverleners van de Stichting (zie paragraaf 'Reikwijdte van de controle').

Onze werkzaamheden omvatten onder andere het evalueren van de gedragscode, de klokkenluidersregeling en de procedures van de Stichting om aanwijzingen van mogelijke fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving te onderzoeken. We hebben kennisgenomen van het geconstateerde incident inzake het naleven van de Sanctiewet 1977 en de door het bestuur getroffen maatregelen om de (financiële) impact te bepalen alsmede herhaling te voorkomen. Voor een nadere toelichting op dit incident verwijzen wij naar hoofdstuk 2.2 van het bestuursverslag.

Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij het bestuur en de raad van toezicht. We hebben elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen, waaronder de specifieke controle van aanspraken van bestuurders die aanspraken opbouwen binnen de Stichting.

Op basis van onze risicoanalyse werkzaamheden hebben wij de volgende rechtsgebieden geïdentificeerd die de meest waarschijnlijke oorzaak zouden kunnen zijn voor een materieel effect op de jaarrekening in het geval van het niet-voldoen aan deze regelgeving:

- Pensioenwet;
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp);
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG);
- Sanctiewetgeving.

Wij beoordelen het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording (waaronder premiebijdragen van werkgevers en werknemers, directe beleggingsopbrengsten en indirecte beleggingsopbrengsten) als niet significant gezien de aard van de opbrengsten, de aanwezige uitbestedingsrelaties en de beperkte mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording.

De premiebijdragen van werkgevers en werknemers en directe beleggingsopbrengsten betreffen homogene en niet-complexe opbrengststromen, zonder aanwezige significante schattingselementen.

Ten aanzien van de indirecte beleggingsopbrengsten hebben wij het veronderstelde frauderisico weerlegd omdat er geen verhoogde druk is op het bestuur van het pensioenfonds om de opbrengstverantwoording te sturen en de gelegenheid om de

opbrengstverantwoording materieel te beïnvloeden zeer beperkt is, mede door de aanwezige uitbestedingsrelaties.

In overeenstemming met het bovenstaande en met de controlestandaarden hebben wij het volgende risico geïdentificeerd ten aanzien van fraude dat relevant is voor onze controle (dit betreft het relevante veronderstelde risico zoals vastgelegd in de controlestandaarden). Wij hebben hierop als volgt ingespeeld:

Doorbreken van interne beheersing door het bestuur (een verondersteld risico)

Risico:

- Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijkt te werken, zoals schattingen gerelateerd aan de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van de beleggingen.

Controleaanpak:

- Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te mitigeren, inclusief de interne beheersingsmaatregelen die aanwezig zijn bij de dienstverleners waaraan de Stichting bedrijfsprocessen heeft uitbesteed.
- Wij hebben een analyse uitgevoerd om te identificeren of er sprake is van (administratieve) journaalposten met een hoger risico. De uitkomst van deze evaluatie is dat wij geen (administratieve) journaalposten met een hoger risico hebben geïdentificeerd.
- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van de beleggingen geëvalueerd. Voor een omschrijving van onze werkzaamheden hieromtrent, verwijzen wij naar de kernpunten met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van beleggingen.

Zoals hierboven vermeld, heeft onze evaluatie van uitgevoerde procedures ten aanzien van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving niet geleid tot een ander kernpunt van de controle.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het bestuur en aan de raad van toezicht.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur van de Stichting heeft zijn continuïteitsbeoordeling uitgevoerd en geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd. Onze procedures om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te beoordelen omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle kennis hebben;
- overwegen of actuariële ontwikkelingen (inclusief de voorzienbare trend in overlevingskansen) en de ontwikkelingen op financiële markten (inclusief ontwikkeling in de rentetermijnstructuur) aanleiding geven tot een significant continuïteitsrisico;

- analyse van de ontwikkeling van de financiële positie van de Stichting gedurende het boekjaar ten opzichte van wettelijke solvabiliteits-eisen op indicatoren die kunnen duiden op continuïteitsrisico's en het evalueren van de toelichting in de jaarrekening hieromtrent.

De resultaten van onze risicobeoordelingsprocedures hebben geen aanleiding gegeven om additionele controlewerkzaamheden op de continuïteitsbeoordeling uit te voeren.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het bestuur en de raad van toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds

Omschrijving

De beleggingen voor risico pensioenfonds (hierna: 'de beleggingen') vormen een significante post op de balans van de Stichting. Alle beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). Uit noot 1 van de toelichting op de jaarrekening blijkt dat voor circa 40% van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op marktnoteringen en dat voor circa 60% van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op netto contante waarde-berekeningen en andere geschikte waarderingsmodellen. Het bepalen van de marktwaarde voor deze laatste beleggingscategorie is complex(er) en bevat subjectieve schattingselementen.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van modellen. Gezien de invloed hiervan op de waardering van de beleggingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de (beleids)dekkingsgraad vormde de waardering van de beleggingen een kernpunt van onze controle.

In de toelichting op de grondslagen voor waardering van activa en passiva geeft de Stichting de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In noot 1 zijn de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor de waardering van deze beleggingscategorie uiteengezet.

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

De accountant van MN Services Vermogensbeheer N.V. heeft zijn bevindingen met betrekking tot zijn controle op de vermogensrapportage aan ons gerapporteerd. Wij hebben de rapportage geëvalueerd, de bevindingen met de accountant besproken en, wanneer nodig geacht, een dossierreview op het controledossier van de accountant verricht. Wij hebben vastgesteld dat de gecontroleerde vermogensbeheerrapportage aansluit met de financiële administratie en de jaarrekening.

Voorts hebben wij de toereikendheid van de toelichting onder noot 1 van de toelichting geëvalueerd.

Onze observatie

Wij hebben geconstateerd dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen en gehanteerde waarderingsmethodieken voor de beleggingen in overeenstemming zijn met de geldende verslaggevingsregels en geschikt zijn om te kunnen komen tot een marktwaarde van deze beleggingen.

Wij vinden dat de waardering van de beleggingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen is toereikend.

Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Omschrijving

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds (hierna: 'de voorziening pensioenverplichtingen') is een significante post op de balans van de Stichting die wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming door het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariële deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen een kernpunt van onze controle.

Het bestuur heeft in de toelichting op de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en in noot 6 de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen. Uit deze toelichting blijkt dat schattingswijzigingen hebben plaatsgevonden. In de risicoparagraaf is de gevoeligheid van de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor schattingen uiteengezet.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaris over de te volgen aanpak, de aandachtspunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaris geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij gebruikgemaakt van een eigen actuaris. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden dat de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Daarbij is het bestuur, onder toezicht van de raad van toezicht, verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en de niet-naleving van wet- en regelgeving en het nemen van maatregelen om de gevolgen, voor zover mogelijk, ongedaan te maken en herhaling te voorkomen.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel

zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze ongedeelde verantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verkrijgen van voldoende geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de onderdelen of activiteiten binnen de groep. In dat kader zijn wij ook verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole.

Wij communiceren met het bestuur en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur en de raad van toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amstelveen, 16 mei 2024

KPMG Accountants N.V.

N. ten Dam RA

Bijlagen

Bijlage 1 Begrippenlijst

ABTN

Afkorting voor Actuariële en Bedrijfstechnische Nota. In deze, door de wet verplicht gestelde nota, wordt het beleid van een pensioenfonds beschreven op het gebied van financiering, beleggingen, pensioenen en toeslagverlening.

Actief/Passief beheer

De twee belangrijkste methodes van beleggen zijn actief en passief beleggen. De doelstelling van actief beleggen is om een hoger rendement te behalen dan de gehanteerde benchmark. Hiertoe gaat de belegger op zoek naar interessante beleggingen. Hij belegt ten opzichte van de benchmark extra in bedrijven of andere beleggingen waarvan de hoogste rendementen worden verwacht. Bij passief beleggen is de doelstelling het rendement van de benchmark te evenaren. Om dit te bereiken wordt de samenstelling van de beleggingen van de benchmark gevolgd.

Actuariële analyse

In deze analyse wordt de invloed verklaard van opgetreden verschillen tussen de actuariële grondslagen en werkelijke ontwikkelingen.

AFM

Autoriteit Financiële Markten

Asset Liability Management (ALM)

Het in kaart brengen van de onderlinge samenhang van pensioenverplichtingen, premiebeleid en beleggingsportefeuille. Met behulp van ALM-simulatiemodellen worden beelden geschetst van de kansen en bedreigingen voor een pensioenfonds in diverse economische scenario's.

Beleggingsfonds

Instelling die geld van derden belegt in aandelen of andere beleggingssoorten.

Beleggingsmix

De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals bijvoorbeeld aandelen, vastrentende waarden en overige beleggingen. Ook wel beleggingsportefeuille.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraden over de afgelopen twaalf maanden en is bepalend voor een groot aantal beleidsbeslissingen.

Benchmark

Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van de beleggingsportefeuille worden afgezet (bijvoorbeeld AEX-index, MSCI-index).

Beschikbare-premieregeling (BPR)

Pensioenregeling waarin de hoogte van de verzekerde pensioenen afhankelijk is van de krachtens de regeling beschikbare premie en de daarmee te behalen (en behaalde) beleggingsopbrengsten. Met behulp van actuariële grondslagen en methoden wordt bij pensioneren de precieze hoogte van het pensioen vastgesteld. Bij andere typen pensioenregelingen wordt eerst de pensioenhoogte en vervolgens de hoogte van de premies vastgesteld.

Compliance

Met dit begrip wordt aangeduid dat een organisatie werkt in overeenstemming met vigerende wet- en regelgeving. Elke financiële instelling beschikt over een compliance regeling die voorschriften bevat waaraan de in die instelling werkzame personen zich dienen te houden, alsmede voorschriften omtrent de wijze van controle op de naleving ervan. Ook veel instellingen die raakvlakken met de financiële sector hebben, zoals fondsen, hebben een compliance regeling. Een dergelijke regeling bevat bijvoorbeeld voorschriften omtrent de wijze waarop functionarissen voor eigen rekening in effecten mogen handelen, restricties in de omgang met zakenrelaties en de omgang met vertrouwelijke informatie.

Contante waarde

De huidige waarde van een bedrag waarover je pas na een bepaalde periode de beschikking hebt.

Continuïteitsanalyse

Fondsen voeren minimaal eens per drie jaar een continuïteitsanalyse uit. Deze analyse laat zien of een pensioenfonds ook op de lange termijn aan de pensioenverplichtingen kan voldoen.

Credit rating

Een rating is een risico-indicator. Een slechte rating betekent een hoog risico. Voor een hoog risico eisen beleggers en banken een hoge rente. Hoe slechter de rating dus is, hoe duurder het voor een onderneming wordt om geld te lenen. Een rating wordt toegekend door een daarin gespecialiseerd bedrijf. De grootste ratingbureaus zijn Moody's Investors Service en Standard & Poor's.

Crisisplan (financieel)

Een beschrijving van maatregelen die een pensioenfonds op korte termijn zou kunnen inzetten indien de dekkingsgraad zich bevindt op of zeer snel beweegt richting kritische waarden waardoor het realiseren van de doelstelling van een pensioenfonds in gevaar komt.

Dekkingsgraad

Dit betreft de nominale dekkingsgraad. De dekkingsgraad is de verhouding tussen de netto-activa en de voorziening pensioenverplichtingen, uitgedrukt in een percentage. Dit verhoudingsgetal geeft aan in hoeverre op lange termijn de pensioenverplichtingen kunnen worden nagekomen. De netto-activa zijn het saldo van het belegd vermogen, de andere activa en de schulden.

Dekkingstekort

De Pensioenwet en het Besluit Financieel Toetsingskader Fondsen spreken van een situatie van dekkingstekort indien de middelen van een pensioenfonds niet langer toereikend zijn om de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve voor algemene risico's te dekken.

Derivaten

Van effecten afgeleide financiële instrumenten (beleggingsproducten), waarvan de waarde afhankelijk is van de waarde van andere meer onderliggende variabelen als valuta's, effecten en rentes. Voorbeelden zijn futures en swaps.

DNB

De Nederlandsche Bank.

Duratie

De gevoeligheid van een waarde voor fluctuaties in de kapitaalmarktrente, rekening houdend met de resterende looptijd van die waarde.

Eigen vermogen

Buffer om mogelijke waardedalingen van de in een pensioenfonds aanwezige middelen op te vangen. Fondsen zijn verplicht om te beschikken over een voldoende grote buffer. Met een toereikendheidstoets kan jaarlijks worden vastgesteld of het eigen vermogen groot genoeg is.

Minimaal vereist eigen vermogen

De ondergrens van het vereist eigen vermogen. Indien een pensioenfonds niet over het minimaal vereist vermogen beschikt is sprake van een dekkingstekort.

Vereist eigen vermogen

Het vermogen dat nodig is om te bewerkstelligen dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat een pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen. Het wordt berekend conform de daarvoor geldende wettelijke regels.

Ervaringssterfte

Omdat aangenomen wordt dat de werkende bevolking gezonder is dan de niet werkende bevolking wordt op basis van ervaringscijfers op de sterftekansen zoals ontleend aan de prognosetafel een leeftijdsafhankelijke afslag toegepast. Door rekening te houden met deze ervaringssterfte hoeven geen leeftijdscorrecties te worden toegepast.

FED

De Federal Reserve System of Federal Reserve of informeel ook wel The Fed is de federale, centrale bank van de Verenigde Staten van Amerika, vergelijkbaar met de Europese Centrale Bank.

Feitelijke premie

De feitelijke premie is de premie zoals deze daadwerkelijk wordt geheven in het boekjaar.

Fiduciair Management

Fiduciair management is te omschrijven als een integrale en objectieve oplossing voor fondsen met verschillende behoeften binnen vermogensbeheer. Bij fiduciair management worden oplossingen aangedragen voor strategische, tactische en operationele vraagstukken in combinatie met een op maat gesneden verslaglegging.

Financieel Toetsingskader (FTK)

De door DNB uitgevoerde methodiek voor de toetsing van de financiële opzet en toestand van fondsen die vanaf 1 januari 2007 verplicht is.

Franchise

Het deel van het salaris dat niet wordt meegenomen bij het berekenen van de pensioengrondslag.

Futures

Termijncontract, waarin toekomstige aankoop en verkoop van financiële waarden zijn vastgelegd. Futures worden gebruikt om beleggingsrisico's af te dekken, maar ook voor de uitvoering van (global) tactische asset allocatie.

Gedragcode

Schriftelijk stuk waarin regels en richtlijnen worden gegeven ter voorkoming van belangenconflicten tussen het zakelijk belang en de privébelangen van bij een pensioenfonds betrokken personen en van misbruik van vertrouwelijke informatie.

Grondstoffen

Grondstoffen en goederen waarvan de prijs in hoge mate wordt bepaald door de actuele vraag en aanbod. Voorbeelden zijn olie, graan en metalen.

Hedgefondsen

Fondsen waarbij gebruik wordt gemaakt van een brede selectie van beleggingsstrategieën en beleggingsinstrumenten om onder alle (markt-)omstandigheden een positief (absoluut) rendement te halen.

Herstelplan

Pensioenfondsen stellen in geval van een reservetekort een lange termijn herstelplan op. Dit plan bevat de concrete maatregelen waardoor een pensioenfonds binnen een termijn van maximaal vijftien jaar weer voldoet aan het vereist eigen vermogen. Pensioenfondsen stellen in geval van een situatie van onderdekking een korte termijn herstelplan op. Het korte termijn herstelplan bevat de concrete maatregelen waardoor een pensioenfonds binnen een termijn van maximaal vijf jaar weer gaat voldoen aan het minimaal vereist eigen vermogen.

Herverzekering

Het door een pensioenfonds geheel of gedeeltelijk onderbrengen van een pensioenregeling in een levensverzekeringsovereenkomst en/of het door een pensioenfonds onderbrengen van (extra hoge) risico's bij een levensverzekeraar, zoals het overlijdensrisico en invaliditeitsrisico van deelnemers.

Indexatie

Zie toeslagverlening.

Investment grade

Obligaties met een credit rating van BBB of hoger.

ISDA/CSA-overeenkomst

Een ISDA-overeenkomst is een standaardcontract dat OTC-transacties tussen institutionele financiële partijen mogelijk maakt. CSA is een bijlage bij het ISDA-contract waarin partijen afspraken maken over het wederzijds te leveren en te accepteren onderpand.

Kostendekkende premie

Fondsen zijn verplicht om een kostendekkende premie te berekenen. De kostendekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie die een pensioenfonds in rekening brengt.

De kostendekkende premie bestaat uit de actuariële benodigde premie voor de pensioenverplichtingen, een opslag die nodig is voor het in standhouden van het vereist eigen vermogen, een opslag voor uitvoeringskosten van een pensioenfonds en de premie die actuariële benodigd is voor de voorwaardelijke onderdelen van de regeling.

Life Cycle

Ten behoeve van de beschikbare-premieregeling en/of de regeling individueel pensioensparen kan worden belegd in de Life Cycle. Het principe van Life Cycle-beleggen is dat er wordt belegd in een risicoprofiel waarbij de samenstelling van de beleggingsmix is afgestemd op het aantal jaren tot aan de pensioendatum.

Leeftijdsterugstelling

Leeftijdsterugstelling wil zeggen dat de verwachte levensduur van de deelnemers langer is –bijvoorbeeld één jaar– dan volgens de algemene sterftetafel wordt aangegeven. Bij toepassing van de leeftijdsterugstelling wordt de pensioenvoorziening hoger: er moeten dan meer pensioenjaren uitgekeerd worden.

Marktwaarde

De marktwaarde is het bedrag waarvoor een recht of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

Matching portefeuille/ Return portefeuille

De matching portefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om de rentevoeligheid van de activa met de rentevoeligheid van de passiva van een pensioenfonds af te stemmen. De return portefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om extra rendement te genereren.

Middelloon(regeling)

Het middelloon is de hoogte van het gemiddelde salaris gedurende de hele loopbaan. Bij de middelloonregeling hangt het uiteindelijke pensioen af van het aantal jaren dat een deelnemer bij de werkgever in dienst is geweest en het salarisverloop tijdens deze werkzame periode. Het op te bouwen pensioen is bij deze regeling een gewogen gemiddelde van alle pensioengrondslagen over de gehele periode van deelname aan de regeling.

Minimaal vereist eigen vermogen

Zie eigen vermogen.

Onderdekking (dekkingstekort)

Situatie dat de middelen van een pensioenfonds niet langer toereikend zijn om de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve voor algemene risico's te dekken.

Opkomende markten

Markten die eerder achterbleven bij de economische ontwikkeling, maar waarvan de vooruitzichten nu goed zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.

Outperformance/underperformance

Het rendement dat een vermogensbeheerder heeft behaald over een door hem beheerde portefeuille ten opzichte van het rendement van de benchmark.

OTC (Over the counter)

Deze term heeft betrekking op financiële transacties die niet via de beurs verlopen, maar die direct tussen twee partijen afgesloten worden

Overige beleggingen

Beleggingen anders dan de vooreen pensioenfondsen meer traditionele beleggingen zoals aandelen en vastrentende waarden. Onder overige beleggingen vallen de categorieën grondstoffen en hedgefondsen.

Partnerpensioen

Benaming voor een vorm van nabestaandenpensioen ten behoeve van de ongehuwde partner met wie een ongehuwde deelnemer aan de pensioenregeling een gezamenlijke huishouding voert, conform bepalingen in het pensioenreglement. Bij ministeriële resolutie van 23 maart 1988, Nr. DB/7016, zijn partnerpensioenregelingen aangewezen als pensioenregelingen in de zin van de Wet op de loonbelasting, mits voldaan wordt aan de in de Resolutie gestelde voorwaarden.

Pensioenfederatie

In de Pensioenfederatie zijn drie instellingen gefuseerd: de Vereniging van Bedrijfstakfondsen (VB), de Stichting voor Ondernemingsfondsen (OPF) en de Unie van Beroepsfondsen (UvB). De Pensioenfederatie vertegenwoordigt via deze koepels de aangesloten fondsen.

Pensioengrondslag

Het gedeelte van het salaris dat de grondslag vormt voor de pensioenopbouw van een deelnemer. De pensioengrondslag wordt berekend door het pensioengevend jaarsalaris te verminderen met de franchise.

Pensioenplanner

Een internettoepassing waarmee deelnemers inzicht hebben in hun opgebouwde pensioenrechten en berekeningen kunnen maken op basis van (mogelijke) veranderingen in persoonlijke en/of werksituatie.

Pensioenrecht

Een recht op ingegane pensioenuitkeringen.

Pensioenwet

Op 1 januari 2007 is de Pensioenwet in werking getreden. De Pensioenwet heeft tot doel de waarborgen te verschaffen voor financiële zekerheid, individuele zekerheid en uitvoeringszekerheid.

Prepensioen

Het pensioen ter overbrugging van de periode tussen het moment van vervroegde pensionering en het moment waarop het levenslange ouderdompensioen ingaat.

Pensioenvermogen

Dit is gedefinieerd als alle beleggingen van het pensioenfonds, inclusief aandelen, obligaties, vastgoed, derivaten en liquide middelen, onder aftrek van schulden aan derden.

Prognosetafels

Prognosetafels geven de gemiddelde waargenomen overlevings- en sterftefrequenties binnen de Nederlandse bevolking weer over een afgelopen vijfjarige periode en projecteren die naar de toekomst op basis van de in de in het verleden waargenomen en naar de toekomst doorgetrokken trends in deze frequenties. Zij worden gebruikt bij het berekenen van pensioenpremies en de waardering van de pensioenverplichtingen. Er zijn voor mannen en vrouwen aparte prognosetafels afgeleid: GBM en GBV. De prognosetafels worden verder aangeduid met jaartallen die de waarnemingsperiode aangeven, bijvoorbeeld GBM en GBV 2012-2062.

Quorum

Het aantal bestuursleden dat aanwezig moet zijn in een vergadering om geldige besluiten te kunnen nemen.

Raad van toezicht

In het kader van de Principes voor Goed Fondsbestuur kan voor het intern toezichthoudend orgaan gekozen worden voor een raad van toezicht die het functioneren van het bestuur toetst en jaarlijks daarover aan het bestuur rapporteert.

Renterisico

Het risico dat rentefluctuaties - als gevolg van ontoereikende afstemming tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet - leiden tot ongewenste effecten op balans en resultaat.

(Rente)swap

Ruil van rendement op een vastgestelde lange rente tegen een variabele korte rente gedurende een vastgestelde looptijd.

Reservetekort

De Pensioenwet en het Besluit Financieel Toetsingskader Fondsen spreken van een reservetekort als de middelen ontoereikend zijn om naast de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve voor algemene risico's, ook nog de vereiste reserve beleggingsrisico's, de reserve voorgenomen pensioenaanpassing en eventuele andere reserves te dekken.

Risicobudget

Het risicobudget is een maatstaf voor de variantie van de dekkingsgraad van een pensioenfonds. Dit wordt afgeleid van langetermijn assumpties over de risicograad van de beleggingsrendementen (op de strategische norm portefeuille) ten opzichte van de verplichtingen (reëel-nominaal). Hiervoor dienen onder meer als input zeer lange-termijn reeksen over prijsontwikkelingen in de diverse beleggingscategorieën die onderdeel uitmaken van de strategische norm portefeuille.

Risicopremie

Dit is de premie voor risicodekking.

Securities lending

Securities lending is het uitlenen van aandelen en obligaties voor een vastgestelde periode aan derden in ruil voor een geldelijke vergoeding. Doordat het economische eigendom bij de uitlener blijft, wordt er geen koersrisico gelopen.

Sterftetafels

Zie prognosetafels.

Stichtingskapitaal en reserves

Zie eigen vermogen.

Strategische norm portefeuille

De strategische normportefeuille is een schaduwportefeuille waarin het pensioengeld in theorie belegd zou kunnen worden. De normportefeuille is dan ook, net als de werkelijke portefeuille, omgeven met regels en afspraken. De normportefeuille bestaat uit meerdere beleggingscategorieën, bijvoorbeeld aandelen en vastrentende waarden. Elke categorie heeft een bepaalde weging. Verder wordt per categorie een 'belegbare' index afgesproken die als vergelijkingsmaatstaf geldt.

Technische voorziening (voorziening pensioenverplichtingen)

Technische voorzieningen worden gevormd om alle uit de pensioenregeling of andere overeenkomsten voortvloeiende pensioenverplichtingen te kunnen nakomen.

Toeslagverlening (indexatie)

Om de koopkracht van pensioenen niet achteruit te laten gaan, kunnen pensioenen worden aangepast. Dit houdt in dat een toeslag kan worden gegeven op het pensioen. Het bestuur neemt jaarlijks een besluit over het al dan niet verhogen van uw pensioenaanspraken

Tracking error

In het 'vermogensbeheer' gehanteerd begrip waarmee een indicatie wordt gegeven van de mate van afwijking tussen het rendement van een beleggingsportefeuille en de waardeontwikkeling van een benchmark.

Uitvoeringsovereenkomst

De overeenkomst tussen een werkgever en een pensioenfonds over de uitvoering van één of meer pensioenregelingen.

UPO

Uniform Pensioenoverzicht, een overzicht van de pensioenaanspraken dat jaarlijks aan de actieve deelnemers wordt gestuurd.

Verantwoordingsorgaan

De in de Principes voor Goed Fondsbestuur gehanteerde term voor een orgaan waarin de actieve deelnemers, de pensioengerechtigden en de financieel betrokken werkgever(s) zijn vertegenwoordigd en waaraan het bestuur periodiek verantwoording aflegt.

Vereist eigen vermogen

Zie eigen vermogen.

Visitatiecommissie

In het kader van de Principes voor Goed Fondsbestuur kan voor het toezichthoudend orgaan gekozen worden voor een Visitatiecommissie die tenminste één keer in de drie jaar –of vaker als daartoe aanleiding is– het functioneren van het bestuur toetst. De Visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur en bestaat uit ten minste drie onafhankelijke deskundigen.

Waardeoverdracht(en)

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van het opgebouwde pensioenrecht.

Bijlage 2 Verloopoverzicht deelnemers

	Stand 31 december 2022	Bij	Af	Stand 31 december 2023
Deelnemers (inclusief arbeidsongeschikten)	1.047	7	-72	982
Gewezen deelnemers	1.806	37	-112	1.731
Ingegane pensioenen	1.148	97	-50	1.195
waarvan:				
– (Tijdelijk) ouderdomspensioen	869	70	-26	913
– Partnerpensioen	262	21	-18	265
– Wezenpensioen	17	6	-6	17
Stand per 31 december 2023	4.001	141	-234	3.908

Bijlage 3 SFDR

Template periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten, bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en in artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een milieudoelstelling of een sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd, praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaat om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten.. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

Productnaam: Stichting Pensioenfonds Cargill B.V.

Identificatiecode voor juridische entiteiten (LEI): ZB67P3V8ZDW1X6C2PC66

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S kenmerken)

Had dit financiële product een duurzamebeleggingsdoelstelling?	
●● ☐ Ja	●● ☒ Nee
☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: ___% <ul style="list-style-type: none"> ☐ in economische activiteiten die volgens de EU-toxonomie als ecologisch duurzaam gelden ☐ ☒ in economische activiteiten volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden ☐ ☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: ___%	☐ Het product promootte ecologische/sociale (E/S) kenmerken . Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het een minimum van ___% duurzame beleggingen <ul style="list-style-type: none"> ☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden ☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden ☐ met een sociale doelstelling ☒ Het product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd .

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Pensioenfonds Cargill belegt voor een goed pensioen. Cargill streeft ernaar dit zo verantwoord mogelijk te doen, zodat gepensioneerden hun pensioen ontvangen in een wereld die toekomstbestendig, rechtvaardig en leefbaar is.

Pensioenfonds Cargill heeft zicht met name gericht op:

1. Het uitsluiten van ongewenste activiteiten zoals tabak, controversiële wapens, handvuurwapens voor civiel gebruik, adult entertainment, en bont. Deze ongewenste activiteiten waren geen onderdeel van de beleggingen van Pensioenfonds Cargill in het jaar 2023¹.
2. Het beperken van negatieve effecten van beleggingen door het betrekken van milieu- en sociale factoren en ondernemingsbestuur (ESG) bij beleggingsbeslissingen. Pensioenfonds Cargill heeft in 2023 hoofdzakelijk belegd in ondernemingen en landen die op basis van ESG indicatoren van externe dataproviders relatief beter hebben gescoord dan gemiddeld.
3. Klimaat: Pensioenfonds Cargill heeft de financiële risico's en mogelijke negatieve gevolgen van haar beleggingen op de leefomgeving in kaart gebracht en heeft beleid met als doel klimaatrisico's te beheersen en bij te dragen aan de energietransitie. Daarnaast is Pensioenfonds Cargill in gesprek gegaan met ondernemingen die veel kunnen betekenen voor de energietransitie en een groot risico lopen als zij hun bedrijfsmodel niet aanpassen. Ook heeft Pensioenfonds Cargill gestemd op aandeelhoudersvergaderingen over milieu-onderwerpen.
4. Arbeidsrechten en mensenrechten: Pensioenfonds Cargill beschouwt haar dialoogbeleid als een belangrijk instrument bij het aanpakken van sociale aspecten. Zo is Pensioenfonds Cargill in gesprek gegaan met ondernemingen over leefbare lonen en inkomens in toeleveringsketens en ondernemingen waar zich ernstige misstanden voordoen en die derhalve de OESO-richtlijnen, *UN Guiding Principles on Business and Human Rights* (UNGP's) en de *UN Global Compact Principles* schenden. Daarnaast is de impact van technologische ontwikkelingen op banen een belangrijk onderwerp in de dialoog met bedrijven. Ook in het stembeleid neemt Pensioenfonds Cargill het onderwerp mensenrechten mee. In het algemeen heeft Pensioenfonds Cargill voor aandeelhoudersvoorstellen op het gebied van sociale aangelegenheden gestemd als deze maatschappelijk verantwoordelijk gedrag stimuleren en langetermijnwaarde van ondernemingen voor aandeelhouders en andere belanghebbenden verbeteren.

De pensioenregeling als zodanig heeft niet een referentiebenchmark zoals bedoeld in SFDR.

Meer informatie over de gerealiseerde duurzame ambities is opgenomen in het jaarverslag van Pensioenfonds Cargill.

Duurzaamheidsindicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

De duurzaamheidsindicatoren die Pensioenfonds Cargill hanteert hebben als volgt gepresteerd in 2023:

- De gewogen gemiddelde Morgan Stanley Capital ('MSCI') Industry Adjusted ESG score (beursgenoteerde aandelen & bedrijfsobligaties): Dit bedroeg voor de aandelenportefeuilles 7,34 en voor de bedrijfsobligatieportefeuilles 7,14. Deze score geeft een indicatie hoe goed ondernemingen in de portefeuille hun materiële ESG risico's beheren ten opzichte van sector peers². De schaal van de MSCI ESG Industry Adjusted score loopt van 10 (best presterend) tot 0 (slechtst presterend).
- CO₂-uitstoot (beursgenoteerde aandelen & bedrijfsobligaties): De absolute uitstoot van de aandelen- en bedrijfsobligatiefondsen was in totaal ultimo 2023 21,382tCO₂e. De

¹ De uitsluitingen zijn gedaan op basis van data van externe dataproviders. De volledigheid van de uitsluitingen op deze activiteiten is afhankelijk van de volledigheid van de beschikbare data van de dataprovider.

² In volgend document wordt de methodologie van deze score beschreven [MSCI ESG Metrics Calculation Methodology](#)

absolute uitstoot van de aandelenfondsen was 13,701tCO₂e, voor de bedrijfsobligatiefondsen was dit 7,680tCO₂e.

- Het aantal bedrijven dat in 2023 onderdeel uitmaakte van een van de engagementprogramma's was als volgt:

Engagementthema	Aantal ondernemingen
Arbeidstransitie & automatisering	5
Biodiversiteit	11
Energietransitie 2021 – 2023	42
IMVB cases	4
Incidenten & controverses	59
Leefbaar inkomen in agrifood	5
Leefbaar loon in textiel	6
Mensenrechten in mijnbouw en hernieuwbare energie	4
Nederlandse Beurgenoteerde Ondernemingen	8
Tax (belasting)	5

- De gewogen gemiddelde score op de indicatoren van het landenraamwerk (staatsobligaties) was in 2023:

Aspect ESG ontwikkeling	Indicator	Schaal*	Uitleg	Score Fonds
Governance & sociaal	Corruption Perception Index	0-100	0 = laagste niveau van corruptie 100 = hoogste niveau van corruptie	37,62
	Democracy Index	0-100	0 = laagste niveau van democratie 100 = hoogste niveau van democratie	64,69
Sociale ontwikkeling	Human Development Index	0-100	0 = laagste ontwikkelingsniveau 100 = hoogste ontwikkelingsniveau	75,64
Milieurisico	Vulnerability Index	0-100	0 = niet kwetsbaar 100 = kwetsbaar	41,84
	Readiness Index	0-100	0 = niet gereed 100 = volledig voorbereid	39,63

...en in vergelijking tot voorafgaande perioden?

Voor 2022 hebben de duurzaamheidsindicatoren die Pensioenfonds Cargill hanteert als volgt gepresteerd.

- De gewogen gemiddelde MSCI Industry Adjusted ESG score (beursgenoteerde aandelen & bedrijfsobligaties) bedroeg voor de aandelenportefeuilles 7,32 en voor de bedrijfsobligatieportefeuilles 7,40. De score in 2023 is ten opzichte van het jaar 2022 nagenoeg gelijk gebleven.
- CO₂-uitstoot (beursgenoteerde aandelen & bedrijfsobligaties). De absolute uitstoot van de aandelen- en bedrijfsobligatiefondsen was in totaal ultimo 2022 34,758tCO₂e. De absolute uitstoot van de aandelenfondsen was 27,565tCO₂e, voor de bedrijfsobligatiefondsen was dit 7,193tCO₂e. De absolute CO₂-uitstoot van beursgenoteerde aandelen en bedrijfsobligaties is in 2023 met 8,3% gedaald ten

opzichte van 2022. De daling is voor het overgrote deel het gevolg van de toepassing van nieuwe ESG-screening voor de aandelenportefeuille in opkomende landen.

- Het aantal bedrijven dat in 2022 onderdeel uitmaakte van een van de engagementprogramma's was als volgt:

Engagementthema	Aantal ondernemingen
Arbeidstransitie & automatisering	5
Biodiversiteit	5
Energietransitie 2021 – 2023	62
IMVB cases	6
Incidenten & controverses	47
Leefbaar inkomen in agrifood	5
Leefbaar loon in textiel	6
Mensenrechten in mijnbouw en hernieuwbare energie	4
Nederlandse Beurgenoteerde Ondernemingen	10
Tax (belasting)	6

Het aantal bedrijven dat in 2023 onderdeel uitmaakte van een van de engagementprogramma's verschilt van dat in 2022. Dat komt met name doordat er met minder bedrijven engagement is gevoerd in het programma gericht op de energietransitie. Bedrijven die in 2022 onvoldoende voortgang lieten zien op de doelstellingen, zijn uitgesloten van de portefeuille.

- De gewogen gemiddelde score op indicatoren landenraamwerk (staatsobligaties) in 2022:

Aspect ESG ontwikkeling	Indicator	Schaal*	Uitleg	Score Fonds
Governance & sociaal	Corruption Perception Index	0-100	0 = laagste niveau van corruptie 100 = hoogste niveau van corruptie	37,72
	Democracy Index	0-100	0 = laagste niveau van democratie 100 = hoogste niveau van democratie	64,51
Sociale ontwikkeling	Human Development Index	0-100	0 = laagste ontwikkelingsniveau 100 = hoogste ontwikkelingsniveau	75,81
Milieurisico	Vulnerability Index	0-100	0 = niet kwetsbaar 100 = kwetsbaar	40,98
	Readiness Index	0-100	0 = niet gereed 100 = volledig voorbereid	38,69

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de gewogen gemiddelde scores op de indicatoren uit het EMD Landenraamwerk nagenoeg gelijk zijn gebleven in 2023.

● ***Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?***

De Pensioenregeling van Pensioenfonds Cargill heeft vooralsnog geen commitment naar duurzame beleggingen afgegeven en rapporteert hier daarom ook niet over.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologische of sociale duurzame beleggingsdoelstellingen?

De Pensioenregeling van Pensioenfonds Cargill heeft vooralsnog geen commitment naar duurzame beleggingen afgegeven en rapporteert hier daarom ook niet over.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

n.v.t.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

n.v.t.

In de EU-taxonomie is het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" vastgesteld. Dit houdt in dat op taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke EU criteria.

Het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstige afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

Pensioenfonds Cargill hecht bij haar beleggingsbeslissingen veel belang aan de samenhang met mens en milieu. Echter, Pensioenfonds Cargill neemt niet precies de 18 ongunstige effecten in acht die wettelijk zijn gedefinieerd. Pensioenfonds Cargill maakt hierin voorlopig nog haar eigen keuzes: als pensioenfonds bestaat er de mogelijkheid om te bepalen welke duurzaamheidsfactoren voor Pensioenfonds Cargill en de deelnemers van belang zijn. Deze keuzes kunnen worden aangepast als dat nodig is, bijvoorbeeld wanneer daar bij de deelnemers behoefte aan is of wanneer er beter zicht is op de inhoud van de Verklaring omtrent ongunstige effecten duurzaamheidsfactoren.

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

Deze lijst bevat de beleggingen die het grootste aandeel beleggingen van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten³:

De lijst bevat de beleggingen die het grootste aandeel beleggingen van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten:

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Staatsobligaties Nederland	Government	12,86%	Nederland
Staatsobligaties Duitsland	Government	9,65%	Duitsland
Staatsobligaties Finland	Government	4,28%	Finland
Staatsobligaties Oostenrijk	Government	2,65%	Oostenrijk
Staatsobligaties Ierland	Government	2,64%	Ierland
Staatsobligaties Frankrijk	Government	2,08%	Frankrijk
Staatsobligaties Europese Unie	Government	1,89%	Europese Unie
Staatsobligaties België	Government	1,41%	België
Staatsobligaties Europees stabilisatie mechanisme	Government	1,10%	Europese Unie
Staatsobligaties Brazilië	Government	0,78%	Brazilië
Staatsobligaties Mexico	Government	0,69%	Mexico
Staatsobligaties Zuid-Afrika	Government	0,68%	Zuid-Afrika
Staatsobligaties Indonesië	Government	0,64%	Indonesië
Staatsobligaties Colombia	Government	0,61%	Colombia
Staatsobligaties Spanje	Government	0,58%	Spanje

³ Bij het bepalen van de top 15 grootste beleggingen is gekeken naar individuele posities die feitelijk het grootste waren in de pensioenregeling van Pensioenfonds Cargill per ultimo 2023. Deze 15 grootste posities zijn allen staatsobligaties of obligaties uitgegeven door de Europese Unie.

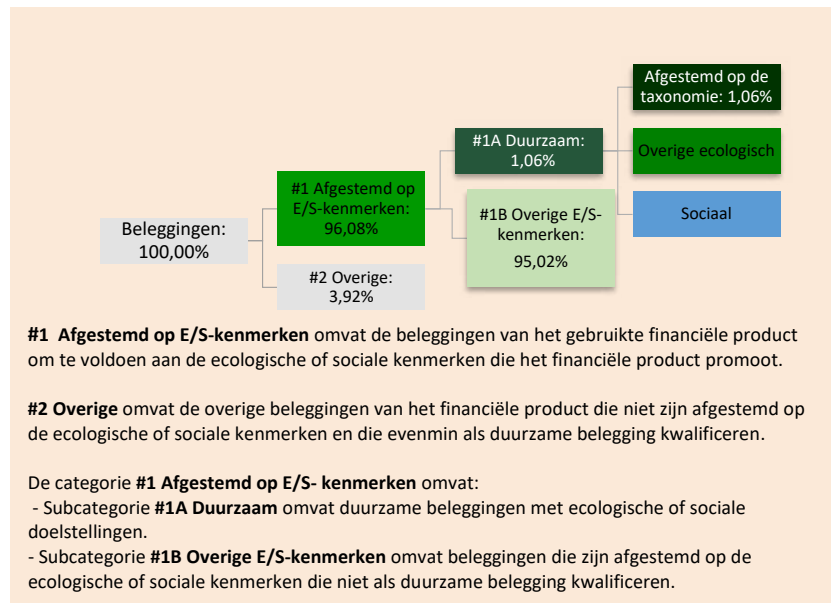

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het percentage beleggingen dat in afstemming was met ecologische en sociale kenmerken bedroeg per ultimo 2023 96,08%.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

De activa-allocatie beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

De berekening van het percentage beleggingen 'Afgestemd op taxonomie' is niet onderworpen aan een betrouwbaarheidsverklaring van een accountant of een toetsing van een derde.

De meeste beleggingen van de pensioenregeling van Pensioenfonds Cargill dragen bij aan de ecologische – of sociale kenmerken van de pensioenregeling (#1). Deze categorie bedroeg per ultimo 2023 96,08%.

Om het risicoprofiel van de pensioenregeling te beheersen, de beleggingsportefeuille te diversifiëren of om de beleggingsportefeuille op een efficiënte manier te beheren worden financiële instrumenten ingezet die geen ecologische en sociale kenmerken promoten. Hierbij kan worden gedacht aan financiële instrumenten zoals cash en derivaten. Deze instrumenten zijn opgenomen in de categorie "Overige" (#2), en worden later in het template beschreven. Deze categorie bedroeg per ultimo 2023 3,92%.

In welke economische sectoren werd belegd?

Economische sectoren die hieronder niet zijn opgenomen hadden op het moment van rapporteren geen beleggingen. Het percentage "unknown" is substantieel. Hieronder vallen met name staatsobligaties (46%), hypotheeklen (12%) en liquiditeiten.

<i>Economische sectoren</i>	<i>% Activa</i>	<i>Economische sectoren</i>	<i>% Activa</i>
Commercial Banks & Capital Markets	7,55%	Financial Exchanges	0,35%
Pharmaceuticals & Biotechnology	2,49%	Air Freight & Logistics	0,35%
Telecommunications	1,94%	Real Estate	0,33%
Insurance	1,29%	Restaurants	0,33%
Chemicals	1,22%	Research & Consulting Services	0,33%
Health Care Equipment & Supplies	1,08%	Asset Management & Brokerage	0,30%
Food Products	0,96%	Leisure	0,29%
Retail	0,95%	Construction	0,26%
Interactive Media & Online Consumer Services	0,94%	Textiles & Apparel	0,25%
Software & Diversified IT Services	0,91%	Industrial Conglomerates	0,22%
Gas and Electricity Network Operators	0,90%	Health Care Facilities & Services	0,22%
Beverages	0,89%	Electrical Equipment	0,21%
Semiconductors	0,87%	Commercial Support Services	0,21%
Electric Utilities	0,84%	Packaging	0,21%
Automobile	0,69%	Paper & Forest Products	0,18%
Electronic Devices & Appliances	0,64%	Multi-Sector Holdings	0,18%
Industrial Machinery & Equipment	0,60%	Rail Transportation	0,16%
Integrated Oil & Gas	0,59%	Managed Health Care	0,15%
Transportation Infrastructure	0,58%	Public & Regional Banks	0,15%
Household & Personal Products	0,56%	Auxiliary Financial Services & Data	0,14%
Electronic Components	0,56%	Mortgage & Public Sector Finance	0,13%
Digital Finance & Payment Processing	0,50%	Metals Processing & Production	0,13%
Media	0,49%	Aerospace & Defence	0,12%
Semiconductor Equipment	0,42%	Airlines	0,11%
Construction Materials	0,41%	Industrial Support Services	0,11%
IT Consulting & Other Services	0,41%	Human Resource & Employment Services	0,10%
Heavy Trucks & Construction & Farm Machinery	0,40%	Specialized Finance	0,09%
Multi-Utilities	0,39%	Oil & Gas Refining & Marketing	0,08%
Auto Components	0,39%	Development Banks	0,07%
Trading Companies & Distributors	0,36%	Water and Waste Utilities	0,07%
Mining & Integrated Production	0,36%	Oil & Gas Equipment/Services	0,05%
		Marine Transportation	0,04%
		Furniture & Fittings	0,04%

<i>Economische sectoren</i>	<i>% Activa</i>	<i>Economische sectoren</i>	<i>% Activa</i>
Road Transportation	0,03%	Renewable Electricity	0,01%
Oil & Gas Exploration & Production	0,03%	Education Services	0,01%
Oil & Gas Storage & Pipelines	0,02%	Health Care Technology & Services	0,01%
Leisure Products	0,01%	Unknown	62,72%

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten van onderneming waarin is belegd, weergeeft;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die de groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd, weergeven..

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

De duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie waren per eind 2023 gebaseerd op omzet 1,06% waarbij gekeken wordt naar de portefeuille inclusief staatsobligaties. Bij deze berekening is alleen gebruik gemaakt van gerapporteerde data.

Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen⁴?

- Ja
- In fossiel gas
- In kernenergie
- Nee

⁴ Activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van de klimaatverandering ("klimaatmitigatie") en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie – zie de toelichting in de linkermarge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgesteld in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

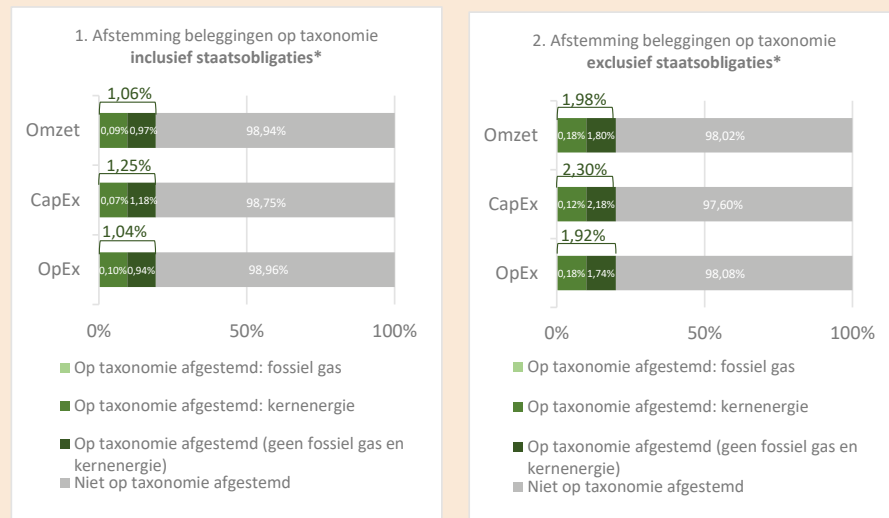
Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor **fossiel gas** emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor **kernenergie** bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissieniveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

 zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

De onderstaande grafieken geven in het groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram** de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties, terwijl het tweede diagram** alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.⁵*

Dit diagram vertegenwoordigt 54% van de totale beleggingen.

**In deze diagrammen omvatten "staatsobligaties" alle blootstellingen aan overheden.*

*** De visuele weergave van de percentages voor op taxonomie afgestemde beleggingen is uitvergroot om de leesbaarheid van het diagram te waarborgen.*

● **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

Het aandeel beleggingen per einde 2023 in transitie activiteiten betrof 0,02% en in faciliterende activiteiten 0,40%.

● **Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde zich tot eerdere referentieperiodes?**

In 2022 werd het percentage op de EU-taxonomie nog niet gerapporteerd. Daarom is het in 2023 nog niet mogelijk een vergelijking te maken met 2022.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologisch doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

n.v.t.

⁵ De visuele weergave van de percentages voor op taxonomie afgestemde beleggingen is uitvergroot om de leesbaarheid van het diagram te waarborgen.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

n.v.t.

Welke beleggingen zijn opgenomen in “overige”? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

Een aantal van de beleggingen is opgenomen onder categorie “#2 Overige”. Deze beleggingen zijn nodig om de portefeuille op een efficiënte manier te beheren (1), om het risicoprofiel van de pensioen regeling te beheersen (2), en om te diversifiëren (3). Bij deze instrumenten is er geen sprake van promotie van ecologische of sociale kenmerken:

1. De marktwaarde van derivaten
2. Liquide middelen
3. Bank loans

Het totale percentage naar deze beleggingen bedroeg per ultimo 2023 3,92%. Dit percentage betrof derivaten, liquide middelen en bank loans.

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

De volgende maatregelen zijn getroffen om te voldoen aan de ecologische en sociale kenmerken van de pensioenregeling van Pensioenfonds Cargill:

- Pensioenfonds Cargill integreert ESG factoren in de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles en heeft middels deze portefeuilles hoofdzakelijk belegd in bedrijven die relatief goed presteren ten aanzien van ESG factoren. Dit is bepaald aan de hand van data van externe dataproviders.
- Overheden zijn getoetst op basis van ecologische en sociale kenmerken. Er is niet belegd in overheden die onvoldoende scoren op onderwerpen zoals de kwetsbaarheid voor klimaatrisico's, de bereidheid en mogelijkheid van landen zich aan te passen aan klimaatverandering, de mate van democratie en de sociale ontwikkeling van een land. Ook dit is bepaald aan de hand van data van externe dataproviders.
- Pensioenfonds Cargill heeft engagement gevoerd op verschillende ecologische en sociale thema's zoals energietransitie, biodiversiteit, leefbaar loon en inkomen. Hiermee heeft Pensioenfonds Cargill haar invloed als aandeelhouder aangewend om ondernemingen aan te zetten tot een duurzame strategie. Zo is in 2023 de dialoog vervolgd met bedrijven in de olie- en gasector en met de resterende achterlopers in de nutssector in de aandelenportefeuille. Ook voerde Pensioenfonds Cargill engagement op Incidenten & Controverses, een programma dat zich richt op schenders van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, de United Nations Global Compact Principles en de UNGP's.
- Pensioenfonds Cargill heeft gestemd op aandeelhoudersvergaderingen over onderwerpen als goed ondernemingsbestuur en klimaat.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Referentiebenchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken die dat product promoot.

Om de beleggingsportefeuille van Pensioenfonds Cargill vorm te geven en om prestaties van de beleggingen te meten, worden verscheidene benchmarks gebruikt afhankelijk van de beleggingscategorie. Voor de liquide beleggingen geldt het streven om duurzaamheidskenmerken zoveel mogelijk in de benchmark te implementeren, middels maatwerk ESG benchmarks. Op deze wijze is er sprake van een eenduidig ESG-beleid voor de liquide portefeuilles. Voor illiquide portefeuilles worden reguliere benchmarks gebruikt zonder duurzaamheidskenmerken. De pensioenregeling als zodanig heeft niet een referentiebenchmark zoals bedoeld in SFDR.